

Suvestinė redakcija nuo 2024-10-01

Įsakymas paskelbtas: TAR 2023-02-24, i. k. 2023-03282

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 METŲ STRATEGINIO PLANO ADMINISTRAVIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2023 m. vasario 24 d. Nr. 3D-102

Vilnius

Įgyvendindamas 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, sanglaudos fondo, teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, vidaus saugumo fondo ir sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės, 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. vasario 15 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/648, 2021 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentą (ES) 2021/2116 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1306/2013, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1120 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 7.1 ir 8.2 papunkčius, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 25 d. nutarimo Nr. 1322 „Dėl Pasirengimo administruoti Europos Sąjungos fondų lėšas“ 3 punktą,

t v i r t i n u Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisykles (pridedama).

Žemės ūkio ministras

Kęstutis Navickas

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 METŲ STRATEGINIO PLANO ADMINISTRAVIMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano (toliau – Strateginis planas) bei šio plano intervencinių priemonių (toliau – intervencinė priemonė) administravimo tvarką.

2. Taisyklės parengtos vadovaujantis:

2.1. 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės;

2.2. 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) 1305/2013 ir (ES) 1307/2013 su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. vasario 15 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/648;

2.3. 2021 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (ES) 2021/2116 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) 1306/2013;

2.4. 2021 m. gruodžio 7 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/126, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115 papildomas tam tikroms intervencinių priemonių rūšims, kurias valstybės narės nurodė pagal tą reglamentą parengtuose 2023–2027 m. BŽŪP strateginiuose planuose, taikomais papildomais reikalavimais ir taisyklėmis dėl santykio, susijusio su 1-uoju geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės (GAAB) standartu;

2.5. 2021 m. gruodžio 7 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/127, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2116 papildomas mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, užstatų ir euro naudojimo taisyklėmis;

2.6. 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2021/2289, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 taikymo taisyklės dėl BŽŪP strateginių planų turinio pateikimo ir saugaus keitimosi informacija elektroninės sistemos;

2.7. 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2022/128, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2116 taikymo taisyklės dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, patikrų, užstatų ir skaidrumo;

2.8. 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2022/129, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2115 nustatomos su aliejingosiomis sėklomis, medvilne ir vyno gamybos šalutiniais produktais susijusių

intervencinių priemonių rūšių ir informavimo, viešinimo ir matomumo reikalavimų, susijusių su sąjungos parama ir BŽŪP strateginiais planais, taisyklės;

2.9. 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2021/2290, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) 1307/2013, I priede nurodytų bendrų produkto ir rezultato rodiklių apskaičiavimo metodų taisyklės;

2.10. 2022 m. gegužės 4 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/1172, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2116 nuostatos dėl bendros žemės ūkio politikos integruotos administravimo ir kontrolės sistemos ir su paramos sąlygomis susijusių administracinių nuobaudų taikymo ir apskaičiavimo;

2.11. 2022 m. gegužės 31 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2022/1173, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2116 taikymo taisyklės dėl bendros žemės ūkio politikos integruotos administravimo ir kontrolės sistemos;

2.12. 2022 m. birželio 16 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/1408, kuriuo dėl išankstinių išmokų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentuose (ES) 2021/2115 ir (ES) 1308/2013 numatytas tam tikras intervencines ir paramos priemones mokėjimo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2116;

2.13. 2022 m. liepos 27 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2022/1317, kuriuo nustatomos nuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 leidžiančios nukrypti nuostatos, susijusios su geros agrarinės ir aplinkosaugos žemės būklės 7 ir 8 standartų taikymu 2023 prašymų teikimo metais;

2.14. 2022 m. rugsėjo 6 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2022/1475, kuriuo nustatomos išsamios Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su BŽŪP strateginių planų vertinimu ir stebėsenai bei vertinimui reikalingos informacijos teikimu;

2.15. 2023 m. sausio 18 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2023/130, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 įgyvendinimo taisyklės dėl metinės veiklos rezultatų ataskaitos turinio pateikimo;

2.16. kitais Europos Sąjungos teisės aktais, susijusiais su Reglamentu (ES) 2021/2115 ir Reglamentu (ES) 2021/2116 įgyvendinimu;

2.17. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginiu planu, patvirtintu Europos Komisijos 2022 m. lapkričio 21 d. sprendimu Nr. C(2022) 8272;

2.18. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. 1322 „Dėl pasirengimo administruoti Europos Sąjungos lėšas ir jų administravimo“;

2.19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. balandžio 5 d. nutarimu Nr. 218 „Dėl Valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių ir kitų juridinių asmenų, atsakingų už Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano įgyvendinimą, paskyrimo.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

3. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

3.1. **Administracinis patikrinimas** – Mokėjimo agentūros arba jos įgaliotos įstaigos atliekamas pareiškėjo pateiktoje paramos paraiškoje, paramos gavėjo pateiktame mokėjimo prašyme, kituose pareiškėjo ir (arba) paramos gavėjo pateiktuose dokumentuose esančių duomenų teisingumo patikrinimas, siekiant nustatyti atitiktį tinkamumo gauti paramą sąlygoms, atrankos kriterijams ir įsipareigojimams.

3.2. **Administruojamų intervencinių priemonių įgyvendinimo tvarkos aprašas** (toliau – darbo tvarkos aprašas) – Mokėjimo agentūros parengtas ir patvirtintas dokumentas, kuriame nustatoma Mokėjimo agentūros vykdomų Strateginio plano administravimo funkcijų atlikimo tvarka.

3.3. **Fiksuotasis projekto išlaidų vieneto įkainis** (toliau – fiksuotasis įkainis) – iš anksto nustatytas vienodas projekto išlaidų vieneto įkainis, taikomas projekto tinkamoms finansuoti išlaidoms apskaičiuoti ir apmokėti remiantis pateiktais dokumentais, kuriais įrodomas projekto kiekybinio rezultato pasiekimas, kai projekto vykdytojas neteikia išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų.

3.4. **Fiksuotoji projekto išlaidų norma** (toliau – fiksuotoji norma) – iš anksto nustatyta išlaidų norma (išreiškiama procentais nuo visų projekto tinkamų finansuoti išlaidų sumos), taikoma apmokant dalį tinkamų finansuoti projekto išlaidų, kai projekto vykdytojas neteikia išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų.

3.5. **Fiksuotoji projekto išlaidų suma** (toliau – fiksuotoji suma) – iš anksto nustatyta bendra projekto ar jo dalies išlaidų suma, taikoma projekto tinkamoms finansuoti išlaidoms apskaičiuoti ir apmokėti remiantis pateiktais dokumentais, kuriais įrodomas projekto veiklos įgyvendinimas ir (arba) rezultato pasiekimas, kai projekto vykdytojas neteikia išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų.

3.6. **Finansinė priemonė** – Strateginiame plane nustatytiems tikslams siekti skirta intervencinė priemonė, įgyvendinama galutiniams paramos gavėjams teikiant finansinius produktus.

3.7. **Finansinių priemonių projektas** – veikla, apimanti Strateginio plano lėšų skyrimą finansinei priemonei ir vėlesnį paramos teikimą galutiniams paramos gavėjams pagal tą finansinę priemonę.

3.8. **Finansų tarpininkas** – juridinis asmuo, Europos Sąjungos ir nacionalinių teisės aktų nustatyta tvarka atrinktas įgyvendinti Strateginio plano lėšomis finansuojamą finansinę priemonę ir tarpininkauti teikiant šio plano lėšas galutiniams gavėjams.

3.8¹. **Galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas** – ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas, kuris, pasiekus šių paraiškų priėmimo laikotarpiui skirtą paramos lėšų sumą, stabdomas anksčiau, nei pasibaigia paramos paraiškų priėmimo laikotarpis.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

3.9. **Galutinis mokėjimo prašymas** – įgyvendinus visas projekto veiklas Mokėjimo agentūrai teikiamas mokėjimo prašymas, kurio sudėtinė dalis yra galutinė projekto įgyvendinimo ataskaita.

3.10. **Galutinis paramos gavėjas** (toliau – galutinis gavėjas) – paramą pagal Strateginio plano lėšomis finansuojamą finansinę priemonę gavęs ūkio subjektas.

3.11. **Intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės** – teisės aktas, kuriuo nustatomos paramos pagal tam tikrą intervencinę priemonę teikimo sąlygos ir tvarka.

3.12. **Investavimo strategija** – Kontroluojančiojo fondo valdytojo rengiamas dokumentas, kuriame apibrėžiama investavimo politika, pateikiamas jos įgyvendinimo planas ir kitos privalomos nuostatos, nurodytos ES teisės aktuose.

3.13. **Išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentai** – finansų įstaigos sąskaitos išrašai, internetine bankininkyste besinaudojančių paramos gavėjų pateikti išrašai, patvirtinti paramos gavėjo parašu, ar kiti dokumentai, kuriais įrodoma, kad pagal išlaidų pagrindimo dokumentus buvo atliktas mokėjimas.

3.14. **Išlaidų pagrindimo dokumentai** – rangovų, paslaugų teikėjų ar prekių tiekėjų pateiktos sąskaitos, perdavimo–priėmimo aktai, darbo laiko apskaitos žiniaraščiai, kelionių ar kiti dokumentai, kuriais pagrindžiamos patirtos išlaidos.

3.15. **Kasmetinis metinės paramos išmokos prašymas** (toliau – kasmetinis prašymas) – Mokėjimo agentūros nustatytos formos informacinėmis sistemomis kasmet sudaromas arba paramos gavėjo rengiamas dokumentas, kuriuo prašoma skirti metinę paramos išmoką.

3.16. **Nuotolinė patikra** – pareiškėjo, paramos ir (arba) pagalbos gavėjo per mobiliąją programą „NMA agro“ pateikiamų duomenų, dokumentų, nuotraukų ir (ar) kitų įrodymų

patikrinimas, taip pat žemės ūkio naudmenų ar kitų plotų patikra, atliekama pagal palydovinę nuotrauką ar kitais būdais, naudojantis technologijomis.

3.17. **Mokėjimo prašymas** – nustatytos formos dokumentas, kurį turi užpildyti ir pateikti Mokėjimo agentūrai paramos gavėjas, prašydamas išmokėti paramos lėšas.

3.18. **Paramos gavėjas** – pareiškėjas, kuris atitinka visus reikalavimus paramai gauti ir kuriam skiriama parama.

3.19. **Paramos paraiška** – nustatytos formos dokumentas, kurį turi užpildyti ir pateikti Mokėjimo agentūrai ar kitai įgaliotai įstaigai pareiškėjas, siekiantis gauti paramą.

TAR pastaba. 3.19 papunktis taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

3.20. **Paramos sutartis** – paramos skyrimo sutartis projektams, įgyvendinamiems pagal intervencines priemones.

3.21. **Pareiškėjas** – fizinis arba juridinis asmuo, nustatyta tvarka pateikęs paramos paraišką Mokėjimo agentūrai, ar kitai įgaliotai įstaigai;

3.22. **Pareiškėjo ar paramos gavėjo dokumentų ar duomenų neatitiktis** (toliau – neatitiktis) – tikrinant pareiškėjo ar paramos gavėjo pateiktus dokumentus ir (arba) duomenis nustatoma neatitiktis, kai trūksta privalomų pateikti dokumentų ir (arba) pateikiami netikslūs ar nesutampantys su tikrove duomenys, randama klaidų ar kitokių faktų, dėl kurių Europos Sąjungos bendrajam biudžetui ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui nepadaroma finansinės žalos.

3.23. **Patikra vietoje** – Mokėjimo agentūros ar kitos įgaliotos įstaigos darbuotojų atliekamas pareiškėjo ar paramos gavėjo paramos paraiškoje, paramos sutartyje, mokėjimo prašyme pateiktų duomenų ir kitų pareiškėjo ar paramos gavėjo pateiktų duomenų, dokumentų, investicijų ir veiklų patikrinimas projekto įgyvendinimo vietoje.

3.24. **Projektas** – visuma dokumentų, kuriuose nurodomi paramos paraiškoje ir (arba) verslo plane (projekto apraše) numatyti veiksmai, pagrįsti paramos paraiškoje, prie jos pridėdamuose dokumentuose bei tam tikrose duomenų bazėse esama informacija ir pinigų suma numatytiems projekto tikslams pasiekti.

3.24¹. **Projekto bendrosios išlaidos** – rengiant ir įgyvendinant projektą patiriamos išlaidos: atlyginimas architektams, inžinieriams ir konsultantams už konsultacijas, susijusias su aplinkosauginiu ir ekonominiu tvarumu, įskaitant galimybių studijų, verslo planų (veiklos ir (arba) projektų aprašų) ir kitų su jais susijusių dokumentų rengimą, kai šios išlaidos skiriamos nekilnojamajam turtui statyti ir (arba) įsigyti, įskaitant ilgalaikę nuomą, ir gerinti, naujiems įrenginiams ir įrangai, įskaitant techniką, pirkti ir (arba) išperkamajai nuomai, taip pat šio projekto viešinimo išlaidos.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

3.25. **Projekto įgyvendinimo laikotarpis** – laikotarpis nuo paramos paraiškos pateikimo iki galutinio mokėjimo prašymo pateikimo dienos.

3.26. **Projekto rizikingumas** – visuma rizikos veiksnių, galinčių lemti projekto įgyvendinimo eigą ir (arba) pasireikšti projekto kontrolės laikotarpiu.

3.27. **Projekto kontrolės laikotarpis** – laikotarpis nuo galutinio mokėjimo prašymo pateikimo dienos iki galutinio paramos išmokėjimo dienos ir penkerių metų arba kitas įgyvendinimo taisyklėse nustatytas laikotarpis nuo galutinio paramos išmokėjimo dienos, per kurį tikrinama, kaip paramos gavėjas laikosi paramos paraiškoje ir (arba) paramos sutartyje nustatytų įsipareigojimų.

3.28. **Projekto priežiūros rodikliai** – paramos paraiškoje ir (arba) paramos sutartyje numatyti pasiekti projekto rodikliai.

3.28¹. **Ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas** – kvietimas teikti paramos paraiškas, turintis apibrėžtą jų priėmimo laikotarpio pradžią ir pabaigą.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

3.29. **Sankcija** – pareiškėjui, paramos gavėjui, partneriui taikomas paramos dydžio sumažinimas, paramos neskyrimas, reikalavimas grąžinti visą ar dalį išmokėtos sumos, kitos poveikio priemonės už su prašoma arba gauta parama susijusių įsipareigojimų nevykdymą ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymą.

3.30. **Supaprastintas išlaidų apmokėjimas** – projekto tinkamų finansuoti išlaidų apmokėjimas, kai paramos gavėjui nereikia pateikti išlaidų pagrindimo ir jų apmokėjimo įrodymo dokumentų. Projekto išlaidos apmokamos supaprastintai, kai joms taikomi fiksuotieji (vieneto) įkainiai, fiksuotosios sumos ar fiksuotosios normos.

3.31. **Teisės aktų nuostatų pažeidimas** (toliau – pažeidimas) – pareiškėjo arba paramos gavėjo veikimas ar neveikimas nesilaikant ES ir (arba) Lietuvos teisės aktų nuostatų, dėl kurio ES bendrajam biudžetui ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui padaroma arba gali būti padaryta žala.

3.31¹. **Tęstinis galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas** – kasmet skelbiamas ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas, kurio paramos paraiškų priėmimo laikotarpio pabaiga visada yra paskutinė einamųjų metų darbo diena ir kuris, pasiekus šių paraiškų priėmimo laikotarpiui skirtą paramos lėšų sumą, stabdomas anksčiau, nei pasibaigia paramos paraiškų priėmimo laikotarpis.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

3.32. **Tinkamos deklaruoti EK išlaidos** (toliau – tinkamos deklaruoti išlaidos) – paramos gavėjams Mokėjimo agentūros išmokėtos paramos lėšos, kurios gali būti deklaruojamos EK.

3.33. **Tinkamos finansuoti išlaidos** – suplanuotos, pagrįstos, projektui įgyvendinti būtinos ir ES bei nacionalinių teisės aktų nustatytus reikalavimus atitinkančios išlaidos.

3.34. **Žemės ūkio veikla** – žemės ūkio augalų ir ūkinių gyvūnų auginimas, įskaitant ūkinių gyvūnų laikymą, žemės ūkio produktų gamybą, įskaitant derliaus nuėmimą, melžimą, ūkinių gyvūnų veisimą, taip pat žemės ūkio paskirties žemės laikymas tokios būklės, kad ji būtų tinkama ganyti arba dirbti be jokios parengiamosios veiklos.

3.35. Kitos šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžiamos Reglamente (ES) 2021/1060, Reglamente (ES) 2021/2115, Reglamente (ES) 2021/2116, Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme, kituose žemės ūkio ir ES finansų politikos srities ES ir nacionaliniuose teisės aktuose. Taisyklėse vartojamos apibrėžtys atitinka Strateginiame plane vartojamas apibrėžtis.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

4. Aktyviu ūkininku laikomas subjektas, kuris, nepriklausomai nuo vykdomos veiklos pobūdžio, už praėjusius metus gavo bendrą tiesioginių išmokų sumą (apskaičiuotą bendrą visų paramos schemų sumą, kurią pareiškėjas turėjo teisę gauti), neviršijančią 2 000 Eur, arba subjektas, o tais atvejais, kai praėjusiais metais neteikė paraiškos, pagal einamųjų metų deklaruotą plotą už praėjusius metus jam apskaičiuota paramos tiesioginių išmokų suma neviršija 2 000 Eur; taip pat subjektas, kuris už praėjusius metus gavęs bendrą tiesioginių išmokų sumą (apskaičiuotą bendrą visų paramos schemų sumą, kurią pareiškėjas turėjo teisę gauti), viršijančią 2 000 Eur, kai praėjusiais metais neteikė paraiškos, pagal einamųjų metų deklaruotą plotą už praėjusius metus jam apskaičiuota paramos tiesioginių išmokų suma viršytų 2 000 Eur, ir einamaisiais metais atitinkantis bent vieną iš šių kriterijų:

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

- 4.1. subjekto ūkis registruotas Ūkininkų ūkių registre;
- 4.2. subjekto pagrindinė žemės ūkio valdos ekonominė veikla yra žemės ūkis, miškininkystė, žuvininkystė (veikla patenka į Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus A sekciją „Žemės ūkis, miškininkystė, žuvininkystė“);

4.3. subjektas turi bent 1 sutartinį gyvulį (toliau – SG) valdoje, kuris (-ie) einamaisiais metais nuo sausio 1 d. iki gegužės 31 d. yra registruotas Ūkinių gyvūnų registre. Vertinamas nurodytu laikotarpiu laikytų ūkinių gyvūnų, perskaičiuotų į SG, vidurkis. SG gali turėti pats subjektas, jo valdos partneriai, valdoje registruoti šeimos nariai;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

4.4. subjektas turi registruotos žemės ūkio technikos (traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų), kuri einamaisiais metais, bet ne vėliau kaip iki liepos 1 d. įskaitytinai nepertraukiamai registruota ir neišregistruota Lietuvos Respublikos traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registre. Žemės ūkio technikos gali turėti pats asmuo, jo valdos partneriai, valdoje registruoti šeimos nariai, kai pareiškėjas yra viešasis juridinis asmuo, techniką gali turėti pats pareiškėjas, jo dalyviai bei darbuotojai;

4.5. subjektas yra mokslo ir studijų institucija arba profesinio mokymo įstaiga, vykdanči formalią ir neformalią švietimą ir (arba) mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą žemės ūkio srityje;

4.6. subjektas yra žemės ūkio bendrovė, žemės ūkio kooperatinė bendrovė (kooperatyvas);

4.7. subjektas dalyvauja intervencinėse priemonėse, kuriomis siekiama aplinkosaugos ir klimato tikslų pagal Reglamento (ES) 2021/2115 70, 72 straipsnius, išskyrus intervencines priemones, kuriomis siekiama vykdyti miškų priežiūrą ir atkūrimą.

5. Jaunuojų ūkininku laikomas:

5.1. fizinis asmuo:

5.1.1. kuris yra ne vyresnis kaip 40 metų (tais metais, kai pirmą kartą teikia paraišką dalyvauti intervencinėje priemonėje, paraiškos teikimo dieną nesuėję 41 metai);

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

5.1.2. kurio vardu registruotas ūkininko ūkis ir (arba) žemės ūkio valda, jis priima sprendimus dėl ūkio valdymo, vykdo ilgalaikę ūkio kontrolę, yra finansiškai atsakingas bei prisiima su ūkio veikla susijusias rizikas;

5.1.3. turintis kompetenciją, įrodančią pasirengimą ūkininkauti, kurią pagrindžia (pasirenkamas vienas iš būdų):

5.1.3.1. įgytas žemės ūkio ir (arba) veterinarijos srities išsilavinimas ar kvalifikacija (kriterijų atitiks ir ne žemesnio kaip 3 kurso žemės ūkio ir (arba) veterinarijos sričių studentai). Atitiktis šiam kriterijui nustatoma vadovaujantis Lietuvos švietimo klasifikatoriumi, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. ISAK-520 „Dėl LŠK – Lietuvos švietimo klasifikatoriaus patvirtinimo“. Kokiai švietimo sričiai priskiriama konkreti specialybė, tikrinama pagal Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registro duomenis, kurie skelbiami Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įsteigtoje Atviroje informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemoje (interneto svetainės adresas <https://www.aikos.smm.lt>);

5.1.3.2. kompetencija, įgyta išklausių su žemės ūkio veikla susijusių mokymus, kursų;

5.1.3.3. ne trumpesnė kaip vienu metų praktinė ūkininkavimo patirtis. Praktinė ūkininkavimo patirtis – ne mažiau kaip vienu metų darbas žemės ūkio ir (arba) veterinarijos srityje, pateikiant tai pagrindžiančius dokumentus (darbo, paslaugų sutarčių kopijas). Vienu metų stažas gali būti nepertraukiamas arba gali būti sudarytas, skaičiuojant laikotarpius, kai

buvo dirbta žemės ūkio ir (arba) veterinarijos srityse, kurių suma turi būti ne mažesnė kaip 251 darbo diena (metinis darbo dienų skaičius);

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

5.1.3.4. pareiškėjas turi savo vardu Ūkininkų ūkio registre registruotą ūkį;

5.2. juridinis asmuo (valdos valdytoju laikomi juridinio asmens dalyviai, vienasmenis valdymo organas, kolegialaus valdymo organo nariai):

5.2.1. kurio vardu registruota žemės ūkio valda;

5.2.2. kurio dalyviai (akcininkai, pajininkai, kt.), vienasmenis valdymo organas arba visi kolegialaus valdymo organo nariai yra ne vyresni nei 40 metų (tais metais, kai pirmą kartą teikia paraišką dalyvauti intervencinėje priemonėje, paraiškos teikimo dieną nesuėję 41 metai) fiziniai asmenys;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

5.2.3. kompetenciją, įrodančią pasirengimą ūkininkauti, kaip nurodyta Taisyklių 5.1.3 papunktyje turi turėti vienasmenis valdymo organas, taip pat ne mažiau kaip 50 proc. kolegialaus valdymo organo narių ir ne mažiau kaip 50 proc. juridinio asmens dalyvių (akcininkų, pajininkų, kt.). Laikoma, kad turintis savo vardu Ūkininkų ūkio registre registruotą ūkį ir teikiantis paraišką jaunųjų ūkininkų paramai gauti, atitinka šį reikalavimą.

5¹. *Neteko galios nuo 2024-03-30*

Punkto naikinimas:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

Papildyta punktu:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

II SKYRIUS STRATEGINIO PLANO ADMINISTRAVIMO NUOSTATOS

6. Šiame skyriuje nustatomos Strateginio plano įgyvendinimo nuostatos.

7. Šiame skyriuje nurodytos institucijos, taip pat kitos Strateginio plano administravime dalyvaujančios institucijos, vykdydamos joms teisės aktais pavestas funkcijas, privalo imtis veiksmingų priemonių, kad būtų vengiama ir būtų valdomi galimi interesų konfliktai, kaip tai nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių bei rekomenduojama Europos Komisijos paskelbtose Interesų konfliktų vengimo ir valdymo pagal Finansinį reglamentą gairėse (Komisijos pranešimas (2021/C 121/01)).

PIRMASIS SKIRSNIS INSTITUCINĖ STRUKTŪRA

Vadovaujančioji institucija

8. Vadovaujančioji institucija (toliau – VI) yra Žemės ūkio ministerija (toliau – Žemės ūkio ministerija; ŽŪM). VI atsako už efektyvų, veiksmingą ir tinkamą Strateginio plano administravimą ir įgyvendinimą. Tuo tikslu ji užtikrina, kad:

8.1. paramos gavėjai būtų informuojami apie jų pareigas, atsirandančias dėl jiems suteiktos paramos, taip pat apie tai, kad paramos lėšoms apskaityti jie taikytų atskirą apskaitos sistemą ir žinotų apie duomenų teikimo VI ir produktų bei rezultatų registravimo reikalavimus;

8.2. ūkininkams ir kitiems atitinkamiems paramos gavėjams, kai tikslinga – elektroninėmis priemonėmis, būtų pateikiama aiški ir tiksli informacija apie ūkių lygmeniu taikytinus žemės ūkio veiklos valdymo reikalavimus, nustatytus Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 3D-109 „Dėl žemės ūkio

veiklos valdymo reikalavimų, taikomų nuo 2023 metų, aprašo patvirtinimo ir kontrolės institucijų paskyrimo“, ir žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimus, nustatytus Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 3D-107 „Dėl Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų, taikomų nuo 2023 metų, aprašo patvirtinimo“, bei su socialinės paramos sąlygomis susijusius reikalavimus;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

8.3. būtų vykdomos Strateginio plano informavimo ir viešinimo veiklos;

8.4. *ex ante* vertinimas, nurodytas Reglamento (ES) 2021/2115 139 straipsnyje, atitiktų vertinimo ir stebėsenos sistemą. VI tvirtina *ex ante* vertinimą ir vertinimo rezultatus teikia Europos Komisijai (toliau – EK);

8.4¹. būtų atliekamas *ex ante* vertinimas dėl finansinių priemonių, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2021/1060 58 straipsnyje, ir šio vertinimo peržiūra, kai ketinama keisti finansinės (-ių) priemonės (-ių) įgyvendinimo apimtis, arba kai *ex ante* vertinimas nebeatitinka pasikeitusių rinkos sąlygų;

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

8.4². vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/1060 59 straipsnio reikalavimais būtų paskirta finansines priemones įgyvendinanti institucija;

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

8.5. būtų parengtas Reglamento (ES) 2021/2115 140 straipsnio 4 dalyje nurodytas Strateginio plano vertinimo planas, atitinkantis Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2022/1475 numatytus reikalavimus;

8.6. Strateginio plano vertinimo planas atitiktų veiklos rezultatų peržiūros sistemą;

8.7. Strateginio plano vertinimo planas, prieš jį patvirtinant, būtų pateiktas Strateginio plano stebėsenos komitetui;

8.8. Strateginio plano stebėsenai ir vertinimui būtini duomenys būtų prieinami;

8.9. Strateginio plano *ex post* vertinimas, nurodytas Reglamento (ES) 2021/2115 140 straipsnio 6 dalyje, būtų vykdomas laikantis jame nustatytų terminų;

8.10. Strateginio plano stebėsenos komitetui būtų pateikta Strateginio plano įgyvendinimo pagal konkrečius jo tikslus stebėsenai būtina informacija ir dokumentai;

8.11. EK būtų teikiamos parengtos metinės veiklos rezultatų ataskaitos, įskaitant suvestines stebėsenos duomenų lenteles, terminais numatytais Reglamento (ES) 2021/2116 9 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos b punkte;

8.12. būtų imtasi atitinkamų tolesnių veiksmų, kuriais būtų atsižvelgta į EK pastabas dėl metinių veiklos rezultatų ataskaitų;

8.13. Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Mokėjimo agentūra), prieš išmokėdama paramos lėšas, gautų visą reikiamą informaciją, kuri gali turėti įtakos paramos išmokėjimui;

8.14. paramos pagal Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (toliau – EŽŪFKP) lėšomis finansuojamas intervencines priemones, išskyrus su plotu ir gyvūnais susijusias intervencines priemones, paramos gavėjai patvirtintų gavę finansinę paramą, taip pat patvirtintų, kad laikosi paramos viešinimo taisyklių;

8.15. galimi pareiškėjai ir paramos gavėjai, profesinės organizacijos, ekonominiai ir socialiniai partneriai, nevyriausybinės organizacijos ir plačioji visuomenė, pasitelkiant ir nacionalinį Bendrosios žemės ūkio politikos (toliau – BŽŪP) tinklą (toliau – Lietuvos kaimo tinklas), būtų tinkamai informuojama apie Strateginio plano siūlomas galimybes, intervencinių priemonių įgyvendinimo taisykles intervencinių priemonių finansavimui gauti;

- 8.16. tarpinei institucijai deleguotos funkcijos vykdomos efektyviai;
- 8.17. būtų vykdomos Stebėsenos komiteto, Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatų ir Žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemos (toliau – ŽŪŽIS) koordinatoriaus funkcijos;
- 8.18. esant poreikiui būtų atliekami Strateginio plano keitimai, kaip tai numatyta Reglamento (ES) 2022/2115 119 straipsnyje;
- 8.19. fiksuotojo įkainio, fiksuotosios normos ir fiksuotosios sumos skaičiavimai yra tinkami ir tikslūs, nustatyti iš anksto laikantis teisingo, sąžiningo ir patikrinamo skaičiavimo metodo. VI gali paskirti arba viešųjų pirkimų būdu atrinkti įstaigą, funkciškai nepriklausomą nuo institucijų, atsakingų už Strateginio plano įgyvendinimą, ir turinčią tinkamos patirties atlikti skaičiavimus arba patvirtinti, kad skaičiavimai yra tinkami ir tikslūs;
- 8.20. būtų nustatyta Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių ir EK elektroninio keitimosi duomenimis sistema (toliau – SFC2021) naudojimo tvarka.
9. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu tvirtinamas Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. Strateginio plano valdymo komitetas (toliau – PVK) priima strateginius ir (arba) svarbiausius sprendimus dėl Strateginio plano įgyvendinimo, valdymo, kontrolės ir priežiūros.
10. VI administracijos padaliniai rengia padalinio koordinuojamų intervencinių priemonių įgyvendinimo taisykles, pagal kompetenciją dalyvauja Strateginio plano valdyme, teikia pasiūlymus dėl Strateginio plano, Taisyklių, ir kitų teisės aktų, susijusių su Strateginio plano įgyvendinimu, keitimu ir užbaigimu, stebėsenai ir vertinimui, pagal kompetenciją dalyvauja nagrinėjant skundus, susijusius su intervencinėmis priemonėmis. VI administracijos padalinių funkcijos, susijusios su Strateginio plano administravimu, nustatytos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos administracijos padalinių nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2021 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. 3D-457 „Dėl žemės ūkio ministro 2018 m. kovo 28 d. įsakymo Nr. 3D-192 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos administracijos struktūros ir administracijos padalinių nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“, ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakyme dėl Žemės ūkio ministerijos padalinių funkcijų įgyvendinant Strateginį planą paskirstymo.

Tarpinė institucija

11. Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Mokėjimo agentūra; Nacionalinė mokėjimo agentūra) yra paskirta Tarpine institucija. Tarpinė institucija užtikrina:
- 11.1. elektroninių sistemų (prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos reguliavimo srities priskirtų institucijų ir įstaigų teikiamų paslaugų informacinė sistema (toliau – ŽŪMIS) ir Žemės ūkio paramos administravimo informacinė sistema (toliau – ŽŪPAIS)), kuriose registruojama ir laikoma svarbi informacija apie Strateginio plano įgyvendinimą, įskaitant informaciją apie kiekvieną paramos gavėją ir veiksmą, kurios reikia stebėsenai ir vertinimui, tinkamumą ir saugumą;
- 11.2. ŽŪPAIS valdymą, užtikrinant šių Taisyklių 8 punkte nurodytų funkcijų įgyvendinimą.

Mokėjimo agentūra

12. Mokėjimo agentūra atsakinga už intervencinių priemonių, tiesioginių išmokų išlaidų, numatytų Reglamento (ES) 2021/2116 5 straipsnio 2 dalyje ir 6 straipsnyje, valdymą ir kontrolę, įskaitant ir žemės ūkio naudmenų ir kitų plotų nuotolines patikras, patikras vietoje, duomenų, reikalingų intervencinių priemonių vertinimams ir stebėsenai atlikti rinkimą, kitos informacijos teikimą VI apie Strateginio plano įgyvendinimo eigą ir pažangą bei kitas pavestas funkcijas. Mokėjimo agentūra tvarko atskiras Europos žemės ūkio garantijų fondo (toliau – EŽŪGF) ir EŽŪFKP skirtų į ES biudžetą įtrauktų asignavimų sąskaitas. Mokėjimo

agentūra, vykdydama paraiškų ir projektų vertinimą, administruodama tiesioginių išmokų, kitų intervencinių priemonių duomenis, reikalingus stebėsenai, vertinimams, audito, kontrolės veiksams atlikti, ataskaitoms parengti, atnaujina, naudoja ir prižiūri ŽŪPAIS bei jos posistemes. Taip pat šių funkcijų vykdymui Mokėjimo agentūra naudoja valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centras (toliau – ŽŪDC) bei kitų-Lietuvos Respublikos valstybės ir ES institucijų viešųjų registru, informacinių sistemų ir duomenų bazių (toliau – Registrai) dokumentus ir (ar) informaciją.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

13. Mokėjimo agentūra atlieka šias funkcijas:

13.1. teikia EK ir VI visą informaciją, reikalingą užtikrinti efektyvų, veiksmingą ir tinkamą intervencinių priemonių valdymą, įgyvendinimą, stebėseną, vertinimą bei viešinimą;

13.2. kuria ir (arba) dalyvauja informacinių sistemų kūrime bei prižiūri informacines sistemas, įtraukia į jas duomenis, reikalingus valdymo, stebėsenos, patikrinimo, kontrolės, audito ir vertinimo funkcijoms atlikti;

13.3. rengia ir (arba) dalyvauja rengiant su Strateginio plano įgyvendinimu susijusius teisės aktus, rengia ir tvirtina darbo tvarkos aprašus ir VI paprašius per 10 darbo dienų nuo jų patvirtinimo raštu informuoja apie juos VI;

13.4. prireikus teikia VI pasiūlymus dėl Strateginio plano, Taisyklių, intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklių ir kitų su Strateginiu planu susijusių teisės aktų keitimo;

13.5. Mokėjimo agentūros nustatyta tvarka rengia ir tvirtina paramos paraiškų ir verslo planų (kai taikomas) formas paramos sutarčių, mokėjimo prašymų (galutinio mokėjimo prašymo formoje integruota galutinė projekto įgyvendinimo ataskaita) bei užbaigtų projektų metinių ataskaitų, kitų reikalingų dokumentų formas, pagal atskiras intervencines priemones (išskyrus intervencines priemones, kurių įgyvendinimo taisyklėse nustatyta kita administravimo tvarka);

TAR pastaba. 13.5 papunktis taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

13.6. VI nustatyta tvarka pagal atskiras intervencines priemones, skelbia kvietimus teikti paramos paraiškas, teikia galimiems pareiškėjams informaciją, kurios reikia paramos paraiškoms ir (ar) projektams parengti ir pateikti, priima ir registruoja pateiktas paramos paraiškas (išskyrus intervencines priemones, kurių paramos paraiškų priėmimo tvarka nustatyta intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse);

13.7. atlieka pagal intervencines priemones pateiktų paramos paraiškų vertinimą (kai vertinimas reikalauja išskirtinės kompetencijos ar specifinių žinių, Mokėjimo agentūra gali pasitelkti nepriklausomus ekspertus, tačiau samdomi ekspertai negali visa apimtimi atlikti tiesioginių Mokėjimo agentūrai pavestų funkcijų – atlikti visą paramos paraiškos vertinimą), tikrina, ar pareiškėjas atitinka nustatytus tinkamumo gauti paramą sąlygas bei reikalavimus, išlaidų tinkamumą, atlieka paramos paraiškų atrankos vertinimą, tikrina pateiktos informacijos teisingumą, atlieka patikras vietoje, vertina projektų rizikingumą, rengia projektų vertinimo ataskaitas ir, vadovaudamasi intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse numatyta tvarka, teikia jas VI, kai Mokėjimo agentūra atlieka paramos paraiškų atranką, informaciją apie priimtą sprendimą dėl paramos paraiškų atrankos teikia VI (išskyrus intervencines priemones, kurių įgyvendinimo taisyklėse nustatyta kita administravimo tvarka);

13.8. priėmusi sprendimą dėl projektų atrankos apie šį sprendimą informuoja pareiškėjus, prireikus, vadovaudamasi intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatyta tvarka, jei paramos sutartis sudaroma, rengia ir su pareiškėjais pasirašo paramos sutartis;

TAR pastaba. 13.8 papunktis taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

13.9. atlieka projektų, kuriems buvo skirta parama, priežiūrą, patikras vietoje, vertina projektų rizikingumą, priima ir registruoja pateiktus mokėjimo prašymus ir kasmetinius prašymus, tikrina paramos gavėjų mokėjimo prašymuose ir kasmetiniuose prašymuose pateiktos informacijos teisingumą ir nurodytų išlaidų arba prašomos paramos tinkamumą finansuoti (kai vertinimas reikalauja išskirtinės kompetencijos ar specifinių žinių, Mokėjimo agentūra gali pasitelkti nepriklausomus ekspertus, tačiau samdomi ekspertai negali visa apimtimi atlikti tiesioginių Mokėjimo agentūrai pavestų funkcijų – atlikti viso mokėjimo prašymo vertinimą), tiria pažeidimus, vertina projektų įgyvendinimo eigą ir užbaigto projekto metines ataskaitas, tikrina paramos gavėjų projektuose numatytų priežiūros rodiklių pasiekimą, prireikus taiko priemones, skirtas paramos gavėjų atitikčiai projekto priežiūros rodikliams gerinti, prižiūri ir kontroliuoja šių priemonių įgyvendinimo eigą, užtikrina, kad visi patikrinimai, nustatyti ES ir Lietuvos teisės aktuose, būtų atlikti ir tinkamai dokumentuoti;

13.10. rengia ir, suderinusi su VI, tvirtina projekto priežiūros rodiklių reikšmių bei jų dydžių atitikties vertinimo tvarką, priemones, skirtas paramos gavėjų atitikčiai projekto priežiūros rodikliams gerinti, paramos gavėjų, neatitinkančių paramos paraiškoje nurodytų nustatytų privalomų projekto priežiūros rodiklių reikšmių ir priemonių, skirtų paramos gavėjų atitikčiai projekto priežiūros rodikliams gerinti, tvarką;

13.11. vertinant paramos paraiškas ir administruojant paramą, išlaidoms, kurios susijusios su naujo statinio statybos, rekonstravimo ir kapitalinio remonto darbais, kilus įtarimui dėl taikytų padidintų kainų, turi teisę atlikti tikrinimą vadovaudamasi statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymo principais, darbo, medžiagų ir mechanizmų sąnaudų normatyvais bei skaičiuojamosiomis resursų kainomis, parengtomis teisės aktų nustatyta tvarka atestuotų ekspertizės įmonių, o esant įtarimui dėl nepagrįstai didelių kainų išigyjant prekes ir paslaugas ar technikos ir (arba) įrangos naujumo ir (arba) nusidėvėjimo – atlieka užsakomąją išlaidų skaičiuojamųjų kainų ekspertizę arba technikos ir (arba) įrangos naujumo ir (arba) nusidėvėjimo ekspertizę, ar esant įtarimui dėl projekto ir (arba) investicijų atitikties intervencinės priemonės tikslams – turi teisę atlikti užsakomąją projekto ir (arba) investicijų atitikties intervencinės priemonės tikslams ekspertizę ir, vadovaudamasi jos rezultatais, priima galutinį sprendimą dėl tinkamų finansuoti išlaidų, nustatant paramos sumą ir tinkamumą (kai vertinimas reikalauja išskirtinės kompetencijos ar specifinių žinių, Mokėjimo agentūra gali pasitelkti akredituotus nepriklausomus ekspertus);

13.12. rengia ir su valstybės institucijomis ir įstaigomis, savivaldybėmis ir kitais juridiniais asmenimis, atsakingais už Strateginio plano įgyvendinimą, kuriems Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu pavesta dalis Strateginio plano administravimo funkcijų, pasirašo bendradarbiavimo sutartis, kontroliuoja institucijoms pavestų funkcijų atlikimą;

13.13. paramos gavėjams išmoka paramos lėšas ir apie jas teikia ataskaitas pagal Lėšų Europos Sąjungos žemės ūkio fondų ir Europos Sąjungos žuvininkystės fondų priemonėms įgyvendinti išmokėjimo ir gavimo iš Europos Komisijos taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. 3D-403 „Dėl Lėšų Europos Sąjungos žemės ūkio fondų ir Europos žuvininkystės fondo priemonėms įgyvendinti išmokėjimo ir gavimo iš Europos Komisijos taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Lėšų Europos Sąjungos žemės ūkio fondų ir Europos Sąjungos žuvininkystės fondų priemonėms įgyvendinti išmokėjimo ir gavimo iš Europos Komisijos taisyklės), nustatytą tvarką;

13.14. saugo išmokėtų paramos lėšų pagrindimo dokumentus, jų tikrinimo dokumentus, užtikrina, kad šie dokumentai būtų prieinami EK ir kitų, turinčių teisę juos tikrinti, institucijų įgaliotiems asmenims;

13.15. priima sprendimą dėl išmokėtų paramos lėšų ar jų dalies susigrąžinimo iš paramos gavėjo (išskyrus atvejus, kai priemonės administravimo, įskaitant grąžintinų lėšų nustatymą, funkcija teisės aktais yra deleguota kitai institucijai), teisės aktų nustatyta tvarka atlieka visus teisės aktuose nustatytus veiksmus susigrąžinti šias lėšas, tvarko grąžintinų ir

gražintų lėšų apskaitą, kartu su metinėmis finansinėmis ataskaitomis EK teikia informaciją apie susigražintas ir gražintinas paramos lėšas, kaip tai numatyta Reglamento (ES) 2022/128 32 straipsnio 1 dalies f ir g punktuose, naudodama šio reglamento V priede nustatytą formą;

13.16. teikia EK informaciją apie pažeidimus, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2021/2116 50 straipsnio 3 dalyje;

13.17. rengia ir EK teikia EŽŪGF ir EŽŪFKP lėšomis finansuojamų veiksmų pasirašytas išlaidų deklaracijas, kurios laikomos ir mokėjimo prašymais, taip pat kitą EK prašomą informaciją, kaip tai numatyta Reglamento (ES) 2021/2116 90 straipsnio 1 dalies c (i) punkte;

13.18. rengia ir EK teikia EŽŪGF atveju – finansinių poreikių sąmatas, o EŽŪFKP atveju – atnaujintas apskaičiuotas išlaidų deklaracijas, kurios bus pateiktos einamaisiais metais, ir apskaičiuotas kitų finansinių metų išlaidų deklaracijas, kaip tai numatyta Reglamento (ES) 2021/2116 90 straipsnio 1 dalies c (ii) punkte;

13.19. rengia ir EK teikia valdymo pareiškimus ir metines ataskaitas, kaip tai numatyta Reglamento (ES) 2021/2116 90 straipsnio 1 dalies c (iii) punkte;

13.20. rengia ir EK teikia su Strateginiu planu susijusių išlaidų tarpines deklaracijas per laikotarpius, nustatytus EK;

13.21. rengia ir, suderinusi su VI, EK teikia metines veiklos rezultatų ataskaitas, kaip tai numatyta Reglamento (ES) 2021/2115 134 straipsnyje ir vadovaujantis Reglamente (ES) 2023/130 nustatytomis taisyklėmis dėl metinės veiklos rezultatų ataskaitos turinio pateikimo;

13.22. rengia kontrolės planus ir kasmet iki balandžio 15 d. teikia juos EK, kaip tai numatyta Reglamento (ES) 2021/2116 80 straipsnio 2 dalyje;

13.23. rengia bei, suderinusi su VI Europos Sąjungos reikalų ir paramos politikos departamento Europos Sąjungos paramos programų stebėsenos ir vertinimo skyriumi, teikia VI planuojamų patirti išlaidų iš EŽŪFKP/EŽŪGF ir bendrojo finansavimo lėšų prognozes dėl Strateginiam planui įgyvendinti reikalingų lėšų numatymo Lietuvos Respublikos valstybės biudžete;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

13.24. stebi ir informuoja VI, kad priimant sprendimą dėl paramos skyrimo bei išmokant lėšas paramos gavėjams nebūtų viršyta Strateginio plano atitinkamai intervencinei priemonei nustatyta didžiausia leistina įsipareigojimų suma;

13.25. aptarnauja EK audito misijas, pagal kompetenciją teikia tam būtiną informaciją, atsako už pateiktos informacijos teisingumą ir patikimumą;

13.26. informuoja galimus pareiškėjus, paramos gavėjus apie atskirų intervencinių priemonių paramos paraiškų priėmimo terminus, paramos paraiškų ir (arba) projektų vertinimą, jų administravimą, paramos paraiškų atitiktį paramos administravimą reglamentuojantiems ES ir nacionaliniams teisės aktams, paramos gavėjų įsipareigojimus, jų vykdymą, patikrinimus ir kitus paramos administravimo klausimus, susijusius su tinkamu projektų įgyvendinimu ir kontrole, organizuoja kitus informavimo veiksmus, siekdama sumažinti pažeidimų ir sukčiavimo riziką ir užtikrinti tinkamą projektų įgyvendinimą pagal intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklių nuostatas ir paramos sutarčių sąlygas;

13.27. turi teisę pagal ankstesniais ar einamaisiais metais pateiktas paramos paraiškas bei mokėjimo prašymus administruoti iš naujo bei priimti sprendimus dėl reikalavimo gražinti visą ar dalį išmokėtos paramos sumos;

13.28. pagal kompetenciją vykdo sistemingą sukčiavimo ir kitų nesąžiningo veikimo atvejų siekiant gauti paramą kontrolę ir prevenciją. Ne rečiau kaip kartą per metus peržiūri šių sričių rizikų vertinimą, kontrolės ir prevencijos priemones ir pagal poreikį imasi pokių ar juos inicijuoja, jei tai susiję su kitų įstaigų ar institucijų kompetencija;

13.29. vykdo kontrolę ir užtikrina, kad pagal kiekvieną intervencinę priemonę pagal Sostinės regioną ir Vidurio ir vakarų Lietuvos regioną, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. sausio 6 d. nutarimu Nr. 5 „Dėl Sostinės regiono ir Vidurio ir vakarų

Lietuvos regiono sudarymo“, finansuojamų projektų suma neviršytų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. kovo 9 d. įsakyme Nr. 3D-139 „Dėl Europos žemės ūkio garantijų fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir viešosios paramos metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano tiesioginių išmokų, sektorines ir kaimo plėtros intervencines priemones, paskirstymo sąrašų patvirtinimo“ (toliau – žemės ūkio ministro įsakymas dėl metinių lėšų) patvirtintos atitinkamam regionui visam laikotarpiui (2023–2027 m.) skirtos sumos, jeigu šiame įsakyme nurodytas intervencinei priemonei skiriamų lėšų paskirstymas pagal regionus bei VI nustatyta tvarka reguliariai informuoja VI apie šios nuostatos įgyvendinimą;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

13.30. įgyvendinant finansinių priemonių projektus, atlieka administruojančios institucijos funkcijas, nustatytas Finansinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 1K-237 „Dėl 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ įgyvendinimo“ (toliau – Finansinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse);

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

13.31. užtikrina nuolatinę informacijos apie geruosius projektų pavyzdžius kaupimą ir šios informacijos pateikimą laiku VI ir Lietuvos kaimo tinklo sekretariatui;

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

13.32. vykdo kitas teisės aktuose numatytas funkcijas.

Papunkčio numeracijos pakeitimas:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Kompetentinga institucija

14. Kompetentinga institucija yra Žemės ūkio ministerija, atsakinga už:
 14.1. akreditacijos Mokėjimo agentūrai suteikimą, peržiūrą ir panaikinimą;
 14.2. tvirtinančios įstaigos paskyrimą ir paskyrimo panaikinimą, užtikrinant, kad tvirtinančioji įstaiga būtų nuolat paskirta.

15. Kompetentinga institucija viešojo pirkimo būdu, bent trejų metų laikotarpiui atrenka nuo Mokėjimo agentūros ir Mokėjimo agentūrą akreditavusios VI veiklos nepriklausomą ir būtiną techninę kompetenciją ir žinias apie BŽŪP turinčią tvirtinančiąją įstaigą.

Tvirtinančioji įstaiga

16. Tvirtinančioji įstaiga:
 16.1. atitinka Reglamento (ES) 2021/2116 12 straipsnyje nurodytas sąlygas;
 16.2. vadovaudamasi tarptautiniais audito standartais ir kitais audito srities ES teisės aktais, atlieka Mokėjimo agentūros patikrinimą, būtiną Taisyklių 16.3 papunktyje nurodytiems dokumentams parengti;

16.3. rengia ir EK bei VI teikia nuomonę dėl Mokėjimo agentūros metinių finansinių ataskaitų, kurioje nurodo, ar finansinėse ataskaitose pateikiama teisinga ir patikima informacija, ar tinkamai veikia įdiegtos valdymo sistemos, ar su produkto rodikliais susiję veiklos rezultatai

yra teisingi, ar prašomos kompensuoti išlaidos yra teisėtos ir tvarkingos, kaip tai numatyta Reglamento (ES) 2021/2116 12 straipsnio 2 dalyje;

16.4. esant poreikiui EK ir (arba) VI teikia papildomą informaciją bei atlieka papildomus patikrinimus ir (arba) kitas procedūras, kurios susijusios su pateikta nuomone ir sertifikavimo ataskaita;

16.5. vykdo kitas nacionaliniuose ir ES teisės aktuose numatytas funkcijas.

ANTRASIS SKIRSNIS

INFORMACINIŲ SISTEMŲ NAUDOJIMAS IR VALDYMAS

17. Strateginio plano valdymui ir įgyvendinimo priežiūrai atlikti naudojamos informacinės sistemos. Už informacinių sistemų palaikymą ir plėtrą atsakinga Mokėjimo agentūra, Tarpinė institucija ir VI.

18. Duomenų, susijusių su intervencinių priemonių administravimu, kaupimu, saugojimu, apdorojimu, pasiekimu, sukuriama ir naudojama saugi elektroninė žemės ūkio paramos administravimo informacinė sistema (ŽŪPAIS) ir jos posistemės. Už ŽŪPAIS ir jos posisteminių valdymą atsakinga Mokėjimo agentūra.

19. Funkcijų, numatytų Reglamento (ES) 2021/2116 65 straipsnyje, vykdymui sukuriama ir naudojama integruota administravimo ir kontrolės sistema (toliau – IAKS). Už IAKS valdymą atsakinga Mokėjimo agentūra ir ŽŪDC.

20. Mokėjimo agentūra yra atsakinga už tai, kad informacinių sistemų struktūra, funkcionalumas ir saugumas atitiktų Strateginio plano reglamentuose nustatytus reikalavimus, bei už tai, kad į informacines sistemas būtų įtraukiami visi duomenys, susiję su:

20.1. paramos paraiškų registravimu, vertinimu, atranka ir paramos sutarčių sudarymu;

20.2. mokėjimų prašymų ir kasmetinių prašymų registravimu ir tikrinimu;

20.3. atliktais administraciniais patikrinimais bei patikromis vietoje;

20.4. paramos gavėjams išmokėtomis paramos lėšomis;

20.5. pažeidimais, paramos gavėjams nustatytomis sankcijomis, susigrąžintomis bei susigrąžintinomis paramos lėšomis;

20.6. paramos gavėjų pateiktomis projektų įgyvendinimo ataskaitomis, projektų pasiekimų ir rezultatų rodikliais;

20.7. kitais Strateginiam planui administruoti reikalingais duomenimis.

21. Informacinių sistemų kaupiamų duomenų kokybės priežiūrą, informacinių sistemų funkcionalumo atitikties Strateginio plano administravimo poreikiams vertinimą bei informacinių sistemų plėtrą koordinuoja Žemės ūkio ministerijos valdymo srities informacinių išteklių valdymo komisija, patvirtinta žemės ūkio ministro 2014 m. vasario 4 d. įsakymu Nr. 3D-75 „Dėl žemės ūkio ministerijos valdymo srities informacinių išteklių valdymo komisijos sudarymo“. Ši komisija taip pat nagrinėja klausimus, susijusius su duomenų įvedimu į EK informacinę sistemą.

22. Mokėjimo agentūros informacinis portalas (<https://portal.nma.lt>) (toliau – Informacinis portalas) yra Mokėjimo agentūros administruojama informacinė sistema, kurioje atvaizduojami pretenduojančių gauti paramą ir (arba) paramą gavusių asmenų ir organizacijų duomenys ir per kurią pareiškėjams ir (arba) paramos gavėjams pranešama apie Mokėjimo agentūros atliktus veiksmus, priimtus sprendimus, nustatytas neatitiktis.

23. Mokėjimo agentūra atsakinga už Automatinės laukų nuotolinės stebėsenos informacinės sistemos (ALNSIS) kūrimą, palaikymą ir kokybės vertinimą.

24. ŽŪDC atsakingas už:

24.1. Paraiškų priėmimo informacinės sistemos kūrimą, tvarkymą, kokybės vertinimą pagal Europos Sąjungos lygmeniu nustatytą metodiką ir informacijos perdavimą Nacionalinei mokėjimo agentūrai;

24.2. Ūkinių gyvūnų registro tvarkymą ir tobulinimą bei informacijos perdavimą Nacionalinei mokėjimo agentūrai;

24.3. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro tvarkymą ir tobulinimą bei informacijos perdavimą Nacionalinei mokėjimo agentūrai;

24.4. Paramos žemės ūkio subjektams apskaičiavimo informacinės sistemos tvarkymą ir tobulinimą;

24.5. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos kūrimą ir tvarkymą;

24.6. Žemdirbių mokymo ir konsultavimo informacinės sistemos tvarkymą ir tobulinimą.

TREČIASIS SKIRSNIS STRATEGINIO PLANO STEBĖSENA IR VERTINIMAS

Bendrosios nuostatos

25. Už Strateginio plano įgyvendinimo stebėseną yra atsakinga VI ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano įgyvendinimo stebėsenos komitetas (toliau – Stebėsenos komitetas). VI ir Stebėsenos komitetas Strateginio plano įgyvendinimo stebėseną atlieka remdamiesi Strateginiame plane nustatytais produkto ir rezultato rodikliais, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2021/2115 132 straipsnyje.

26. Atliekant Strateginio plano nustatytų finansinių rodiklių stebėseną, VI ypatingą dėmesį skiria, kad intervencinėms priemonėms skirtos lėšos būtų išmokamos laiku ir nebūtų prarastos dėl Reglamento (ES) 2021/2116 34 straipsnyje nustatyto automatinio įsipareigojimų panaikinimo principo taikymo.

27. VI, atlikdama Strateginio plano įgyvendinimo stebėseną, remiasi Mokėjimo agentūros teikiamomis VI nustatytos formos ketvirtinėmis bei metinėmis Strateginio plano veiklos rezultatų ataskaitomis, informacinių sistemų duomenimis bei kita informacija. Iškilus poreikiui, VI gali prašyti Mokėjimo agentūros pateikti papildomą informaciją, susijusią su Strateginio plano įgyvendinimu.

Stebėsenos komitetas

28. Stebėsenos komitetas yra atsakingas už Strateginio plano įgyvendinimo veiksmingumo stebėseną ir atlieka šias funkcijas:

28.1. nagrinėja pažangą įgyvendinant Strateginį planą ir siekiant tarpinių bei siektinų reikšmių;

28.2. nagrinėja visus klausimus, kurie daro poveikį Strateginio plano įgyvendinimo veiksmingumui, ir veiksmus, kurių imtasi tiems klausimams išspręsti, įskaitant pažangą siekiant supaprastinti ir sumažinti galutiniams paramos gavėjams tenkančią administracinę našą;

28.3. nagrinėja finansinių priemonių ex ante vertinimo elementus, išvardytus Reglamento (ES) 2021/1060 58 straipsnio 3 dalyje, ir to reglamento 59 straipsnio 1 dalyje nurodytą investavimo strategiją;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

28.4. nagrinėja Lietuvos kaimo tinklo pateiktą informaciją, susijusią su Strateginio plano įgyvendinimo veiksmingumu;

28.5. nagrinėja komunikacijos ir matomumo veiksmų įgyvendinimą;

28.6. nagrinėja administracinių pajėgumų stiprinimą valdžios institucijoms, ūkininkams ir kitiems paramos gavėjams, kai aktualu.

28.7. teikia nuomonę dėl metinės Strateginio plano veiklos rezultatų ataskaitos;

- 28.8. teikia nuomonę dėl intervencinių priemonių projektų atrankos metodikos ir kriterijų;
- 28.9. teikia nuomonę dėl Strateginio plano vertinimo plano ir jo pakeitimų, nagrinėja šio plano įgyvendinimo pažangą, susipažįsta su vertinimų ataskaitomis ir veiksmais, kurių imtasi atsižvelgiant į vertinimų ataskaitose pateiktas išvadas ir rekomendacijas.
- 28.10. teikia nuomonę dėl VI siūlomų Strateginio plano pakeitimų;
- 28.11. vykdo kitas teisės aktuose ir Stebėsenos komiteto darbo reglamente numatytas funkcijas.

Strateginio plano metinės veiklos rezultatų ataskaitos

29. Reglamento (ES) 2021/2115 134 straipsnyje nurodytą Strateginio plano metinę veiklos rezultatų ataskaitą už praėjusius finansinius metus bendradarbiaudamos ir laikydamosi tame reglamente ir kitų EK nustatytų reikalavimų rengia Mokėjimo agentūra ir VI:
- 29.1. ne vėliau kaip iki gruodžio 7 d. Mokėjimo agentūra parengia ir VI pateikia derinti ir (arba) papildyti ataskaitos projektą;
- 29.2. ne vėliau kaip iki sausio 7 d. VI ataskaitos projektui pateikia pastabas ir (arba) ją papildo;
- 29.3. ne vėliau kaip iki sausio 20 d. Mokėjimo agentūra VI pateikia pagal VI pastabas patikslintą ir (arba) papildytą ataskaitos projektą;
- 29.4. iki ataskaitos pateikimo EK, VI organizuoja ataskaitos nagrinėjimą Stebėsenos komitete.
- 29.5. Mokėjimo agentūra, Kompetentinga institucija ir tvirtinančioji įstaiga suderina ataskaitos pateikimo tvarką tvirtinančiosios įstaigos užduočių atlikimo tikslais.
30. Mokėjimo agentūra metinę veiklos rezultatų ataskaitą teikia EK ne anksčiau nei ji pateikiama Stebėsenos komitetui.
31. Per 1 mėnesį nuo metinės veiklos rezultatų ataskaitos pateikimo EK dienos, VI parengia šios ataskaitos santrauką visuomenei.
32. Metinės veiklos rezultatų ataskaitos ir jų santraukos visuomenei skelbiamos viešai.
33. Dėl metinių veiklos rezultatų nuokrypių EK pareiškus poreikį pateikti taisomųjų veiksmų planą pagal Reglamento (ES) 2021/2116 41 straipsnį, tokį planą rengia VI.
34. VI pagal kompetenciją koordinuoja pasirengimą Reglamento (ES) 2021/2115 136 straipsnyje nurodytiems metiniams posėdžiams.

Strateginio plano vertinimas

35. Už Strateginio plano vertinimo organizavimą atsakinga VI. Strateginio plano vertinimas organizuojamas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/2115, Reglamento (ES) 2022/1475 nuostatomis, Strateginio plano vertinimo planu, kitais teisės aktais, EK gairėmis ir aiškinamaisiais dokumentais.
36. Organizuodama Strateginio plano vertinimą, VI atlieka šias funkcijas:
- 36.1. laikydamosi Reglamento (ES) 2022/1475 reikalavimų, rengia ir įgyvendina Strateginio plano vertinimo planą, kuris Stebėsenos komitetui turi būti pateiktas ne vėliau kaip praėjus vieniems metams nuo Strateginio plano patvirtinimo;
- 36.2. organizuoja vertinimo paslaugų pirkimą Strateginio plano vertinimams atlikti;
- 36.3. analizuoja vertinimų ataskaitas ir, atsižvelgdama į jas, teikia pasiūlymus dėl Strateginio plano įgyvendinimo efektyvumo didinimo;
- 36.4. VI bendradarbiaudama su Lietuvos kaimo tinklu, koordinuoja su Strateginio plano stebėseną ir vertinimu susijusių gebėjimų stiprinimo veiklas;
- 36.5. atlieka kitas funkcijas.

37. Strateginio plano vertinimus atlieka ekspertai, funkcinio požiūriu nepriklausomi nuo institucijų, atsakingų už Strateginio plano įgyvendinimą.

38. Strateginio plano vertinimų ataskaitas VI viešina VI interneto svetainėje ir kitomis priemonėmis.

39. VI informuoja Strateginio plano Stebėsenos komitetą apie vykdomas vertinimo veiklas bei atliktų vertinimų rezultatus. Paskutinėje metinėje veiklos rezultatų ataskaitoje VI EK nustatyta tvarka pateikia atliktų Strateginio plano vertinimų santrauką.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

ATASKAITŲ, DOKUMENTŲ IR INFORMACIJOS EUROPOS KOMISIJAI TEIKIMAS

40. Lietuvos Respublikos institucijų bei įstaigų ir EK oficialūs ir saugūs informacijos apie Strateginio plano įgyvendinimą mainai vyksta per SFC2021 ir ISAMM (Žemės ūkio rinkos valdymo ir stebėsenos informacinė sistema).

41. VI nustatyta SFC2021 naudojimo tvarka priima prašymus įgyti teises naudotis SFC2021 iš VI, Kompetentingos įstaigos ir Mokėjimo agentūros bei teikia juos EK. Teises naudotis SFC2021 prieiga tiesiogiai suteikia EK.

42. VI EK teikia:

42.1. Reglamento (ES) 2021/2116 90 straipsnio 1 dalies a ir b papunkčiuose nurodytą informaciją apie Mokėjimo agentūrą ir tvirtinančiąją įstaigą;

42.2. EK pareiškus poreikį, VI pagal Reglamento (ES) 2021/2116 41 ir 42 straipsnius bei Reglamento (ES) 2022/128 28 ir 29 straipsnius rengiamus veiksmų planus dėl veiklos rezultatų ar valdymo sistemų;

42.3. pasiūlymus dėl Strateginio plano pakeitimų;

42.4. kitą ES teisės aktuose ir šiose taisyklėse nustatytą informaciją ir dokumentus.

43. Mokėjimo agentūra EK teikia:

43.1. ne vėliau kaip kitų metų po atitinkamų finansinių metų vasario 15 d. – metinę ataskaitą, metinę veiklos rezultatų ataskaitą, valdymo pareiškimus, metinę galutinių audito ataskaitų ir atliktų patikrinimų santrauką ir kitą informaciją, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2022/128 33 straipsnyje;

43.2. EŽŪFKP finansavimo poreikių prognozės kaip nurodyta Reglamento (ES) 2022/128 21 straipsnyje;

43.3. Reglamente (ES) 2021/2116 ir Reglamente (ES) 2022/128 nurodytas išlaidų deklaracijas;

43.4. stebėsenai ir vertinimui atlikti reikalingus duomenis, nurodytus Reglamento (ES) 2022/1475 8 straipsnyje, tame reglamente nustatyta tvarka;

43.5. kitą ES teisės aktuose ir šiose Taisyklėse nustatytą informaciją ir dokumentus.

44. Tvirtinančioji įstaiga:

44.1. ne vėliau kaip kitų metų po atitinkamų finansinių metų vasario 15 d. EK teikia Reglamento (ES) 2021/2116 12 straipsnyje ir Reglamento (ES) 2022/128 5 straipsnyje nustatytus dokumentus: nuomonę dėl išlaidų metinėse ataskaitose pateiktos informacijos teisingumo ir patikimumo, valdymo sistemos tinkamo funkcionavimo, veiklos rezultatų teisingumo, išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo, teikia kitas nuomones ir rekomendacijas. Šių dokumentų kopijas tvirtinančioji įstaiga taip pat pateikia Kompetentingai institucijai.

44.2. tuo atveju, jei tvirtinančioji įstaiga, atlikdama išlaidų atrankinius patikrinimus, nustato pažeidimų, ji ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo pažeidimo nustatymo apie šiuos pažeidimus informuoja Mokėjimo agentūrą.

45. Kompetentinga institucija kas trejus metus EK raštu pateikia ataskaitą apie Mokėjimo agentūros priežiūrą ir jos veiklos stebėseną. Ataskaitoje įvertinama, ar Mokėjimo agentūra atitinka akreditavimo kriterijus, ir pateikiama veiksmų, kurių imtasi siekiant ištaisyti trūkumus, santrauka.

PENKTASIS SKIRSNIS BENDROSIOS KONTROLĖS IR PATIKRINIMŲ NUOSTATOS

46. Patikros vietoje ir nuotolinės patikros atliekamos remiantis ES teisės aktų nuostatomis, reglamentuojančiomis patikrų atlikimo tvarką.

47. Atliekant patikras vietoje, kur įmanoma, paramos gavėjų išlaidų tinkamumo, kompleksinio paramos susiejimo ir kiti ES teisės aktuose dėl paramos žemės ūkiui nustatyti patikrinimai turi būti atliekami tuo pačiu metu.

48. Mokėjimo agentūra yra atsakinga už tai, kad būtų atlikti visi patikrinimai, nustatyti ES reglamentuose. Patikrinimai atliekami laikantis ES reglamentuose nustatytų reikalavimų ir vadovaujantis Mokėjimo agentūros darbo tvarkos aprašuose nustatyta tvarka.

49. Nustačius pažeidimų, taikomos sankcijos, numatytos šių Taisyklių III skyriaus tryliktajame skirsnyje, Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. 3D-92 „Dėl Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklės), ir intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse, atsižvelgiant į ES reglamentų bei Strateginio plano nuostatas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

50. Patikrų vietoje atlikimo tvarka, projektų, kuriuose bus atliekamos patikros vietoje atrankos tvarka, nustatomos Strateginiame plane bei Mokėjimo agentūros darbo tvarkos aprašuose ir kitų įgaliotų institucijų veiklą reglamentuojančiais teisės aktais.

51. Po kiekvienos patikros vietoje patikros, rengiama patikros vietoje ataskaita, kurioje fiksuojami išsamūs atliktų patikrų vietoje duomenys.

52. Gavusi pareiškėjų / paramos gavėjų sutikimą Mokėjimo agentūra, atlikdama patikras vietoje, turi teisę fiksuoti patikros vietoje atlikimo eigos faktines aplinkybes garso ir (ar) vaizdo fiksavimo priemonėmis pareiškėjų / paramos gavėjų valdomuose objektuose (pastatuose, teritorijose, valdose).

53. *Ex post* patikrinimus atlieka tie Mokėjimo agentūros darbuotojai, kurie nedalyvavo vykdant atitinkamo projekto patikrinimus iki paramos lėšų išmokėjimo paramos gavėjui.

54. Strateginio plano administravimo ir kontrolės funkcijas kitos institucijos atlieka pagal jų parengtus ir su Mokėjimo agentūra suderintus darbo tvarkos aprašus.

55. Mokėjimo agentūra su institucijomis, kurioms yra pavestos Strateginio plano administravimo ir kontrolės funkcijos, pasirašo bendradarbiavimo sutartis. Bendradarbiavimo sutartyje nustatoma:

55.1. atitinkamos institucijos pareigos ir atsakomybė, susijusi su jai pavestomis Strateginio plano administravimo ir kontrolės funkcijomis;

55.2. darbo procedūros, kuriomis aprašomas perduotų funkcijų vykdymas;

55.3. informacijos, susijusios su institucijos atliktais patikrinimais, teikimo Mokėjimo agentūrai turinys, terminai bei tvarka;

55.4. dokumentų, susijusių su atliekamomis Strateginio plano administravimo ir kontrolės funkcijų atlikimu, saugojimas bei prieinamumas;

55.5. Mokėjimo agentūros teisė tikrinti institucijos atliekamų Strateginio plano administravimo bei kontrolės funkcijų tinkamą atlikimą ir gauti visą informaciją, susijusią su institucijai pavestų Strateginio plano administravimo ir kontrolės funkcijų vykdymu;

55.6. kitos nuostatos, reikalingos veiksmingam atitinkamų Strateginio plano administravimo ir kontrolės funkcijų vykdymui.

56. Visais atvejais Mokėjimo agentūra yra atsakinga už tinkamą visų ES reglamentuojančiuose teisės aktuose Mokėjimo agentūrai nustatytų funkcijų atlikimą bei kitoms institucijoms deleguotų Strateginio plano administravimo ir kontrolės funkcijų kontrolę.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

ASMENS DUOMENŲ TVARKYMAS

57. Teikiant paramą pagal Strateginį planą, asmens duomenys renkami ir tvarkomi vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) nuostatomis, Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme nustatytais reikalavimais ir kitais ES fondų paramą administruojančių institucijų asmens duomenų tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais, kuriuose nurodyti konkretūs renkami asmens duomenys.

58. Asmens duomenys renkami Reglamente (ES) 2021/2115 ir Reglamente (ES) 2021/2116 nustatytais Strateginio plano valdymo, kontrolės, stebėsenos ir vertinimo tikslais ir tvarkomi tik tokia apimtimi bei saugomi tik tokį laikotarpį, koks yra reikalingas numatytiems tikslams pasiekti. Asmens duomenys pagal Reglamentą (ES) 2021/2116 renkami, nedarant poveikio to reglamento 98, 99 ir 100 straipsniams.

59. Kai asmens duomenys tvarkomi stebėsenos ir vertinimo tikslais, VI ir Mokėjimo agentūra bei kitos asmens duomenų apsikeitimo procese su VI ir Mokėjimo agentūra dalyvaujančios institucijos imasi veiksmų, kad asmens duomenys tinkamu metu būtų nuasmeninami.

III SKYRIUS

TAM TIKRŲ INTERVENCINIŲ PRIEMONIŲ ADMINISTRAVIMO NUOSTATOS

60. Šis skyrius taikomas šioms intervencinėms priemonėms administruoti:

60.1. kaimo plėtros intervencinėms priemonėms: „Miško veisimas ir atkūrimas“, „Miško priežiūra ir apsauga“, „Jaunuolynų ugdymas“, „Negamybinės investicijos, susijusios su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu“, „Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos“, „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“, „Investicijos į prevencinę veiklą, kuria siekiama sumažinti galimų gaivalinių nelaimių, nepalankių klimato reiškinių ir katastrofinių įvykių padarinius“, „Investicijos į melioracijos sistemas“, „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Investicijos į bioekonomikos verslus“, „Labai smulkių ūkių plėtra“, „Investicijos į žemės ūkio produktų perdirbimą (finansinės priemonės)“, „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“, „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“, „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“, „Pasėlių, augalų ir gyvūnų draudimas“, „Savitarpio pagalbos fondai“, „Trumpos tiekimo grandinės“, „Bendruomenių inicijuota vietos plėtra (LEADER)“, „Sumanieji kaimai“, „Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje“, „Tęstiniai įsipareigojimai – Žemės ir maisto produktų kokybės sistemos“, „Tęstiniai įsipareigojimai – Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“, „Parodomieji projektai ir informavimo veikla“, „Mokymai ir įgūdžių įgijimas“, „Konsultavimo paslaugos“;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

60.2. sektorinėms intervencinėms priemonėms:

60.2.1. vaisių ir daržovių sektoriuje: „Investicijos į ilgalaikį turtą, tyrimus, eksperimentinę ir inovatyvią gamybą ir kitus veiksmus“, „Atsekamumo ir sertifikavimo sistemų įgyvendinimas, produktų kokybės stebėseną“, „Produktų pašalinimas iš rinkos“;

60.2.2. bitininkystės sektoriuje: „Švietimas, mokymas ir techninė parama“, „Bičių šeimų atnaujinimas, bitininkavimo inventoriaus įsigijimas, bičių ligų prevencija“, „Medaus ir kitų bičių produktų tyrimai“, „Moksliniai tyrimai bitininkystės sektoriuje“, „Bitininkystės sektoriaus populiarinimas ir rinkos stebėseną“;

60.2.3. vyno sektoriuje: „Investicijos į vyno sektorių“.

61. Detalesnė intervencinių priemonių nurodytų šiame skyriuje administravimo ir finansavimo tvarka ir sąlygos nustatomos intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse.

62. Šis skyrius netaikomas tiesioginėms išmokoms ir intervencinėms priemonėms, susijusioms su parama už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus. Šių intervencinių priemonių administravimo tvarka nustatoma Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse bei intervencinių priemonių, susijusių su plotais ir gyvūnais, įgyvendinimo taisyklėse.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

PIRMASIS SKIRSNIS

INTERVENCINIŲ PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO TAISYKLĖS

63. Intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse nustatoma:

63.1. tikslai ir poreikiai, kuriems skiriama intervencinė priemonė;

63.2. paramos forma ir remiama (-os) veikla (-os);

63.3. paramos suma ir intensyvumas (kai taikoma);

63.4. galimi pareiškėjai, netinkami pareiškėjai;

63.5. tinkamumo sąlygos ir reikalavimai paramai gauti;

63.6. tinkamos ir netinkamos finansuoti išlaidos;

63.7. atrankos kriterijai (kai taikoma);

63.8. *Neteko galios nuo 2024-03-30*

Papunkčio naikinimas:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

63.9. rodikliai ir kiti duomenys, kuriuos reikia kaupti stebėsenos ir vertinimo tikslais;

63.10. projekto finansavimo EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo įnašo norma pagal regionus (Sostinės regionas arba Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas) ir projekto ar jo dalių priskyrimo regionui nuostatos. Taikomi šie Paramos projekto priskyrimo regionams principai:

63.10.1. pagal projekto įgyvendinimo vietą (tuo atveju jeigu projektas įgyvendinamas abiejuose regionuose, priskiriama tam regionui, kuriame planuojama didžioji dalis projekto investicijų);

63.10.2. pagal pareiškėjo registracijos vietą;

63.10.3. pagal valdos centrą;

63.11. kiti pareiškėjams ir (arba) paramos gavėjams, projektams taikomi reikalavimai.

64. Intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklės paprastai turi būti patvirtintos ne vėliau kaip 20 darbo dienų iki paramos paraiškų priėmimo termino pradžios.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

65. *Neteko galios nuo 2024-03-30*

Punkto naikinimas:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

66. Neteko galios nuo 2024-03-30

Punkto naikinimas:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

67. Neteko galios nuo 2024-03-30

Punkto naikinimas:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

68. Neteko galios nuo 2024-03-30

Punkto naikinimas:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

69. Intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse gali būti nustatytos papildomos nuostatos ir reikalavimai.

70. Atsižvelgiant į intervencinių priemonių specifiką, gali būti rengiamos kelerios intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklės vienai intervencinei priemonei.

71. Intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklės kartu su paramos paraiška skelbiamos VI ir Mokėjimo agentūros interneto svetainėse (<https://zum.lrv.lt>, www.nma.lt).

ANTRASIS SKIRSNIS PARAMOS PARAIŠKŲ ADMINISTRAVIMAS

Kvietimas teikti paramos paraiškas ir informacijos skelbimas

72. Kvietimą teikti paramos paraiškas skelbia Mokėjimo agentūra pagal VI patvirtintą paramos paraiškų priėmimo tvarkaraštį.

72¹. Kai vykdomas galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas arba tęstinis galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas, pasiekus paramos paraiškų priėmimo laikotarpiui skirtą paramos lėšų sumą, Agentūra sustabdo paramos paraiškų priėmimą ir apie šį faktą paskelbia Agentūros interneto svetainėje bei informuoja VI. Informaciniame pranešime apie paramos paraiškų priėmimo sustabdymą turi būti nurodytas paramos paraiškų priėmimo sustabdymo momentas (data ir laikas sekundžių tikslumu). Paramos paraiškos, pateiktos po informaciniame pranešime nurodyto paramos paraiškų priėmimo sustabdymo momento, nepriimamos ir nevertinamos.

Papildyta punktu:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

73. Ateinančių metų paramos paraiškų priėmimo tvarkaraštis turi būti paskelbtas ne vėliau kaip iki einamųjų metų pabaigos bei ne vėliau kaip likus 2 mėnesiams iki artimiausio paramos paraiškų priėmimo pradžios. Kai atliekamas paraiškų priėmimo tvarkaraščio keitimas dėl nukeliamo paraiškų rinkimo termino arba naikinamo konkrečios intervencinės priemonės paraiškų rinkimo, paramos paraiškų priėmimo tvarkaraščio keitimas turi būti atliktas ne vėliau kaip likus 1 mėnesiui iki paramos paraiškų priėmimo pradžios. Kai atliekamas paraiškų priėmimo tvarkaraščio keitimas dėl paraiškų rinkimo termino ankstinimo arba į tvarkaraštį įtraukiamos naujos intervencinės priemonės, paramos paraiškų priėmimo tvarkaraščio keitimas paprastai turi būti atliktas ne vėliau kaip likus 2 mėnesiams iki paramos paraiškų priėmimo pradžios.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-278](#), 2023-04-25, paskelbta TAR 2023-04-25, i. k. 2023-07921

74. Trumpiausias kvietimo teikti paramos paraiškas laikotarpis paprastai yra 20 darbo dienų, bet ne mažiau kaip 14 darbo dienų. Sudarant paramos paraiškų priėmimo tvarkaraštį, kvietimo pradžia ir pabaiga nurodoma darbo dieną. Jei intervencinei priemonei ar jos atskirai veiklai taikomas galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas ir (arba) tęstinis galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas, ši informacija turi būti nurodyta paramos paraiškų priėmimo tvarkaraštyje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

75. Kvietimas teikti paramos paraiškas turi būti skelbiamas Mokėjimo agentūros interneto svetainėje (www.nma.lt) pagal VI patvirtintą paramos paraiškų priėmimo tvarkaraštį. Kvietimas teikti paramos paraiškas taip pat gali būti VI skelbiamas vienoje ar daugiau nacionalinių, regioninių, vietos ar specializuotų žiniasklaidos priemonių.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

76. Skelbime apie paramos paraiškų priėmimą nurodoma:

76.1. intervencinė priemonė, pagal kurią kviečiama teikti paramos paraiškas;

76.2. paramos paraiškų pateikimo laikotarpis. Jei taikomas galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas ir (arba) tęstinis galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas, nurodoma jo stabdymo tvarka, nurodyta Taisyklių 72¹ punkte;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

76.3. paramos paraiškų priėmimo etapui skiriama lėšų suma. Paramos paraiškų priėmimo etapui pagal regionus (Sostinės regionas ir Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas) skiriamų lėšų sumos, jeigu tokios numatytos žemės ūkio ministro įsakyme dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo;

76.4. paramos dydis ir intensyvumas;

76.5. informacija, kur galima rasti intervencinės priemonės įgyvendinimo taisykles;

76.6. paraiškų priėmimo būdai ir (arba) vieta (nuoroda į oficialų Mokėjimo agentūros interneto puslapį);

76.7. kita Mokėjimo agentūros nustatyta informacija.

76¹. Paramos paraiškų priėmimo etapui skiriama lėšų suma, nurodyta Taisyklių 76.3 papunktyje, nustatoma vadovaujantis metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti pagal Strateginio plano intervencines priemones, paskirstymo sąrašais, patvirtintais žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų:

76¹.1. kaimo plėtros intervencinių priemonių atveju:

76¹.1.1. kai per metus suplanuotas vienas paraiškų priėmimo etapas:

76¹.1.1.1. jeigu pabaigtas pagal ankstesnius paraiškų priėmimo etapus pateiktų paraiškų, kurioms užtenka kvietimuose nustatytos sumos, vertinimas, kvietime nurodyta suma turi neviršyti metinių lėšų paskirstymo įsakymu nustatytų nuo programinio laikotarpio pradžios iki einamųjų metų įskaitytinai metinių lėšų ir leistų viršyti maksimalius įsipareigojimus lėšų bendros sumos bei patvirtintos paramos sumos pagal ankstesniais paraiškų priėmimo etapais priimtas paraiškas skirtumo;

76¹.1.1.2. jeigu pagal ankstesnį paraiškų priėmimo etapą pateiktos paraiškos, kurioms užtenka kvietime nustatytos sumos, nebaigtos vertinti ir pagal tas paraiškas prašoma paramos suma:

76¹.1.1.2.1. mažesnė nei skirta tam kvietimui (ankstesniam paraiškų priėmimo etapui), nustatant naujam kvietimui skirtą sumą pagal Taisyklių 76¹.1.1.1 papunktį, laikoma, kad pagal ankstesnį paraiškų priėmimo etapą bus patvirtinta visa prašoma paramos suma;

76¹.1.1.2.2. didesnė nei tam kvietimui skirta suma, nustatant naujam kvietimui skirtą sumą pagal Taisyklių 76¹.1.1.1 papunktį, laikoma, kad bus patvirtinta parama už visą tam kvietimui skirtą sumą;

76¹.1.2. kai per metus suplanuotas daugiau kaip vienas paraiškų priėmimo etapas:

76¹.1.2.1. neviršijant žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų kiekvienam kvietimui nustatytos sumos;

76¹.1.2.2. tuo atveju, kai žemės ūkio ministro įsakyme dėl metinių lėšų nurodyta atskirai kiekvienam kvietimui skirta suma, pirmam kvietimui nurodoma tiems metams skirta suma, kuri apskaičiuojama, kaip nurodyta Taisyklių 76¹.1.1.1 arba 76¹.1.1.2 papunkčiuose. Kitiems tų metų kvietimams nurodomas tiems metams skirtos sumos likutis, atsižvelgiant į prašomą paramos sumą pagal ankstesnius kvietimus, kaip nurodyta Taisyklių 76¹.1.1.1 ir 76¹.1.1.2 papunkčiuose;

76¹.1.3. kai žemės ūkio ministro įsakyme dėl metinių lėšų metinės sumos nurodomos pagal regionus, kvietime nurodyta regionui skiriama suma turi neviršyti metinių lėšų paskirstymo įsakymu regionui einamiesiems metams skirtos sumos bei turi būti užtikrintas Taisyklių 13.29 papunkčio įgyvendinimas;

76¹.2. vyno ir bitininkystės sektorių intervencinių priemonių atveju – neviršijant žemės ūkio ministro įsakyme dėl metinių lėšų atitinkamiems metams nustatytos lėšų sumos;

76¹.3. vaisių ir daržovių sektoriaus intervencinės priemonės atveju – lėšos skiriamos pagal faktiškai kalendoriniais metais priimtas ir patvirtintas paraiškas, t. y. žemės ūkio ministro įsakyme dėl metinių lėšų atitinkamiems metams nustatytos lėšų sumos gali būti viršytos.

Papildyta punktu:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

77. Mokėjimo agentūra turi užtikrinti, kad informacija apie paramos paraiškų priėmimą būtų vieša ir prieinama galimiems pareiškėjams ir plačiajai visuomenei.

77¹. Intervencinių priemonių paramos paraiškos ir verslo plano (kai taikoma) formos paprastai turi būti patvirtintos ne vėliau kaip 15 darbo dienų iki paramos paraiškų priėmimo termino pradžios. Mokėjimo agentūra rengia bei Mokėjimo agentūros direktoriaus įsakymu tvirtina paramos paraiškos, verslo plano (kai taikoma) formas ir jas skelbia Mokėjimo agentūros interneto svetainėje (www.nma.lt). Intervencinių priemonių paramos paraiškos ir verslo plano (kai taikoma) formos rengiamos vadovaujantis šiais principais:

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

77¹.1. intervencinės priemonės paramos paraiškos forma ir turinys turi atitikti intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių reikalavimus, joje nurodomi dokumentai, kuriuos pareiškėjas turi pateikti kartu su paramos paraiška, bei reikalavimai jų turiniui, turi būti atsižvelgiama į tai, kad prašoma informacija būtų esminė ir būtina siekiant įvertinti paramos paraiškos ir (arba) projekto tinkamumą bei nustatyti pareiškėjo įsipareigojimus paramos skyrimo atveju. Iš pareiškėjo neturi būti prašoma nepagrįstai daug informacijos bei dokumentų, kurių vertinimas nebūtų reikšmingas, tačiau iš esmės apsunkintų paramos paraiškos parengimą. Gali būti prašoma pateikti tik tuos dokumentus ir informaciją, kurių nėra Registruose;

77¹.2. nustatant paramos paraiškos formą ir turinį, turi būti užtikrinama, kad paramos paraiškoje pateikiama informacija ir duomenys sudarys galimybes ir sąlygas Strateginio plano stebėsenai ir vertinimui, padės sekti ir vertinti Strateginio plano įgyvendinimo pažangą, sekti Strateginiame plane nustatytus intervencinių priemonių pasiekimus bei rezultatų rodiklius;

77¹.3. į paraiškos formą turi būti įtraukiama informacija dėl pareiškėjo priklausymo grupėms, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2021/2116 59 straipsnio 4 d. ir Reglamento (ES)

2022/128 44 straipsnyje, bei informacija paramos gavėjams, kad šie duomenys kartu su kita informacija bus viešai skelbiami pagal Reglamento (ES) 2021/2116 98 straipsnį;

77¹.4. paramos paraiškoje turi būti pareiškėjo deklaracija, kurioje patvirtinamas paramos paraiškoje ir kartu su paramos paraiška teikiamuose, jo parengtuose dokumentuose pateikiamos informacijos teisingumas bei detalizuojami pareiškėjo (paramos gavėjo) įsipareigojimai, susiję su prašoma parama. Pavyzdinė pareiškėjo deklaracija pateikiama Taisyklių 1 priede.

TAR pastaba 77¹ punktas taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Papildyta punktu:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

Paramos paraiškos pildymas, teikimas ir registravimas

78. Paramos paraiška ir prašomi dokumentai turi būti pateikti vienu iš šių būdų:

78.1. užpildžius elektroninę formą asmeniškai ar per įgaliotą asmenį ŽŪMIS portalo interneto prieigoje adresu <https://zumis.lt>. Paramos paraiška ŽŪMIS portale, turi būti pateikta ne anksčiau kaip kvietimo teikti paramos paraiškas pirmą dieną 00.00.00 val. ir ne vėliau kaip iki kvietimo teikti paramos paraiškas paskutinės dienos 23.59.59 val. Kai taikomas galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas, paramos paraiška ŽŪMIS portale turi būti pateikta darbo dienomis nuo 8.00 iki 17.00 val. Kai paramos paraišką teikia įgaliotas asmuo, pareiškėjo suteiktas ir patvirtintas parašu (juridinio asmens atveju, patvirtintas vadovo parašu) įgaliojimas (skenuotas PDF formatu) per ŽŪMIS portalą, naudojantis ŽŪMIS pranešimų siuntimo funkcionalumu (ŽŪMIS meniu punktas „Pranešimai“), arba pasirašytas kvalifikuotu el. parašu el. paštu paraiskos@nma.lt turi būti pateiktas Mokėjimo agentūrai likus ne mažiau nei 3 (trims) darbo dienoms iki paramos paraiškų pateikimo termino pabaigos. Paramos paraiška gali būti teikiama gavus iš Mokėjimo agentūros informaciją, kad įgaliojime nurodytam asmeniui suteikta atstovavimo teisė. Prie elektroninės paramos paraiškos užpildytos formos pridedami dokumentai turi būti elektroninės formos (DOC, DOCX, XLS, XLSX, PDF, SHAPE formatu). Elektroninės paramos paraiškos formos vaizdinis laukų išdėstymas gali skirtis nuo spausdintinės dokumento versijos, tačiau turinys turi atitikti Mokėjimo agentūros tvirtinamą formą. Neužpildžius elektroninės formos ŽŪMIS portale, o paramos paraišką pateikus nuskenuotą, naudojantis ŽŪMIS portalu, paramos paraiška nepriimama;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Nr. [3D-72](#), 2024-01-30, paskelbta TAR 2024-01-30, i. k. 2024-01723

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

78.2. jei nenumatyta galimybė konkrečios intervencinės priemonės paramos paraiškas teikti per ŽŪMIS, užpildant elektroninę formą, paraiška ir prašomi dokumentai teikiami pasirašyti kvalifikuotu elektroniniu parašu, juos siunčiant el. paštu paraiskos@nma.lt, pateikiant paramos paraišką ir skenuotus prašomus dokumentus (PDF formatu), arba teikiami naudojantis ŽŪMIS pranešimų siuntimo funkcionalumu (ŽŪMIS meniu punktas „Pranešimai“), pateikiant skenuotus paramos paraišką ir prašomus dokumentus (PDF formatu). Paramos paraiška ir prašomi dokumentai turi būti pateikti 78.1 punkte nurodytais terminais. Paramos paraiška ir prašomi dokumentai gali būti pasirašyti bei pateikti ir įgalioto asmens. Įgaliotas asmuo kartu su paramos paraiška pateikia notaro patvirtintą įgaliojimą arba įgaliojimą, kuriame parašo tikrumą patvirtino seniūnas.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

79. Prie paramos paraiškų pridedami dokumentai užpildant ŽŪMIS elektroninę paramos paraiškos formą gali būti teikiami šiais formatais: DOC, DOCX, XLS, XLSX, PDF,

SHAPE prisegami dokumentai negali būti didesni negu 50 MB. Naudojantis ŽŪMIS pranešimų siuntimo funkcionalumu (ŽŪMIS meniu punktas „Pranešimai“) arba siunčiant dokumentus el. paštu paraikos@nma.lt, per vieną kartą visų teikiamų dokumentų bendra apimtis negali būti didesnė negu 25 MB, didesnės apimtys dokumentai (statybos, rekonstrukcijos, remonto darbų techniniai dokumentai) gali būti išskaidyti ir teikiami naudojantis ŽŪMIS pranešimų siuntimo funkcionalumu per kelis kartus, tačiau tą pačią kalendorinę dieną. Naudojantis ŽŪMIS pranešimų siuntimo funkcionalumu, papildomi dokumentai gali būti teikiami šiais formatais: DOC, DOCX, XLS, XLSX, PDF, SHAPE. Dėl kenkėjiškų programų tikimybės dokumentai negali būti pateikiami nuorodose.

80. Paramos paraiška turi būti tinkamai užpildyta, pateikiant išsamią ir teisingą informaciją. Pareiškėjas su paramos paraiška ir privalomais pateikti dokumentais gali pateikti kitus papildomus dokumentus, kurie, jo manymu, gali būti svarbūs vertinant paramos paraišką.

81. Paramos paraiškas kartu su prašomais dokumentais iš Pareiškėjų priima ir registruoja Mokėjimo agentūra.

82. Paramos paraiškos byla turi būti sukomplektuota Mokėjimo agentūros nustatyta ir viešai paskelbta tvarka.

83. Užregistravus paramos paraišką Mokėjimo agentūroje, pareiškėjas negali teikti papildomos informacijos, jei jos nepaprašo Mokėjimo agentūra (išskyrus informaciją apie pasikeitusius kontaktinius duomenis). Į papildomą informaciją, kurią pareiškėjas pateikia savo iniciatyva, paramos paraiškos tinkamumo vertinimo ir atrankos vertinimo metu neatsižvelgiama.

84. Prašoma paramos suma negali būti didinama, ją galima mažinti, jeigu tai neturi įtakos atrankos vertinimo kriterijams. Numatytos investicijos po paramos paraiškos pateikimo iki paramos sutarties sudarymo arba sprendimo skirti paramą priėmimo, kai paramos sutartys nesudaromos, negali būti keičiamos, išskyrus atvejį, kai paramos paraiškos vertinimo metu Mokėjimo agentūra nustato, kad būtina keisti investicijos techninius parametrus arba koreguojamas (mažinamas) tinkamas gauti paramai plotas pagal intervencines priemones „Miško veisimas ir atkūrimas“, „Miško priežiūra ir apsauga“, „Jaunuolynų ugdymas“.

85. Pareiškėjas po paramos paraiškos užregistravimo turi teisę raštu pranešti Mokėjimo agentūrai apie pateiktos paramos paraiškos atšaukimą ir pateikti naują paramos paraišką kvietimo teikti paramos paraiškas metu (negalioja tęstinio kvietimo metu). Pareiškėjui raštu pranešus apie pateiktos paramos paraiškos, kuri jau yra užregistruota, atšaukimą, Mokėjimo agentūra jo prašymu išregistruoja paramos paraišką. Į vėlesnius pareiškėjo prašymus toliau administruoti pareiškėjo prašymu išregistruotą paramos paraišką neatsižvelgiama. Jei pareiškėjas mirė, buvo paskelbtas mirusiu, pripažintas neveiksniu ar ribotai veiksniu arba nežinia kur esančiu po paramos paraiškos pateikimo, paramos paraiška išregistruojama. Atsiėmęs paramos paraišką, pareiškėjas atsiduria tokioje padėtyje, kurioje jis buvo prieš teikdamas paraišką, todėl paramos gavėjas turi įvertinti, ar atsiėmus paraišką dar liks laiko naujos paraiškos pateikimui (nelikus laiko dokumentams pateikti, dokumentai nebus priimti). Pareiškėjas paraiškos atsiimti negali tuo atveju, jei Mokėjimo agentūra informuoja apie paramos paraiškos trūkumus, dėl kurių pradedamas pažeidimo tyrimas, planuojamą patikrą vietoje arba per patikrą vietoje Mokėjimo agentūra nustato neatitikimus, dėl kurių pradedamas pažeidimo tyrimas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

Paramos paraiškų vertinimo organizavimas

86. Paramos paraiškos turi būti pradėtos vertinti nelaukiant paramos paraiškų priėmimo termino pabaigos. Jeigu taikomas ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas arba jeigu taikomas galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas ir jis nebuvo sustabdytas, paramos paraiškos vertinimas negali trukti ilgiau kaip 2 mėnesius nuo paramos paraiškų priėmimo laikotarpio pabaigos. Jeigu taikomas galimas sustabdyti ribotos trukmės

kvietimas teikti paramos paraiškas ir jis buvo sustabdytas pasiekus paramos paraiškų priėmimo laikotarpiui skirtą paramos lėšų sumą, paramos paraiškos vertinimas negali trukti ilgiau kaip 2 mėnesius nuo kvietimo teikti paramos paraiškas sustabdymo. Jeigu taikomas tęstinis galimas sustabdyti ribotos trukmės kvietimas teikti paramos paraiškas, paramos paraiškos vertinimas negali trukti ilgiau kaip 2 mėnesius nuo jos užregistravimo Mokėjimo agentūroje dienos. Į paramos paraiškų vertinimo terminą įskaičiuojamas pirmumo eilės sudarymo, paklausimų pareiškėjui, patikrų vietoje atlikimo, prašymo dėl papildomos informacijos kitoms institucijoms pateikimo ir atsakymo gavimo bei ekspertizės atlikimo terminas. Paklausimai, informaciniai pranešimai pareiškėjui ir (arba) paramos gavėjui pateikiami Informaciniame portale. Paskelbus paklausimą, informacinį pranešimą Informaciniame portale, pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas apie paskelbtą dokumentą taip pat informuojamas vienu iš būdų, kuriuo pareiškėjas sutiko būti papildomai informuotas: neregistruotu laišku, elektroniniu paštu arba trumpąja žinute mobiliuoju telefonu. Paklausimas, informacinis pranešimas laikomas įteiktu paklausimo, informacinio pranešimo Informaciniame portale paskelbimo dieną. Pareiškėjui ir (arba) paramos gavėjui paklausimas, informacinis pranešimas taip pat gali būti išsiųstas papildomu informavimo būdu, jeigu pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas papildomą informavimo būdą nurodė paraiškoje. Atskirų intervencinių priemonių paramos paraiškų vertinimo terminai gali būti numatyti intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse. Pasibaigus paramos paraiškų vertinimo terminui, Mokėjimo agentūra per 5 darbo dienas nuo vertinimo termino pabaigos, raštu informuoja VI apie vertinimo rezultatus. Esant pagrįstam poreikiui, Mokėjimo agentūra turi teisę kreiptis į VI dėl paramos paraiškų vertinimo termino pratęsimo. Sprendimą dėl paramos paraiškų vertinimo termino pratęsimo, atsižvelgdamas į pateiktas priežastis, priima PVK. PVK taip pat gali priimti sprendimą pratęsti paramos paraiškų vertinimo terminą, skyrus papildomų lėšų paramos paraiškoms finansuoti, vadovaujantis Taisyklių 97 punktu. Apie paramos paraiškų vertinimo termino pratęsimą pareiškėjai informuojami informaciniais pranešimais šiame punkte nustatytais būdais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

87. Paramos paraiškų vertinimą sudaro šios dalys:

87.1. atrankos vertinimas (kai taikoma);

87.2. tinkamumo skirti paramą vertinimas.

88. Paramos paraiškas vertina bei paramos paraiškų vertinimo procesą organizuoja paskirti Mokėjimo agentūros darbuotojai, vadovaudamiesi Mokėjimo agentūros patvirtintais darbo tvarkos aprašais.

89. Visi paramos paraiškos vertinimo metu atlikti vertinimo ir kontrolės veiksmai turi būti fiksuojami dokumentuose ir / arba informacinėse sistemose Mokėjimo agentūros darbo tvarkos aprašuose nustatyta tvarka.

90. Jeigu dėl paramos paraiškoje pateiktos neišsamios ar netikslios informacijos, trūkstančių dokumentų Mokėjimo agentūra negali įvertinti paramos paraiškos, ji turi paprašyti pareiškėjo pateikti papildomus dokumentus ir (arba) informaciją. Gali būti prašoma pateikti tik tuos dokumentus ir informaciją, kuri yra būtina atitikčiai tinkamumo sąlygoms, atrankos kriterijams ir įsipareigojimams įvertinti ir kurios nėra Registruose. Mokėjimo agentūra prašymą pareiškėjui pateikti papildomus dokumentus paskelbia 86 punkte nurodytu būdu. Prašyme pateikti papildomus dokumentus ir (arba) informaciją turi būti nurodytas 3–5 darbo dienų terminas, priklausomai nuo prašomos pateikti informacijos apimties. Prašyme pateikti papildomus dokumentus ir (arba) informaciją nurodytas terminas gali būti pratęstas vieną kartą, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų terminui, jeigu pareiškėjas dėl prašomų dokumentų ir (arba) informacijos turi kreiptis į trečiuosius asmenis. Pareiškėjo iniciatyva paramos paraiškos ir prie jos pridedamų dokumentų keitimai nėra leidžiami, išskyrus akivaizdžias klaidas ir kontaktinių duomenų pasikeitimą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

91. Mokėjimo agentūra nesiuočia pareiškėjui paklausimų, atmeta paramos paraišką ir neteikia paramos paraiškos svarstyti projektų atrankos komitetui, kai pagal konkrečios intervencinės priemonės kvietimą teikti paramos paraiškas:

91.1. pateikta paramos paraiška užpildyta ne lietuvių kalba;

91.2. pateikta paramos paraiška užpildyta netinkamos formos;

91.3. prie paramos paraiškos nepateiktas patvirtintos formos verslo planas arba pateiktas netinkamos formos verslo planas (taikoma, kai pagal intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės turi būti pateikta Agentūros nustatyta verslo plano forma);

TAR pastaba. 91.3 papunktis taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

91.4. prie paramos paraiškos pateiktas patvirtintos formos verslo planas, bet jis neparengtas arba parengtas iš dalies (taikoma, kai pagal intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės verslo planas turi būti parengtas);

TAR pastaba. 91.4 papunktis taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

91.5. prie paramos paraiškos nepateikta 3 ar daugiau dokumentų, kuriuos privalu pateikti kartu su paramos paraiška.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

92. Jeigu paklausimas pareiškėjui siunčiamas dėl atitikties projektų atrankos kriterijams ir į šį paklausimą pareiškėjas per paklausime nustatytą terminą neatsako, laikoma, kad pareiškėjas neatitinka atitinkamo projektų atrankos kriterijaus (-ų) ir paramos paraiškos atrankos vertinimas tęsiamas toliau. Jeigu paklausimas pareiškėjui siunčiamas dėl atitikties paramos paraiškos tinkamumo sąlygoms ir į šį paklausimą pareiškėjas per paklausime nustatytą terminą neatsako, laikoma, kad pareiškėjas neatitinka atitinkamos tinkamumo sąlygos (-ų). Tinkamumo sąlygos (-ų) neatitinkančios paramos paraiškos teikiamos svarstyti projektų atrankos komitetui.

93. Visos pateiktos paramos paraiškos turi būti vertinamos pagal intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse nustatytas tinkamumo sąlygas ir reikalavimus bei atrankos kriterijus paramai gauti ir šie kriterijai vertinimo metu negali būti keičiami, išskyrus techninio pobūdžio pakeitimus.

94. Paramos paraiškos atrankos kriterijai bei tinkamumas gauti paramą vertinami pagal paramos paraiškos pateikimo dieną pareiškėjo pateiktus ir atitinkamais dokumentais pagrįstus duomenis, Registruose esančius duomenis, taip pat pagal dokumentus ir informaciją, gautą iš pareiškėjo po Mokėjimo agentūros paklausimo. Jei šie duomenys skiriasi, vadovaujamosi Registruose esančiais duomenimis.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Paramos paraiškų atrankos vertinimas

95. Paramos paraiškų atranka, vadovaujantis numatytais atrankos kriterijais, atliekama tuo atveju, kai tai numatyta intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse.

96. Mokėjimo agentūra atlieka paramos paraiškų atrankos vertinimą ir sugrupuoja paramos paraiškas pagal paramos paraiškų atrankos balų skaičių. Paramos paraiškos atrankos

vertinimui naudojama 100 atrankos balų sistema. Pirmumas teikiamas paramos paraiškai, kuriai skirtas didesnis balų skaičius.

97. Paramos paraiškų pirmumo eilė sudaroma įvertinus visų to paties kvietimo metu gautų paramos paraiškų atitiktį atrankos kriterijams pagal paramos paraiškoje, prie jos prideduose dokumentuose ir Registruose esamą informaciją. Mokėjimo agentūra sudariusi paramos paraiškų pirmumo eilę, informuoja apie ją VI. Jeigu įvertinus visų to paties kvietimo metu gautų paramos paraiškų atitiktį atrankos kriterijams nustatoma, kad visoms vienodą atrankos kriterijų balų skaičių gavusioms paramos paraiškoms užtenka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos, šios paramos paraiškos teikiamos tinkamumo skirti paramą vertinimui. Mokėjimo agentūra taip pat VI informuoja ar įvertinus visų to paties kvietimo metu gautų paramos paraiškų atitiktį atrankos kriterijams nustatyta, kad tik daliai vienodą atrankos kriterijų balų skaičių gavusių paramos paraiškų užtenka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos, sprendimą dėl šių paraiškų ir paraiškų, surinkusių mažesnius balų skaičius (bet ne mažesnius nei privalomasis mažiausias projektų atrankos balų skaičius), finansavimo galimybės priima PVK. PVK gali nuspręsti skirti papildomų lėšų visoms vienodą atrankos kriterijų balų skaičių gavusioms paramos paraiškoms finansuoti, sudaryti šių paraiškų rezervinį projektų sąrašą arba pavesti Mokėjimo agentūrai atlikti papildomą vertinimą pagal intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatytus papildomus kriterijus (jeigu tokie yra). Atsižvelgiant į intervencinės priemonės finansavimo galimybes, PVK gali nuspręsti skirti papildomų lėšų paramos paraiškoms, kurioms neužtenka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos, finansuoti. Jeigu PVK nusprendžia skirti papildomų lėšų paramos paraiškoms finansuoti, VI keičia žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo patvirtintą sumą. Jeigu PVK nusprendžia sudaryti rezervinį projektų sąrašą, Mokėjimo agentūra per 5 darbo dienas nuo VI sprendimo gavimo dienos Mokėjimo agentūros interneto tinklalapyje paskelbia rezervinį projektų sąrašą. Rezervinis projektų sąrašas skelbiamas siekiant informuoti pareiškėjus apie paraiškų finansavimo galimybę. Rezervinis projektų sąrašas gali būti sudaromas ne ilgesniam kaip 1 (vienų) metų laikotarpiui, kurį kiekvienu konkrečiau kvietimo atveju nustato PVK ir kuris pradeda galioti nuo jo paskelbimo Mokėjimo agentūros interneto tinklalapyje. Rezerviniame projektų sąraše nurodomas paramos paraiškos registracijos numeris, skirtas atrankos balų skaičius, rezervinio projektų sąrašo galiojimo laikas. Mokėjimo agentūra informuoja pareiškėją apie paraiškos įtraukimą į rezervinį projektų sąrašą. Pareiškėjas, norėdamas dalyvauti kitose intervencinėse priemonėse arba dėl kitų priežasčių nenorėdamas būti rezerviniame projektų sąraše, apie tai raštu informuoja Mokėjimo agentūrą, kuri atnaujina rezervinį projektų sąrašą. Jei pareiškėjas pateikia paraišką pagal kitą intervencinę priemonę ir neinformuoja Mokėjimo agentūros, Mokėjimo agentūra nustačiusi, kad buvo pateikta paraiška pagal kitą intervencinę priemonę, pati išbraukia pareiškėją iš rezervinio projektų sąrašo. Mokėjimo agentūra kartą per mėnesį patikrina rezervinio projektų sąrašo likutį. Jeigu rezervinio projektų sąrašo galiojimo laikotarpiu susidaręs sutaupyty atitinkamam kvietimui skirtų paramos lėšų likutis nėra pakankamas finansuoti visas rezerviniame projektų sąraše esančias paraiškas, finansavimas nėra skiriamas nei vienai paraiškai. Rezervinis projektų sąrašas baigia galioti suėjus nustatytam jo galiojimo terminui arba anksčiau jo nustatyto galiojimo laiko, jeigu visiems rezerviniame projektų sąraše esantiems projektams finansuoti susidaro pakankamas sutaupyty lėšų likutis ir skiriamas finansavimas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

98. Paramos paraiškų pirmumo eilė sudaroma per 30 darbo dienų nuo paramos paraiškų rinkimo laikotarpio pabaigos (į šį terminą įskaičiuojamas paklausimų pareiškėjams laikas ir papildomo vertinimo, atliekamo pagal šiuo Taisyklių 100 punktą, laikas; į šį terminą

neįskaičiuojamas kreipimosi į VI dėl paraiškų finansavimo galimybės ir jo sprendimo gavimo laikas). Sudarius paramos paraiškų pirmumo eilę, ji skelbiama Mokėjimo agentūros interneto tinklalapyje, nurodant paramos paraiškos registracijos numerį ir skirtą atrankos balų skaičių. Paramos paraiškų pirmumo eilėje paramos paraiškos sugrupuojamos taip: paramos paraiškos, kurioms pagal suteiktus atrankos kriterijų balus, visiškai pakanka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos; vienodą atrankos kriterijų balų skaičių gavusios paramos paraiškos, kurių daliai užtenka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos; paramos paraiškos, kurioms pagal suteiktus atrankos kriterijų balus nepakanka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos. Paramos paraiškos, kurioms nesuteiktas privalomasis atrankos kriterijų balų skaičius, į paramos paraiškų pirmumo eilę neįtraukiamos. Tuo atveju, jeigu vienu metu organizuojami paramos paraiškų rinkimai pagal panašių remiamų veiklų Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (toliau – KPP) ir SP priemonės, ir atlikus kvietimų metu surinktų paramos paraiškų atrankos vertinimus nustatoma, kad tas pats pareiškėjas yra pateikęs paramos paraišką pagal KPP ir SP priemones, nurodytas šių taisyklių 124.20 papunktyje, po pirmumo eilių paskelbimo, Mokėjimo agentūra raštu informuoja pareiškėją ir siūlo pasirinkti vieną KPP arba SP priemonę, pagal kurią ketinama įgyvendinti paramos projektą bei per 3 darbo dienas Mokėjimo agentūrai pateikti prašymą išregistruoti antrą paramos paraišką. Pareiškėjui per nustatytą terminą nepateikus prašomos informacijos Mokėjimo agentūra atmeta paramos paraišką, kurios pateikimas buvo vėlesnis. Mokėjimo agentūra atitinkamai atnaujina kvietimų paramos paraiškų pirmumo eiles.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

99. Paramos paraiškų pirmumo eilėje esančios paramos paraiškos, kurioms pagal suteiktus atrankos kriterijų balus ir papildomo vertinimo, atlikto pagal šių Taisyklių 100 punktą, rezultatus (jeigu toks vertinimas buvo atliekamas), pakanka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos, yra teikiamos tinkamumo skirti paramą vertinimui.

100. Vienodą atrankos kriterijų balų skaičių gavusios paramos paraiškos, kurių daliai užtenka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos, papildomai vertinamos tais atvejais, kai PVK paveda Mokėjimo agentūrai atlikti papildomą vertinimą pagal intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatytus kriterijus, išdėstytus pirmumo eile (toliau – papildomas vertinimas), jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatytas papildomas vertinimas. Papildomo vertinimo procesas:

100.1. jeigu atlikus papildomą vertinimą pagal papildomo vertinimo kriterijų, ši kriterijų atitinkančioms visoms paramos paraiškoms pakanka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos, šios paramos paraiškos yra teikiamos tinkamumo skirti paramą vertinimui, o dėl likusios žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos panaudojimo papildomas vertinimas tęsiamas – ankstesniojo papildomo vertinimo kriterijaus neatitinkančios paramos paraiškos vertinamos pagal paskesnįjį papildomo vertinimo kriterijų (jeigu toks yra);

100.2. jeigu, atlikus papildomą vertinimą pagal papildomo vertinimo kriterijų, tik daliai ši kriterijų atitinkančių paramos paraiškų pakanka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos, šio kriterijaus neatitinkančios paramos paraiškos atmetamos (nevertinamas jų tinkamumas, jos neteikiamos svarstyti projektų atrankos komitetui), o ši kriterijų atitinkančių paramos paraiškų papildomas vertinimas tęsiamas – jos vertinamos pagal paskesnįjį papildomo vertinimo kriterijų (jeigu toks yra);

100.3. jeigu, atlikus papildomą vertinimą pagal papildomo vertinimo kriterijų, nė viena paramos paraiška jo neatitinka, papildomas vertinimas tęsiamas – visos šio kriterijaus neatitinkančios paramos paraiškos vertinamos pagal paskesnįjį papildomo vertinimo kriterijų (jeigu toks yra);

100.4. jeigu, atlikus papildomą vertinimą pagal visus papildomo vertinimo kriterijus, visoms pagal paskutinįjį papildomo vertinimo kriterijų įvertintoms paramos paraiškoms trūksta žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos arba intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenustatytas papildomas vertinimas, Mokėjimo agentūra kreipiasi į VI dėl papildomų lėšų skyrimo arba neskyrimo vienodą atrankos kriterijų balų skaičių gavusioms paramos paraiškoms. Sprendimą dėl papildomų lėšų skyrimo arba neskyrimo priima PVK. Jeigu PVK priima sprendimą neskirti papildomų lėšų šioms paramos paraiškoms finansuoti, Mokėjimo agentūros sprendimu paramos paraiškos atmetamos – nevertinamas jų tinkamumas, jos neteikiamos svarstyti projektų atrankos komitetui.

101. Paramos paraiškos, kurioms pagal suteiktus atrankos kriterijų balus nepakanka žemės ūkio ministro įsakymu dėl metinių lėšų, skirtų įsipareigojimams prisiimti, paskirstymo skirtos paramos sumos, Mokėjimo agentūros sprendimu atmetamos – nevertinamas jų tinkamumas, jos neteikiamos svarstyti projektų atrankos komitetui. Apie priimtą sprendimą atmesti paramos paraišką Mokėjimo agentūra informuoja pareiškėją, nurodyma atmetimo priežastį.

102. Intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse kiekvienai intervencinei priemonei nustatomi aiškiai identifikuojami arba apskaičiuojami projektų atrankos kriterijai ir nustatomas privalomasis atrankos kriterijų balų skaičius. Kiekvienam projektų atrankos kriterijui pagal reikšmingumą suteikiamas balų skaičius, kuris gali būti nurodomas kaip nustatytas skaičius (pvz.; sukurtos naujos darbo vietos – 30 balų) arba pagal nustatytus požymius skaidomas į intervalus (pvz.; sukurta iki 5 darbo vietų – 10 balų; sukurta nuo 6 iki 10 darbo vietų – 20 balų; sukurta daugiau nei 10 darbo vietų – 30 balų). Bendras projektų atrankos balų skaičius apskaičiuojamas sumuojant visus vertinimo metu nustatytus intervencinės priemonės projektų atrankos kriterijų balus.

103. Paramos paraiškoje ir jos prieduose nurodyti duomenys be Mokėjimo agentūros paklausimo po paramos paraiškos pateikimo negali būti koreguojami ar tikslinami, išskyrus akivaizdžias klaidas.

104. Atrankos kriterijų vertinimo metu nustatoma, kad paramos paraiška įvertinta mažesniu atrankos balų skaičiumi negu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatytas privalomasis atrankos kriterijų balų skaičius, Mokėjimo agentūros sprendimu paramos paraiška atmetama – nevertinama pagal tinkamumo sąlygas ir neteikiama svarstyti projektų atrankos komitetui. Apie priimtą sprendimą atmesti paramos paraišką Mokėjimo agentūra informuoja pareiškėją, nurodyma atmetimo priežastį.

105. Jeigu po paramos paraiškų atrankos vertinimo Mokėjimo agentūra arba po pareiškėjo skundo išnagrinėjimo VI nustato, kad nepagrįstai buvo skirta mažiau atrankos kriterijų balų ir dėl to paramos paraiška nepagrįstai buvo neįtraukta į paramos paraiškų, teikiamų tinkamumo vertinimui, pirmumo eilės dalį, Mokėjimo agentūra įtraukia paramos paraišką į paramos paraiškų, teikiamų tinkamumo vertinimui, pirmumo eilės dalį. Jeigu toks sprendimas priimtas Mokėjimo agentūros iniciatyva, ji apie tai informuoja VI. Jeigu naujai į paramos paraiškų pirmumo eilę įtrauktai paramos paraiškai finansuoti užtenka kvietimo biudžeto lėšų, ta paramos paraiška finansuojama iš kvietimo biudžeto lėšų. Jeigu naujai į paramos paraiškų pirmumo eilę įtrauktai paramos paraiškai finansuoti neužtenka kvietimo biudžeto lėšų, Mokėjimo agentūra kreipiasi į VI dėl papildomų lėšų skyrimo.

Tinkamumo skirti paramą vertinimas

106. Tinkamumo skirti paramą vertinimą atlieka Mokėjimo agentūra.

107. Tinkamumo skirti paramą vertinimo metu yra nustatoma, ar paramos paraiška yra tinkama finansuoti pagal atitinkamą intervencinę priemonę, atsižvelgiant į šiose Taisyklėse nurodytas bendrąsias tinkamumo sąlygas ir reikalavimus, Strateginio plano ir konkrečios intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatytas tinkamumo sąlygas ir reikalavimus. Tinkamumo skirti paramą vertinimo metu gali būti atliekama patikra vietoje.

108. Atliekant tinkamumo skirti paramą vertinimą, Mokėjimo agentūra turi įvertinti:

108.1. pareiškėjo ir partnerių (kai paramos paraiška teikiama su partneriais) tinkamumą;

108.2. paramos paraiškos atitiktį intervencinės priemonės, pagal kurią pateikta paramos paraiška tikslams;

108.3. paramos paraiškos atitiktį tinkamumo sąlygoms ir reikalavimams gauti paramą;

108.4. projekto išlaidų tinkamumą finansuoti ir viešosios paramos intensyvumą nuo tinkamų finansuoti išlaidų.

109. Tinkamumo skirti paramą vertinimo metu nustatoma bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma ir paramos intensyvumas, taip pat didžiausia tinkamų finansuoti išlaidų suma ir paramos intensyvumas pagal atskiras investicijas.

110. Paramos suma turi būti nustatoma kaip mažiausia projektui įgyvendinti būtina lėšų suma, įvertinus visų kitų finansavimo šaltinių panaudojimo galimybes.

111. Tinkamų finansuoti išlaidų dalį, kurių nepadengia paramos lėšos, pareiškėjas privalo finansuoti pats. Jeigu dalis išlaidų yra nepagrįsta, Mokėjimo agentūra turi paprašyti pareiškėjo pagrįsti šių išlaidų tinkamumą finansuoti. Jei per nustatytą terminą pareiškėjas nepateikia prašomos informacijos dėl išlaidų tinkamumo ir būtinumo arba jo pateikta informacija nepagrindžia išlaidų tinkamumo ir būtinumo, nepagrįstos išlaidos laikomos netinkamomis finansuoti. Mokėjimo agentūra apie tai informuoja pareiškėją ir suderina su juo, ar jis sutinka visa apimtimi įgyvendinti projektą (patirti visas būtinas išlaidas) turėdamas mažesnę paramos sumą ir pagrįstomis nuosavomis arba skolintomis lėšomis apmokėti netinkamomis finansuoti pripažintas išlaidas, tačiau kurios yra būtinos projektui įgyvendinti.

112. Jei intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nurodyta, kad parama pagal intervencinę priemonę mokama nepažeidžiant nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos reikalavimų, parama skiriama vadovaujantis 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentu (ES) 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai, su visais pakeitimais (taikoma 2023 metais pateiktoms paramos paraiškoms, dėl kurių sprendimai priimami iki 2024 m. birželio 30 d., jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenumatyta kitaip) arba Komisijos reglamentu (ES) 2023/2831 (taikoma nuo 2024 m. teikiamoms paraiškoms, dėl kurių sprendimai skirti paramą priimami nuo 2024 m. sausio 1 d., jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenumatyta kitaip). Pagal Komisijos reglamento (ES) Nr. 1407/2013 3 straipsnio 2 dalies nuostatas, bendra nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos suma, skiriama vienai įmonei (įskaitant ir su šiuo subjektu reglamento (ES) 1407/2013 2 straipsnio 2 dalyje nurodytais ryšiais susijusius ūkio subjektus), negali viršyti 200 000 Eur (du šimtai tūkstančių eurų) per bet kurį trejų finansinių metų laikotarpį. Pagal Komisijos reglamento (ES) 2023/2831 3 straipsnio 2 dalies nuostatas, bendra nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos suma, skiriama vienai įmonei (įskaitant ir su šiuo subjektu reglamento (ES) 2023/2831 2 straipsnio 2 dalyje nurodytais ryšiais susijusius ūkio subjektus), negali viršyti 300 000 Eur (trys šimtai tūkstančių eurų) per bet kurį trejų metų laikotarpį. Mokėjimo agentūra, vadovaudamasi Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registro nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. 35 „Dėl suteiktos Valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registro nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Registro nuostatai), ir kitais teisės aktais patikrina, ar vienai įmonei (ūkio subjektui (pareiškėjui)), įskaitant su ja susijusius ūkio subjektus, pagal intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės suteikus paramą nebus viršytas didžiausias leidžiamas nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos dydis. Jei pareiškėjui suteikus apskaičiuotą paramos sumą būtų viršytas didžiausias leidžiamas nereikšmingos (*de*

minimis) pagalbos dydis, priimant sprendimą dėl paramos suteikimo apskaičiuota paramos suma sumažinama tiek, kad didžiausias leidžiamas nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos dydis nebūtų viršytas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

113. Laikydamasis racionalaus lėšų panaudojimo principo, pareiškėjas turi imtis visų priemonių įsigyti investicijas kainomis, ne didesnėmis už atitinkamų prekių, paslaugų, darbų vidutines rinkos kainas ir užtikrinti įsigyjamų investicijų atitiktį žaliųjų pirkimų reikalavimams (neperkančiųjų organizacijų atvejų – nurodytiems Projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. 3D-637 „Dėl Projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Pirkimo taisyklės) 41–42 punktuose, perkančių atveju – šių taisyklių 220.1 papunkčio reikalavimus. Jeigu buvo atlikti pirkimai, pareiškėjas konkrečios investicijos kainų pagrįstumui turi pateikti pirkimo sutartį ir pirkimo dokumentus. Jeigu neatlikti pirkimai (nepasirašyta pirkimo–pardavimo sutartis), pareiškėjas konkrečios investicijos kainų pagrįstumui turi pateikti ne mažiau nei 3 (tris) lygiaverčius (komerciniuose pasiūlymuose nurodyti investicijos techniniai parametrai negali skirtis daugiau kaip 10 proc. nuo mažiausią kainą pasiūliusio tiekėjo komerciniame pasiūlyme nurodytų techninių parametru, taip pat nurodyta atitiktis žaliųjų pirkimų reikalavimams arba pateiktas paaiškinimas kaip užtikrinta atitiktis žaliųjų pirkimų reikalavimams) skirtingų tiekėjų komercinius pasiūlymus ir (arba) galimų tiekėjų interneto tinklalapių ekrano nuotraukas su nurodytomis kainomis (angl. „Print Screen“). Mokėjimo agentūra, nustatydamą tinkamą finansuoti išlaidų sumą, turi teisę palyginti pareiškėjo pateikto mažiausio komercinio pasiūlymo konkrečiai investicijai kainą su atitinkamos prekės, paslaugos, darbo vidutine rinkos kaina. Tuo atveju, kai pareiškėjo pateiktame komerciniame pasiūlyme nurodyta investicijos kaina yra 10 proc. didesnė, nei atitinkamos prekės, paslaugos, darbo vidutinė rinkos kaina, pareiškėjui siunčiamas paklausimas su prašymu per nustatytą laiką pateikti pasirinktos investicijos kainos pagrindimą. Pareiškėjui pateikus neišsamų, nevisiškai motyvuotą pagrindimą, Mokėjimo agentūra tinkamomis finansuoti išlaidomis pripažįsta nustatytą atitinkamos prekės, paslaugos, darbo vidutinę rinkos kainą. Mokėjimo agentūra apie tai informuoja pareiškėją ir suderina su juo, ar jis sutinka visa apimtimi įgyvendinti projektą (patirti visas būtinas išlaidas) turėdamas mažesnę paramos sumą ir pagrįstomis nuosavomis arba skolintomis lėšomis apmokėti netinkamomis finansuoti pripažintas išlaidas, kurios yra būtinos projektui įgyvendinti. Jeigu pareiškėjas per nustatytą laiką nepateikia tokio sutikimo, paramos paraiška pripažįstama netinkama finansuoti ir teikiama svarstyti projektų atrankos komitetui. Apskaičiuota atskirų tinkamų finansuoti išlaidų paramos suma, taip pat bendra didžiausia paramos suma suapvalinama iki sveikųjų skaičių (pagal matematinės taisyklės). Šis punktas netaikomas, kai konkrečioms tinkamoms finansuoti išlaidoms nustatytas fiksuotasis įkainis, fiksuotoji suma ar fiksuotoji norma (išskyrus atvejus, kai fiksuota norma nustatoma taikant biudžeto metodą).

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

114. Tinkamos finansuoti išlaidos laikomos pagrįstomis paramos paraiškos pateikimo metu ir projekto įgyvendinimo laikotarpiu neprašoma atlikti pirkimo procedūrų jeigu tinkamoms finansuoti išlaidoms nustatytas fiksuotasis įkainis, fiksuotoji suma, fiksuotoji norma arba (turi būti išpildytos visos sąlygos):

114.1. pareiškėjas nėra perkančioji organizacija pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą;

114.2. su paramos paraiška pateiktą mažiausios kainos komercinį pasiūlymą, kuriame numatyti minimalūs žaliams pirkimams taikomi aplinkos apsaugos kriterijai ir užtikrinta

investicijų atitiktis žaliųjų pirkimų reikalavimams kaip tai numatyta Pirkimo taisyklių 4¹–4² punktuose, paramos paraiškos vertinimo metu Mokėjimo agentūra pripažįsta tinkamu, jame nurodytas kainas pripažįsta neviršijančiomis atitinkamų prekių, paslaugų, darbų vidutinių rinkos kainų. Mažiausią kainą nurodančio komercinio pasiūlymo konkretūs pagrindines technines savybes apibūdinantys techniniai parametrai turi būti įrašyti į paramos sutartį ar sprendimą skirti paramą;

114.3. pagal su paramos paraiška pateiktą mažiausios vertės komercinį pasiūlymą konkrečios investicijos prekės, paslaugos, kurių pirkimo vertė iki 70 000 (septyniasdešimt tūkstančių) Eur be PVM, arba darbu, kurių vertė iki 174 000 (vienas šimtas septyniasdešimt keturi tūkstančiai) Eur be PVM.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

115. Nustačius, kad sąlygos paramai gauti buvo dirbtinai sukurtos, paramos paraiška įvertinama neigiamai ir teikiama svarstyti projektų atrankos komitetui. Mokėjimo agentūrai priėmus galutinį sprendimą, kad sąlygos paramai gauti buvo dirbtinai sukurtos, Mokėjimo agentūra apie tokias paramos paraiškas per 5 darbo dienas informuoja teisėsaugos institucijas.

116. Jei dėl pareiškėjo veiklos yra pradėtas ar atliekamas ikiteisminis tyrimas, galintis turėti įtakos tolesniems paramos paraiškos administravimo procesams, Mokėjimo agentūra sustabdo paramos paraiškos vertinimą ir kreipiasi į ikiteisminį tyrimą atliekančias teisėsaugos institucijas dėl papildomos informacijos pateikimo. Apie tai ji informuoja VI. Gavusi ikiteisminį tyrimą atliekančių teisėsaugos institucijų atsakymą, Mokėjimo agentūra priima sprendimą dėl tolesnių paramos paraiškos administravimo veiksmų. Nurodytiems klausimams nagrinėti Mokėjimo agentūra ir (arba) VI turi teisę sudaryti specialią komisiją.

117. Mokėjimo agentūra, įvertinusi tinkamumą skirti paramą, parengia išvadą, ar paramos paraiška yra tinkama gauti paramą ir kokia paramos suma bei koks didžiausias paramos intensyvumas gali būti suteiktas.

118. Jei Mokėjimo agentūra tinkamumo skirti paramą vertinimo metu nustato, kad projekto atskirų tinkamų finansuoti išlaidų suma ir galima didžiausia paramos suma skiriasi nuo paramos paraiškoje pateiktų atskirų projekto tinkamų finansuoti išlaidų sumos ir prašomos paramos sumos, taip pat ir sumažinus paramos sumą už iki vertinimo metu atliktus pirkimus pagal žemės ūkio ministro tvirtinamą sankcijų už teisės aktų pažeidimus nustatymo metodiką dėl sankcijų taikymo, išskyrus atvejus, kai paramos suma mažėja dėl apvalinimo, iki sprendimo dėl paramos paraiškos atrankos priėmimo Mokėjimo agentūra turi informuoti pareiškėją apie vertinimo metu nustatytą didžiausią tinkamų finansuoti išlaidų sumą, informaciniame rašte nurodyti tokio sprendimo argumentus ir suderinti su juo, ar jis sutinka įgyvendinti projektą visa apimtimi (patirti visas būtinas išlaidas) su Mokėjimo agentūros nustatyto dydžio tinkamomis išlaidomis ir paramos suma. Jeigu Mokėjimo agentūra nustato, kad prašomos finansuoti projekto išlaidos yra būtinos projekto tikslams pasiekti, tačiau jas pripažįsta netinkamomis (pvz., dėl to, kad nepateikti komerciniai pasiūlymai), ši netinkamų finansuoti išlaidų dalis yra laikoma projekto dalimi, dėl to pareiškėjui Mokėjimo agentūra siūlo sutikti jas patirti iš nuosavų ar skolintų lėšų su Mokėjimo agentūros nustatyta mažesne paramos suma. Jeigu pareiškėjas sutinka su Mokėjimo agentūros nustatytais maksimalaus dydžio tinkamomis finansuoti išlaidomis ir paramos suma bei įsipareigoja įgyvendinti projektą visa apimtimi (patirti visas būtinas išlaidas), jis turi pateikti nuosavų ar skolintų lėšų pagrindimo dokumentus (reikalavimas taikomas, kai su paramos paraiška pateiktuose nuosavų ar skolintų lėšų pagrindimo dokumentuose nurodytos sumos nepakanka padidėjusiam nuosavam indėliui pagrįsti), o Mokėjimo agentūra turi papildomai įvertinti, ar projektas atitinka ekonominį gyvybingumą apibūdinančius rodiklius, nustatytus Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 3D-440 „Dėl Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių patvirtinimo“

(toliau – Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklės), jeigu jie yra taikomi (reikalavimas taikomas, jeigu pareiškėjas padidėjęs nuosavą indėlį grindžia papildomai pateikdamas skolintų lėšų pagrindimo dokumentus). Jeigu pareiškėjas nesutinka su Mokėjimo agentūros nustatytais maksimalaus dydžio tinkamomis išlaidomis ir paramos suma, ir (arba) atsisako įgyvendinti projektą visa apimtimi (patirti visas būtinas išlaidas), paramos paraiška pripažįstama netinkama ir teikiama svarstyti projektų atrankos komitetui. Jeigu Mokėjimo agentūra nustato, kad prašomos finansuoti projekto išlaidos yra nebūtinai projekto tikslams pasiekti ir dėl šios priežasties jas pripažįsta netinkamomis finansuoti išlaidomis, ši netinkamų finansuoti išlaidų dalis nėra laikoma projekto dalimi, dėl to iš pareiškėjo nereikalaujama jas patirti ir apmokėti iš nuosavų ar skolintų lėšų. Jeigu pagal intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės yra sudaroma paramos sutartis ir Mokėjimo agentūros nustatytų netinkamų finansuoti išlaidų suma yra iki 100 Eur ir sumažinta suma nesudaro daugiau kaip 1 proc. nuo prašomos paramos sumos, Mokėjimo agentūra turi teisę iki paramos sutarties pasirašymo nederinti su pareiškėju, ar jis sutinka įgyvendinti projektą su sumažinta paramos suma. Jeigu pagal intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės nėra sudaroma paramos sutartis, Mokėjimo agentūra visais atvejais turi derinti su pareiškėju, ar jis sutinka įgyvendinti projektą su sumažinta paramos suma. Jeigu Mokėjimo agentūra nustato, kad visos prašomos finansuoti išlaidos yra netinkamos, paramos paraiška pripažįstama netinkama ir teikiama svarstyti projektų atrankos komitetui, išskyrus paraiškas, kurios pagal intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės nėra teikiamos svarstyti projektų atrankos komitetui.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

119. Priėmusi sprendimą atmesti paramos paraišką, Mokėjimo agentūra per 10 darbo dienų nuo šio sprendimo priėmimo, nurodydama paramos paraiškos atmetimo priežastis, informuoja pareiškėją apie paramos paraiškos atmetimą 86 punkte nurodytu būdu.

120. Tuo atveju, kai pareiškėjui teikiama valstybės pagalba arba nereikšminga (*de minimis*) pagalba:

120.1. ateityje ir keliomis dalinėmis išmokomis teikiama parama diskontuojama paramos skyrimo dieną. Diskontuota paramos vertė apskaičiuojama pagal Valstybės pagalbos arba nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos sumos (eurais) per visą pagalbos mokėjimo laikotarpį apskaičiavimą, nurodytą Valstybės pagalbos žemės ūkiui, maisto ūkiui, žuvininkystei ir kaimo plėtrai ir kitų iš valstybės biudžeto lėšų finansuojamų priemonių bendrųjų administravimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. 3D-979 „Dėl Valstybės pagalbos žemės ūkiui, maisto ūkiui, žuvininkystei ir kaimo plėtrai ir kitų iš valstybės biudžeto lėšų finansuojamų priemonių bendrųjų administravimo taisyklių patvirtinimo“, 3 priede;

120.2. sprendime dėl paramos skyrimo nurodoma skirtos paramos suma ir diskontuota skirtos paramos vertė (kai parama išmokama dalimis);

120.3. priėmus sprendimą pareiškėjui skirti paramą, Mokėjimo agentūra, vadovaudamasi Registro nuostatais, pateikia Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registru duomenis apie suteiktą valstybės pagalbą per 20 darbo dienų, o duomenis apie suteiktą nereikšmingą (*de minimis*) pagalbą – per 5 darbo dienas nuo priimto sprendimo ją suteikti įsigaliojimo dienos. Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registru pateikti duomenys tikslinami Registro nuostatuose nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

121. Valstybės pagalbos teikimą reglamentuojančiuose Europos Sąjungos teisės aktuose, kuriais vadovaujantis patvirtintos intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklės, ir intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse nustatytais atvejais ir tvarka Mokėjimo agentūra informaciją apie suteiktą valstybės pagalbą, teiktiną į Europos Komisijos Valstybės

pagalbos skaidrumo svetainę, pateikia VI. VI gautą informaciją apie suteiktą valstybės pagalbą pateikia į Europos Komisijos Valstybės pagalbos skaidrumo svetainę.

122. Mokėjimo agentūra turi įsitikinti, kad pareiškėjas, numatęs projektą finansuoti iš skolintų lėšų, kartu su paramos paraiška pateiktą paskolos suteikimo galimybę patvirtinančius finansų įmonės arba kredito įstaigos arba sutelktinio finansavimo platformų operatorių dokumentus.

Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai gauti paramą

123. Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai gauti paramą nustatomi Strateginiame plane, šiose taisyklėse ir (arba) intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse.

124. Bendrosios tinkamumo sąlygos ir reikalavimai (taikoma jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip):

124.1. paramos paraiškos tinkamumas gauti paramą vertinamas pagal paramos paraiškos pateikimo dieną pareiškėjo pateiktus ir atitinkamais dokumentais pagrįstus duomenis, Registruose esančius duomenis. Jei šie duomenys skiriasi nuo Registruose esančių duomenų, vadovaujamosi Registruose esančiais duomenimis;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

124.2. paramos paraišką teikia subjektas, įvardytas galimu pareiškėju intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse;

124.3. Projektas turi atitikti intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nurodytą(-us) Bendrosios žemės ūkio politikos tikslą(-us), prisidėti prie intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nurodytų nacionalinių žemės ūkio ir kaimo plėtros poreikių įgyvendinimo bei pasiekti projekte nurodytus rezultatus;

124.4. projekto veikla ir išlaidos yra susijusios su remiama veikla, nurodyta intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse;

124.5. pareiškėjas užtikrina, kad projekte numatytos išlaidos, kai parama mokama išmokos forma – verslo planas, nebuvo, nėra ir nebus finansuojami iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų;

124.6. parama teikiama projektams, vykdomiems Strateginio plano įgyvendinimo teritorijoje. Išimtis taikoma tarptautinio bendradarbiavimo projektams ir veiksams, finansuojamiems techninės paramos lėšomis;

124.7. pareiškėjas užtikrina tinkamą projekto finansavimo šaltinį – skolintas lėšas, paramos lėšas (įgyvendinamo projekto ankstesnių etapų paramos lėšos, kai projektas įgyvendinamas daugiau nei vienu etapu), nuosavas lėšas ir iš veiklos gautinas lėšas, kuris turi būti pagrįstas verslo plano finansinių ataskaitų duomenimis ir (arba) nurodytas paramos paraiškoje. Skolintos lėšos pagrindžiamos kartu su paramos paraiška pateikiant finansų įmonės arba kredito įstaigos paskolos arba per sutelktinio finansavimo platformos operatorių suteikiamos paskolos arba finansinės nuomos (lizingo) suteikimo galimybės patvirtinimo dokumentus (sutelktinio finansavimo platformos operatorių sąrašas skelbiamas Lietuvos banko interneto svetainėje adresu www.lb.lt). Atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu. Po sprendimo dėl paramos skyrimo arba paramos sutarties sudarymo iki projekto įgyvendinimo laikotarpio pabaigos projekto finansavimo šaltinius keisti galima, tačiau tik tuo atveju, jei keičiama finansavimą skirianti finansų įmonė, kredito įstaiga arba per sutelktinio finansavimo platformos operatorius, arba investuojama didesnė nuosavų lėšų dalis. Su mokėjimo prašymu, kuriame prašoma kompensuoti skolintomis lėšomis įgyvendintas investicijas (kai parama mokama išmokos forma – iki verslo plano įgyvendinimo pradžios), paramos gavėjas turi pateikti su finansų įmone arba kredito įstaiga pasirašytą paskolos arba per sutelktinio finansavimo platformos operatorių su projekto finansuotoju pasirašytą paskolos arba finansinės nuomos (lizingo) sutartį arba raštu patvirtinti, kad atitinkamą projekto dalį

įgyvendins nuosavomis lėšomis. Projekto finansavimą skolintomis lėšomis nereikalaujama pagrįsti tuo atveju, kai projektą numatoma finansuoti suteikiama lengvatine paskola;

124.8. pareiškėjas tvarko buhalterinę apskaitą ir sudaro finansines ataskaitas (sudaromas balansas, pelno (nuostolių) ir pinigų srautų ataskaitos) pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytus reikalavimus. Kartu su paramos paraiška pareiškėjas pateikia patvirtintus ataskaitinių ir (arba) praėjusių ataskaitinių metų finansinių ataskaitų dokumentus, o nauji ūkio subjektai pateikia ūkinės veiklos pradžios balansą. Jeigu pareiškėjas yra įmonė, kuri pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus privalo atlikti auditą, jis turi pateikti audituotas finansines ataskaitas ir audito išvadą už ataskaitinius ir (ar) praeitus ataskaitinius metus. Norintys gauti paramą ūkininkai privalo tvarkyti buhalterinę apskaitą, vadovaudamiesi Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 3D-491 „Dėl Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijų patvirtinimo“ (kai finansinės ataskaitos sudaromos už 2021 ir 2022 metus), arba Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos finansinės apskaitos, tvarkomos darant dvejybinių įrašų, tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. 3D-280 „Dėl ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos finansinės apskaitos tvarkos nustatymo“ (kai finansinės ataskaitos sudaromos už 2023 ir vėlesnius metus). Jeigu finansinės atskaitomybės dokumentai teisės aktų nustatyta tvarka pateikti valstybės informaciniuose ištekliuose, Mokėjimo agentūrai jų pateikti nereikia;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

124.9. pareiškėjas neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui (išskyrus atvejus, kai mokesčių, delspinigių, baudų mokėjimas atidėtas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka arba dėl šių mokesčių, delspinigių, baudų vyksta mokestinis ginčas). Taip pat neturi įsiskolinimų Mokėjimo agentūrai arba turi patvirtintą įsiskolinimo grąžinimo grafiką (atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu). Tuo atveju, jeigu įsiskolinimas Mokėjimo agentūrai yra ir jam grąžinti sudarytas patvirtintas grafikas, įsiskolinimas turi būti sugrąžintas iki paramos sutarties pasirašymo, kai paramos sutartis nesudaroma – iki sprendimo dėl paramos skyrimo priėmimo dienos. Atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

124.10. jeigu projekte numatytos investicijos naujo verslo kūrimui arba esamo verslo plėtrai, kartu su paramos paraiška pateikiamas verslo planas, parengtas pagal patvirtintą formą. Pateiktame verslo plane pareiškėjas turi įrodyti, kad ūkio subjektas atitinka ekonominių gyvybingumą apibūdinančius rodiklius ir jų kritines reikšmes, kaip nustatyta Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse;

TAR pastaba. 124.10 papunktis taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

124.11. projekte numatytos investicijos atitinka gyvūnų gerovės, higienos, maisto kokybės reikalavimus, kai jos turi įtakos minėtų reikalavimų laikymuisi;

124.12. jeigu, vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, projekte nurodytai planuojamai ūkinei veiklai privaloma

atlikti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą (toliau – PAV) ar atranką dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (toliau – atranka), kartu su projektu pateikiamas atsakingosios institucijos sprendimas dėl PAV, pagal kurį planuojama ūkinė veikla atitinka teisės aktų reikalavimus, (toliau – PAV sprendimas) ar atrankos išvada, kad poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas (toliau – atrankos išvada), arba įsipareigojimas juos atlikti. Mokėjimo agentūra, atlikdama projekto vertinimą, įsitikina, ar projektui būtinas PAV ar atranka ir, jeigu kyla abejonių, reikalauja pareiškėjo pateikti atsakingosios institucijos atitinkamą dokumentą. Jeigu taikomas šis Taisyklių papunktis, PAV ar atranka dėl projekte numatytos ūkinės veiklos turi būti atlikta ir PAV sprendimas ar atrankos išvada gauta iki pirmojo mokėjimo prašymo pateikimo dienos;

124.13. projekto investicijos atitinka Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuojamų teisės aktų reikalavimus, kai investicijoms yra taikomi tokie reikalavimai. Vertinimo išvadą dėl investicijų atitikties Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuojamiems teisės aktų reikalavimams išduoda Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba Mokėjimo agentūros prašymu;

124.14. projekto investicijos atitinka darbo saugos reikalavimus, kaip nurodyta techniniame reglamente „Mašinų sauga“, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 28 „Dėl techninio reglamento „Mašinų sauga“ patvirtinimo“, Elektrotechnikos gaminių saugos techniniame reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2016 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 4-314 „Dėl Elektrotechnikos gaminių saugos techninio reglamento patvirtinimo“ (kartu su paramos paraiška pateikiamuose komerciniuose pasiūlyimuose turi būti tiekėjo patvirtinimas), Žemės ir miškų ūkio transporto priemonių patvirtinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. spalio 14 d. įsakymu Nr. 3D-770 „Dėl Žemės ir miškų ūkio transporto priemonių patvirtinimo ir rinkos priežiūros“ (kai taikoma);

124.15. prekės turi būti naujos, nenaudotos ir atitikti taikytinus ES ir nacionalinius standartus;

124.16. jeigu projekte numatytos investicijos į nekilnojamąjį turtą (statinį, žemę, įskaitant žemę po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais), šis turtas priklauso pareiškėjui, pareiškėjo sutuoktiniui arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui bendrosios jungtinės nuosavybės teise, arba pareiškėjui bendrosios dalinės nuosavybės teise, kai naudojimo nekilnojamuoju turtu tvarka nustatyta notariškai patvirtintoje sutartyje ir pareiškėjas investuoja į savo dalį. Tokiu atveju, kai nekilnojamasis turtas, į kurį investuojama, priklauso pareiškėjo sutuoktiniui asmeninės nuosavybės teise, pateikiamas rašytinis sutuoktinio sutikimas investuoti į jam priklausantį nekilnojamąjį turtą, naudoti nekilnojamąjį turtą ir vykdyti verslo plane numatytą veiklą ne trumpiau kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Nekilnojamasis turtas, į kurį investuojama, pareiškėjo gali būti nuomojamas arba kitaip užtikrinamas teisėtas naudojimas juo ne trumpesniam terminui kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Pirkimo–pardavimo, nuomos, panaudos ar kito teisėto naudojimosi nekilnojamuoju turtu sutartys, sudarytos ne trumpesniam terminui kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos, turi būti įregistruotos VĮ Registrų centre iki paramos paraiškos vertinimo pabaigos. Jei nekilnojamasis turtas perkamas (kai pagal konkrečios intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės yra finansuojamas nekilnojamojo turto pirkimas) ar statomas paramos lėšomis, tokio turto nuosavybės teisė turi būti įregistruota VĮ Registrų centre iki projekto (verslo plano) įgyvendinimo pabaigos. Nuomos, panaudos sutartyje ar kitais pagrindais naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančiuose dokumentuose turi būti aptarta statybų ir (arba) daugiamečių augalų įveisimo galimybė (priklausomai nuo projekte numatytų investicijų). Atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

124.17. kai pagal teisės aktų reikalavimus pareiškėjo projekte numatytiems statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio kapitalinis remontas) darbams vykdyti

yra privalomas statybą leidžiantis dokumentas, kartu su paramos paraiška pateikiamas statinio projektas (pateikiamos statinio techninio projekto bendroji (šioje dalyje nurodomas projektuojamų statinių sąrašas (jei projektuojami keli statiniai), pagrindinės charakteristikos (pastato plotas, numatytų laikyti ūkinių gyvūnų vietų skaičius ir pan.), paskirtis, produkcija, gamybos (paslaugų) ar kitos planuojamos ūkinės veiklos programa), sklypo sutvarkymo (sklypo plano), architektūros, konstrukcijų, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalys) ar supaprastintas projektas, bei statybą leidžiantis dokumentas, skaičiuojamosios kainos dalies ekspertizės aktas, parengtas įstaigos, turinčios teisę užsiimti šia veikla. Jei pirmiau nurodyti dokumentai su paramos paraiška nepateikiami, jie turi būti pateikiami su tuo mokėjimo prašymu, kuriame prašoma kompensuoti naujo statinio statybos, statinio rekonstravimo arba statinio kapitalinio remonto išlaidas, o su paramos paraiška turi būti pateikti projektiniai pasiūlymai (aiškinamasis raštas (rašte nurodomas projektuojamų statinių sąrašas (jei projektuojami keli statiniai), pagrindinės charakteristikos (pastato plotas, numatytų laikyti ūkinių gyvūnų vietų skaičius ir pan.), paskirtis, produkcija, gamybos (paslaugų) ar kitos planuojamos ūkinės veiklos programa), sklypo planas su pažymėtais esamais ir projektuojamais statiniais, vaizdinė informacija) su statybos vertės skaičiavimais. Tuo atveju, jeigu statybą leidžiantis dokumentas Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nustatyta tvarka turi būti registruotas Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“, jo Mokėjimo agentūrai pateikti nereikia. Kai pagal teisės aktų reikalavimus statybą leidžiantis dokumentas neprivalomas, su paramos paraiška turi būti pateikti kiti bendrieji projektiniai dokumentai (aiškinamasis raštas (rašte nurodomas projektuojamų statinių sąrašas (jei projektuojami keli statiniai), pagrindinės charakteristikos (pastato plotas, numatytų laikyti ūkinių gyvūnų vietų skaičius ir pan.), paskirtis, produkcija, gamybos (paslaugų) ar kitos planuojamos ūkinės veiklos programa), sklypo planas su pažymėtais esamais ir projektuojamais statiniais, statybos vertės skaičiavimai). Jei projekte numatyta naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio kapitalinis remontas, tačiau jiems paramos neprašoma, šie dokumentai neteikiami. Tuo atveju, kai paramos paraiška pateikta gauti lengvatinę, statybos projektas, statybą leidžiantis dokumentas ir kiti su statybos vykdymu susiję dokumentai teikiami finansų tarpininkui, jam pareikalavus;

124.18. tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos išlaidos, patirtos (apmokėtos) ne anksčiau kaip nuo paramos paraiškos pateikimo Mokėjimo agentūrai dienos, išskyrus bendrąsias išlaidas, kurios gali būti patirtos ne anksčiau kaip prieš vienus metus iki paramos paraiškos pateikimo dienos. Tačiau šios išlaidos nefinansuojamos, jeigu parama projektui neskiriama arba išlaidos nėra nurodytos intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių tinkamų finansuoti išlaidų sąrašė arba jei jos padarytos nesilaikant pirkimo procedūrų ir žaliųjų pirkimų reikalavimų (kai taikoma), nustatytų teisės aktuose. Tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos išlaidos, patirtos ir Mokėjimo agentūros faktiškai išmokėtos ne vėliau kaip 2029 m. gruodžio 31 d. EŽŪFKP finansuojamų intervencinių priemonių atveju, o EŽŪGF finansuojamų intervencinių priemonių atveju – per atitinkamus finansinius metus, kaip jie apibrėžti Reglamento (ES) 2021/2116 35 straipsnyje, bet ne vėliau kaip iki 2027 m. spalio 15 d.;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

124.19. tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos išlaidos, būtinos projektui įgyvendinti, suplanuotos ir pagrįstos;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

124.20. paramos gavėjas verslo plano įgyvendinimo laikotarpiu tuo pačiu metu negali įgyvendinti projektų pagal Strateginio plano intervencines priemones: „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Investicijos į bioekonomikos verslus“, „Labai smulkių ūkių plėtra“, „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“, „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“, „Bendruomenių inicijuota vietos plėtra (LEADER)“, „Sumanieji kaimai“, taip pat KPP priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“

veiklos sritis „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ ir „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“, KPP priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis „Parama smulkiesiems ūkiams“, „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“, KPP priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“, KPP priemonės „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritį „Investicijos į miškininkystės technologijas“. Paramos pagal nurodytas priemones galima kreiptis tik pabaigus įgyvendinti verslo planą, t. y. ne anksčiau kaip pateikus galutinį mokėjimo prašymą;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

124.21. paramos paraiška, mokėjimo prašymas, jo priedai ir kiti susiję dokumentai turi būti užpildyti lietuvių kalba. Kita kalba užpildyti dokumentai bei jų priedai nepriimami, išskyrus kai prie paramos paraiškos arba mokėjimo prašymo pridedami dokumentai užsienio kalba ir pateiktas jų vertimas į lietuvių kalbą, patvirtintas vertimo paslaugas teikiančių kompetentingų įstaigų arba pareiškėjo.

125. Parama neteikiama:

125.1. jei, vadovaujantis ES teisės aktais ir Dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 3D-889 „Dėl Dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“, nustatoma, kad sąlygos paramai gauti buvo dirbtinai sukurtos;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

125.2. jei pareiškėjas turi finansinių sunkumų (pareiškėjas bankrutuoja arba yra likviduojamas);

125.3. kitais atvejais, nurodytais intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse;

125.4. *Neteko galios nuo 2024-10-01*

Papunkčio naikinimas:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

125.5. Parama neteikiama alkoholinių gėrimų gamybai bei prekybai, išskyrus sektorinę intervencinę priemonę vyno sektoriuje „Investicijos į vyno sektorių“.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

126. Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos nustatomos Strateginiame plane ir (arba) intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse.

127. PVM, kurį paramos gavėjas (išskyrus paramos gavėjus, nurodytus Taisyklių 128 punkte) pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM atskaitą (net jei tokio PVM paramos gavėjas į atskaitą neįtraukė), yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.

128. Kai paramos gavėjas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar įstaiga arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdomas valstybės ar savivaldybių veiklą, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatyme, PVM yra tinkamas finansuoti iš paramos lėšų. Įgyvendinant priemonę „Bendruomenių inicijuota vietos plėtra (LEADER)“ PVM tinkamumo finansuoti iš paramos lėšų atvejai yra nustatomi šios priemonės įgyvendinimo taisyklėse.

129. Dėl teisės aktų pasikeitimų, turinčių įtakos PVM sumai, mokamai pagal Taisyklių 128 punktą, paramos paraiškoje arba paramos sutartyje nurodyta PVM suma neperskaičiuojama ir nekeičiama.

130. Taisyklių 60.1 papunktyje išvardytų intervencinių priemonių netinkamos finansuoti investicijos ir išlaidų kategorijos:

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

- 130.1. žemės ūkio gamybos teisių pirkimas;
- 130.2. teisių į išmokas pirkimas;
- 130.3. žemės pirkimas, jei intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenumatyta kitaip;
- 130.4. gyvūnų pirkimas, vienmečių augalų pirkimas ir jų sodinimas, vykdomas kitu tikslu nei:

130.4.1. žemės ūkio arba miškininkystės potencialo atkūrimas po gaivalinės nelaimės, pavojingų meteorologinių reiškinių ar katastrofinio įvykio;

130.4.2. gyvulių apsauga nuo didžiųjų plėšrūnų arba užtikrinimas, kad jie nebūtų naudojami miškininkystėje vietoj mašinų;

130.4.3. nykstančių veislių, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/1012 2 straipsnio 24 punkte, auginimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 70 straipsnyje nurodytus įsipareigojimus;

130.4.4. augalų veislių, kurioms gresia genetinė erozija, išsaugojimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 70 straipsnyje nurodytus įsipareigojimus;

130.5. skolos palūkanos, išskyrus susijusias su dotacijomis, suteiktomis kaip palūkanų subsidija ar garantinio mokesčio subsidija;

130.6. investicijos į didelio masto infrastruktūrą tinkama finansuoti tik bendruomenės inicijuotos vietos plėtros strategijose, išskyrus plačiajuosčio ryšio apsaugos ir apsaugos nuo potvynių arba kranto apsaugos prevencinius veiksmus, kuriais siekiama sumažinti galimų gaivalinių nelaimių, pavojingų meteorologinių reiškinių ar katastrofinių įvykių padarinius;

130.7. investicijos į miško veisimą, kurios yra nesuderinamos su aplinkos ir klimato tikslais pagal tvarios miškotvarkos principus, nustatytus Europos miškų veisimo ir atkūrimo gairėse;

130.8. sąnaudos, susijusios su išperkamosios (finansinės) nuomos sutartimi, pavyzdžiui, nuomotojo pelnas, palūkanų refinansavimo, pridėtinės išlaidos, draudimo įmokos;

130.9. kitos išlaidos, numatytos intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse;

130.10. prekės, kurių kilmės šalis ir / arba kurios pagamintos Rusijos Federacijoje, Baltarusijos Respublikoje, Rusijos Federacijos aneksuotame Kryme, Moldovos Respublikos Vyriausybės nekontroliuojamoje Padniestrės teritorijoje, Sakartvelo Vyriausybės nekontroliuojamose Abchazijos ir Pietų Osetijos teritorijose, tai pat paslaugos bei darbai, atlikti šių šalių paslaugų ar darbų teikėjų, yra netinkami finansuoti paramos lėšomis;

130.11. Šių Taisyklių 130.1, 130.2, 130.4, ir 130.6 papunkčiuose nurodytos išlaidos yra tinkamos finansuoti, jei parama teikiama naudojant finansines priemones.

130¹. Taisyklių 60.2 papunktyje išvardytų sektorinių intervencinių priemonių netinkamos finansuoti investicijos ir išlaidų kategorijos nustatomos šių sektorinių intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse.

Papildyta punktu:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Paramos paraiškų vertinimo ataskaita

131. Įvertinusi paramos paraišką, Mokėjimo agentūra parengia paramos paraiškų vertinimo ataskaitas. Neigiamai įvertintoms paramos paraiškoms rengiamos paramos paraiškų vertinimo išvados, kurios turi būti suderintos su Mokėjimo agentūros teisės padaliniu.

132. Projektų atrankos komitetui Mokėjimo agentūra teikia:

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

- 132.1. nustatytos formos paramos paraiškų vertinimo rezultatų suvestinę;
- 132.2. nustatytos formos atskirų paramos paraiškų vertinimo ataskaitas, kuriose pateikiama trumpa informacija apie numatomus įgyvendinti projektus bei neigiamai įvertintų paramos paraiškų vertinimo išvadas.

Paramos paraiškų atrankos tvarka

133. VI užtikrina, kad paramos paraiškos yra atrinktos atsižvelgiant į nustatytas intervencinių priemonių paramos paraiškų tinkamumo sąlygas ir reikalavimus bei (arba) atrankos kriterijus:

133.1. dalyvaudama projektų atrankos komitetuose, nagrinėdama pareiškėjų teikiamus skundus bei nagrinėdama tvirtinančiosios įstaigos rengiamus sertifikatus ir sertifikavimo ataskaitas, VI prižiūri, kaip Mokėjimo agentūra atlieka jai pavestas paramos paraiškų vertinimo ir atrankos funkcijas.

TAR pastaba. 133.1 papunktis taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

133.2. prireikus, siekdama užtikrinti tinkamą paramos paraiškų vertinimo atlikimą, VI gali atlikti Mokėjimo agentūros patikrinimą.

134. Rekomendacijoms dėl įvertintų paramos paraiškų priimti gali būti sudaromi projektų atrankos komitetai. Projektų atrankos komitetų sudarymas nustatomas intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse.

135. Intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse numatytais atvejais projektų atrankos komitetą sudaro ir jo darbą organizuoja Mokėjimo agentūra. Mokėjimo agentūros sudaromų projektų atrankos komitetų sudarymo tvarką ir darbo organizavimą nustato su VI suderintas Mokėjimo agentūros direktoriaus įsakymu patvirtintas Mokėjimo agentūros projektų atrankos komitetų darbo reglamentas.

TAR pastaba. 135 punktas taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

136. Sprendimus dėl paramos skyrimo arba neskyrimo pagal Strateginio plano intervencines priemones, dėl kurių sudaromi projektų atrankos komitetai arba jeigu intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse nenumatytas projektų atrankos komiteto sudarymas, priima Mokėjimo agentūra.

TAR pastaba. 136 punktas taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

137. *Neteko galios nuo 2024-05-09*

Punkto naikinimas:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

138. Parama gali būti skiriama tiems projektams, kuriems ją skirti rekomendavo projektų atrankos komitetas. Išaiškėjus naujoms aplinkybėms, VI arba Mokėjimo agentūra gali atsisakyti skirti paramą projektų atrankos komiteto rekomenduotai paramos paraiškai, jei tam yra svarbių priežasčių. Tuo atveju VI arba Mokėjimo agentūra gali paramos paraišką grąžinti vertinti pakartotinai, grąžinimo akte nurodydama grąžinimo priežastis, ir sprendimą priimti atsižvelgdama į naujas projektų atrankos komiteto rekomendacijas.

TAR pastaba. 138 punktas taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

139. Mokėjimo agentūros sprendimuose dėl paramos skyrimo ir (arba) neskyrimo nurodoma:

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

- 139.1. pagrindas skirti paramą arba neskirti paramos;
- 139.2. paramos paraiškos numeris arba sąrašas paramos paraiškų numerių, kurioms finansuoti skiriama parama, paramos gavėjas, didžiausia galimos paramos, skiriamos kiekvienai paramos paraiškai, suma, didžiausias galimas paramos intensyvumas nuo visų tinkamų finansuoti išlaidų ir paramos lėšų išskaidymas pagal finansavimo šaltinius (EŽŪFKP/EŽŪGF ir bendrojo finansavimo lėšos);
- 139.3. PVM suma, kuri mokama pagal Taisyklių 128 punktą;
- 139.4. kuomet neskiriama parama – paramos paraiškos numeris arba sąrašas paramos paraiškų numerių, paramos gavėjas, paramos neskyrimo priežastys ir motyvai;
- 139.5. sprendimo apskundimo tvarka.

140. *Neteko galios nuo 2024-05-09*

Punkto naikinimas:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

141. Mokėjimo agentūra apie sprendimą dėl paramos skyrimo ar neskyrimo 86 punkte nurodytu būdu informuoja pareiškėjus per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Tuo atveju, jei su paramos gavėjais sudaroma paramos sutartis, Mokėjimo agentūra, informuodama Pareiškėją kartu gali siūlyti pasirašyti paramos sutartį. Pranešimuose apie skirtą paramą būtina nurodyti, kad šią paramą iš dalies finansuoja EŽŪFKP/EŽŪGF.

TAR pastaba. 141 punktas taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

142. Pareiškėjas tampa paramos gavėju nuo sprendimo dėl paramos skyrimo priėmimo dienos, kai nepasirašoma paramos sutartis, arba nuo paramos sutarties pasirašymo dienos, kai tokia sutartis sudaroma. Jei paramos gavėjas mirė, buvo paskelbtas mirusiu, pripažintas neveiksniu ar ribotai veiksniu arba nežinia kur esančiu po sprendimo skirti paramą priėmimo ir turtas, į kurį investuojama, priklauso pareiškėjo sutuoktiniui arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui nuosavybės teise, arba pareiškėjui bendrosios dalinės nuosavybės teise, paramos paraiška gali būti išregistruojama tik gavus sutuoktinio sutikimą. Jei sutuoktinis nesutinka su paramos paraiškos išregistravimu, jis paramos gavėjo įsipareigojimus galėtų perimti ir tęsti veiklą, tačiau su sąlyga, kad jis atitiks šių taisyklių 168.4 p. nustatytas sąlygas dėl įsipareigojimų ar teisių perleidimo.

Projektų atrankos komitetų sudarymas

143. Projektų atrankos komitetas sudaromas atsižvelgiant į intervencinės priemonės pobūdį ir į tokio komiteto sudarymo poreikį.

144. Projektų atrankos komitetai gali būti:

144.1. vienas dėl kelių intervencinių priemonių, jei jų pobūdis panašus;

144.2. dėl vienos intervencinės priemonės.

145. Sprendžiant dėl projektų atrankos komitetų skaičiaus, turi būti atsižvelgiama į tai, kad projektų atrankos komitetas galėtų tinkamai atlikti jam pavestas funkcijas – suteikti kvalifikuotas rekomendacijas dėl paramos paraiškų ar projektinių pasiūlymų atrankos.

146. Sudarant projektų atrankos komitetą, turi būti siekiama užtikrinti, kad jo nariai turėtų pakankamai žinių bei patirties, būtinų rekomendacijoms dėl svarstomų paramos paraiškų atrankos pateikti. Į projektų atrankos komiteto sudėtį įtraukiami:

146.1. kai projektų atrankos komitetas sudaromas svarstyti projektus, kurių prašoma paramos suma iki 100 000 Eur (įskaitytinai), Mokėjimo agentūros atstovai, suteikiant jiems balsavimo teisę;

146.2. kai projektų atrankos komitetas sudaromas svarstyti projektus, kurių prašoma paramos suma nuo 100 000,01 Eur iki 299 999,99 Eur, Mokėjimo agentūros atstovai ir bent vienas VI atstovas, suteikiant jiems balsavimo teisę;

146.3. kai projektų atrankos komitetas sudaromas svarstyti projektus, kurių prašoma paramos suma yra 300 000 Eur ir daugiau, Mokėjimo agentūros atstovai ir VI atstovai, suteikiant jiems balsavimo teisę, tačiau daugiau kaip pusė komiteto narių turi būti VI atstovai (atstovai iš ministerijos struktūrinio padalinio, koordinuojančio konkrečios intervencinės priemonės įgyvendinimą, ministerijos Teisėkūros ir atstovavimo skyriaus atstovas, taip pat atsižvelgiant į intervencinės priemonės pobūdį, atstovai iš ministerijos Tvarios žemės ūkio gamybos ir maisto pramonės departamento, Strateginio planavimo departamento Ekonominės analizės skyriaus, kitų ministerijos struktūrinių padalinių);

146.4. esant poreikiui – institucinių partnerių atstovai, suteikiant jiems balsavimo teises;

146.5. esant poreikiui – ekspertai, dalyvaujantys stebėtojų teisėmis.

TAR pastaba. 146 punktas taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

147. Ekspertų, įtraukiamų į projektų atrankos komiteto sudėtį ir (arba) kviečiamų į atskirus projektų atrankos komiteto posėdžius, atranka ir dalyvavimas vykdomas vadovaujantis Mokėjimo agentūros parengtais ir patvirtintais kolegialių organų grupių tvarkos aprašais, kurie parengti atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ekspertų atrankos į sudaromų kolegialių organų veiklą tvarkos aprašą ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos partnerių ir ekspertų etikos kodeksą, patvirtintus Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2021 m. birželio 10 d. įsakymu Nr. 3D-382 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos bendradarbiavimo su partneriais tvarkos aprašo, ekspertų atrankos į sudaromų kolegialių organų veiklą tvarkos aprašo bei partnerių ir ekspertų etikos kodekso patvirtinimo“. Mokėjimo agentūros ir ekspertų bendradarbiavimas grindžiamas šiais principais:

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

147.1. atvirumo – siekiant užtikrinti intervencinės priemonės (-ių), pagal kurią (-ias) pateikti projektai, valdymo procesų atvirumą ir skatinti visuomenę aktyviai juose dalyvauti;

147.2. viešumo ir skaidrumo – bendradarbiavimas yra viešas, nuolat supažindinant visuomenę ir interesų grupes su formuojama žemės ūkio ir kaimo plėtros politika;

147.3. efektyvumo – ekspertai į intervencinės priemonės (-ių), pagal kurią (-ias) pateikti projektai, sričių tikslų įgyvendinimą įtraukiami pagal savo kompetenciją ir dėl esminių klausimų;

147.4. nešališkumo ir objektyvumo – pareigas atlikti laikantis aukščiausių patikimumo, nešališkumo standartų.

Projektų atrankos komitetų darbo tvarka

148. Projektų atrankos komiteto posėdžiams pirmininkauja Mokėjimo agentūros arba VI atstovas.

TAR pastaba. 148 punktas taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

149. Projektų atrankos komitetas dirba pagal darbo reglamentą, suderintą ir patvirtintą 135 punkte nustatyta tvarka. Visi projektų atrankos komiteto posėdžiai protokoluojami.

TAR pastaba. 149 punktas taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

150. Projektų atrankos komiteto pirmininkas arba sekretorius turi užtikrinti, kad projektų atrankos komiteto nariai, kitų institucijų ir įstaigų atstovai bei ekspertai būtų informuoti apie būsimą posėdį ir gautų posėdžio medžiagą, įskaitant atskirų paramos paraiškų vertinimo ataskaitas, ne vėliau, kaip nustatyta projektų atrankos komiteto darbo reglamente.

TAR pastaba. 150 punktas taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

151. Jeigu yra pagrindo manyti, kad projektų atrankos komiteto nario dalyvavimas priimant sprendimą dėl konkrečios paramos paraiškos sukels viešųjų ir privačių interesų konfliktą, tas projektų atrankos komiteto narys turi nusišalinti nuo šios procedūros. Informacija apie galimą interesų konfliktą turi būti įtraukta į projektų atrankos komiteto posėdžio protokolą.

152. Siekdamas užtikrinti tinkamą ir kokybišką paramos paraiškų atranką, projektų atrankos komitetas gali pateikti rekomendacijas Mokėjimo agentūrai dėl nepriklausomų ekspertų paramos paraiškų vertinimui samdymo bei dėl reikalavimų šiems ekspertams (techninės užduoties). Apie projektų atrankos komiteto priimtas rekomendacijas nedelsiant el. paštu informuojama Mokėjimo agentūra.

153. Esant poreikiui ir (arba) pareiškėjui raštu išreiškus norą dalyvauti posėdyje, į projektų atrankos komiteto posėdžius gali būti kviečiami dalyvauti pareiškėjai ir (ar) jų atstovai. Sprendimą dėl pareiškėjo kvietimo / dalyvavimo posėdyje priima projektų atrankos komitetas. Pareiškėjui negali būti suteikta teisė pačiam pristatyti projekto. Paraiškos vertinimo ataskaitas pristato Mokėjimo agentūra.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

154. Jeigu projektų atrankos komitetas priima sprendimą grąžinti Mokėjimo agentūrai pakartotinai įvertinti paramos paraišką, Mokėjimo agentūra per 20 darbo dienų nuo projektų atrankos komiteto sprendimo pasirašymo dienos turi pakartotinai įvertinti paramos paraišką ir iš naujo pateikti ją svarstyti projektų atrankos komitetui, jeigu projektų atrankos komiteto posėdžio protokole nenurodyta kitaip. Terminas gali būti pratęstas iki 60 darbo dienų, jeigu pakartotiniam paramos paraiškos vertinimui reikia kreiptis į kitas institucijas, atlikti ekspertizę arba tyrimą dėl dirbtinai sukurtų sąlygų paramai gauti.

155. Projektų atrankos komitetas gali teikti rekomendacinio pobūdžio pastabas ir pasiūlymus dėl intervencinių priemonių įgyvendinimo.

Paramos sutarčių sudarymas

156. Tuo atveju, jei intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse nustatyta, kad su paramos gavėju sudaroma paramos sutartis, paramos sutartį paruošia Mokėjimo agentūra.

157. Mokėjimo agentūra, priėmusi sprendimą skirti paramą:

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

157.1. Jeigu paramos sutarčiai parengti reikalingi papildomi duomenys ir (arba) dokumentai, Mokėjimo agentūra per 5 darbo dienas, 86 punkte nurodytu būdu, išsiunčia pareiškėjui informacinį laišką, kuriame prašo per 10 darbo dienų nuo informacinio laiško paskelbimo Informaciniame portale pateikti papildomus duomenis ir (arba) dokumentus. Pareiškėjui juos atsiuntus, per 10 darbo dienų Mokėjimo agentūra parengia, suderina su pareiškėju paramos sutarties projektą, siūlo pareiškėjui pasirašyti suderintą paramos sutartį ir nurodo pasiūlymo pasirašyti paramos sutartį galiojimo terminą, kuris bendruoju atveju negali būti ilgesnis kaip 10 darbo dienų nuo pasiūlymo pasirašyti paramos sutartį išsiuntimo dienos. Ilgiausias paramos sutarties pasirašymo terminas – iki 30 darbo dienų nuo pasiūlymo pasirašyti paramos sutartį išsiuntimo dienos. Šis terminas gali būti pratęstas, jei pareiškėjas pateikia dokumentus, įrodančius tokio termino pratęsimo būtinybę dėl įstaigų, organizacijų funkcijų netinkamo vykdymo;

157.2. Jeigu paramos sutarčiai parengti papildomi duomenys ir (arba) dokumentai nereikalingi, per 10 darbo dienų, parengia, suderina su pareiškėju paramos sutarties projektą, siūlo pareiškėjui pasirašyti paramos sutartį ir nurodo pasiūlymo pasirašyti paramos sutartį galiojimo terminą, kuris bendruoju atveju negali būti ilgesnis kaip 10 darbo dienų nuo pasiūlymo pasirašyti paramos sutartį išsiuntimo dienos. Ilgiausias paramos sutarties pasirašymo terminas – iki 30 darbo dienų nuo pasiūlymo pasirašyti paramos sutartį išsiuntimo dienos.

158. Pareiškėjui per 157.1–157.2 papunkčiuose nustatytą laikotarpį nepasirašius paramos sutarties, Mokėjimo agentūra darbo tvarkos aprašuose nustatyta tvarka panaikina sprendimą skirti paramą ir per 5 darbo dienas nuo sprendimo skirti paramą panaikinimo dienos apie tai informuoja VI ir pareiškėją.

TAR pastaba. 158 punktas taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

159. Kai projektui taikomas kompensavimo su avanso mokėjimu būdas, pareiškėjas, prieš pasirašydamas paramos sutartį, finansų įstaigoje turi atidaryti atskirą paramos lėšų sąskaitą. Jeigu paramos gavėjas nori pakeisti finansų įstaigos sąskaitos, į kurią bus pervedamos paramos lėšos, numerį, jis turi pateikti Mokėjimo agentūrai prašymą atlikti finansų įstaigos sąskaitos numerio keitimą. Prašymas gali būti pateiktas asmeniškai, paštu, per ŽŪMIS arba prisijungus prie Informacinio portalo, prašymą pasirašiusio asmens parašo tikrumas turi būti patvirtintas teisės aktų nustatyta tvarka arba kvalifikuotu elektroniniu parašu. Jeigu prašymas įteikiamas asmeniškai, pasirašiusiojo asmens parašo tikrumą taip pat gali patvirtinti Mokėjimo agentūros darbuotojas.

160. Pareiškėjui pasirašius paramos sutartį, Mokėjimo agentūra gali leisti įkeisti iš paramos lėšų įsigytą turtą tai finansų įstaigai, kuri suteikė paskolą projektui įgyvendinti, jeigu paramos paraiškoje finansų įstaigos suteiktą paskolą pareiškėjas įvardijo kaip vieną iš projekto finansavimo šaltinių ir jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenumatyta kitaip.

Projektų ir paramos sutarties pakeitimai ir nutraukimas

161. Projektų ir paramos sutarties keitimai be Mokėjimo agentūros sutikimo nėra leidžiami.

162. Paramos gavėjas, norėdamas pakeisti projektą ir (arba) paramos sutartį, turi pateikti Mokėjimo agentūrai prašymą leisti keisti projektą ir (arba) paramos sutartį. Paramos gavėjo prašyme turi būti išdėstomi siūlomi pakeitimai, nurodomos pakeitimų priežastys ir pateikiamas planuojamų keitimų būtinumo pagrindimas, užtikrinama, kad keitimas neturės įtakos pradiniam projekto tikslams, atitiktai tinkamumo gauti paramą sąlygoms ir reikalavimams, atrankos kriterijams (kai tokie taikomi), nepanaikins prisiimtų įsipareigojimų, nemažins priežiūros rodiklių, nurodytų paramos paraiškoje ir verslo plane (kai toks yra). Jeigu

paramos gavėjas prašo leisti keisti projekto tinkamas finansuoti išlaidas, prie prašymo turi būti pateikiami trys lygiaverčiai (komerciniuose pasiūlymuose nurodyti investicijos techniniai parametrai negali skirtis daugiau kaip 10 proc. nuo mažiausią kainą pasiūliusio tiekėjo komerciniame pasiūlyme nurodytų techninių parametru) komerciniai pasiūlymai (jei atliktos pirkimų procedūros, turi būti pateikiami pirkimų dokumentai) kiekvienos keičiamos tinkamos finansuoti išlaidos kainai pagrįsti. Kai dėl pakeitimų projekto investicijų vertė, nustatyta paramos sutartyje arba paramos paraiškoje, kai paramos sutartis nesudaroma, didėja daugiau kaip 2 000 Eur, paramos gavėjas kartu su prašymu leisti keisti tinkamas finansuoti išlaidas turi pateikti įrodymų, kad turi nuosavų ar skolintų lėšų apmokėti tą tinkamų finansuoti išlaidų dalį, kuriai neužtenka skirtos paramos sumos. Reikalavimas dėl komercinių pasiūlymų netaikomas, kai nustatyti fiksuotasis įkainis ar fiksuotoji suma.

163. Mokėjimo agentūra, gavusi motyvuotą paramos gavėjo prašymą pakeisti projektą ir (arba) paramos sutartį, įvertina prašymo aplinkybes ir priima sprendimą dėl paramos gavėjo prašymo. Priimdama sprendimą dėl paramos gavėjo prašymo keisti projektą ir (arba) paramos sutartį, Mokėjimo agentūra atsižvelgia į tas aplinkybes, kurių paramos gavėjas negalėjo numatyti teikdamas paramos paraišką, ir aplinkybes, nepriklausančias nuo paramos gavėjo, ir įvertina, ar bus pasiekti projekto tikslai ir suplanuoti priežiūros rodikliai (išskyrus atvejus, kai investicijos sutampa su priežiūros rodikliais). Jeigu keičiamos projekto tinkamos finansuoti išlaidos, Mokėjimo agentūra įvertina, ar šie keitimai yra tinkami pagal Taisyklių 168.3 papunktį, ar kiekviena planuojama išlaida yra pagrįsta (vertinamas kiekvienos planuojamos išlaidos būtinumas ir jos kainos dydžio pagrindumas), taip pat, ar nedidėja paramos sutartyje arba paramos paraiškoje nurodyta paramos suma pagal atitinkamą tinkamų finansuoti išlaidų kategoriją. Reikalavimas dėl išlaidų kainos pagrindumo ir išlaidų kategorijų netaikomas, kai nustatyti fiksuotasis įkainis ar fiksuotoji suma.

164. Projekto ir (arba) paramos sutarties keitimai, dėl kurių būtų nepasiekti projekto tikslai ir rodikliai, taip pat kurie panaikina atitiktį tinkamumo gauti paramą sąlygoms ir reikalavimams, atrankos kriterijams (kai tokie taikomi), įsipareigojimams, yra neleidžiami.

165. Mokėjimo agentūra, įvertinusi paramos gavėjo prašymą leisti keisti projektą ir (arba) paramos sutartį, gali tokį prašymą:

- 165.1. atmesti;
- 165.2. patenkinti;
- 165.3. patenkinti iš dalies.

166. Priėmusi sprendimą dėl paramos gavėjo prašymo keisti projektą ir (arba) paramos sutartį, Mokėjimo agentūra:

166.1. apie tai raštu, telefonu arba elektroniniu paštu (kai paramos sutartis nesudaroma – informaciniu pranešimu) nedelsdama informuoja paramos gavėją;

166.2. tuo atveju, jei paramos sutartis nėra keičiama, per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo 86 punkte nurodytu būdu informuoja paramos gavėją.

166.3. tuo atveju, jei keičiama paramos sutartis, per 10 darbo dienų parengia, suderina su paramos gavėju ir išsiunčia paramos gavėjui arba kviečia paramos gavėją atvykti į Mokėjimo agentūrą pasirašyti suderinto paramos sutarties pakeitimo bei nurodo pasiūlymo pasirašyti paramos sutarties pakeitimą galiojimo terminą, kuris bendruoju atveju negali būti ilgesnis nei 10 darbo dienų.

167. tuo atveju, jei keičiama paramos sutartis, tačiau paramos sutarties keitimas yra susijęs su mokėjimo prašymo termino atidėjimu, paramos lėšų perskirstymu tarp paramos dalių, kitais nesudėtingų keitimų atvejais, kuomet pakeitimas yra aiškus, yra visiškai pritarta paramos gavėjo prašymui, Mokėjimo agentūra paramos sutarties keitimą išdėsto raštu, raštą paramos gavėjui išsiunčia 86 punkte nurodytu būdu. Toks raštas tampa neatsiejama paramos sutarties dalimi.

168. Mokėjimo agentūra gali leisti keisti projektą ir (arba) paramos sutartį šiais atvejais:

168.1. kai būtina pakeisti (pratęsti) projekto įgyvendinimo laikotarpį, neviršijant intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatyto termino. Projektas turi būti įgyvendintas ne vėliau kaip iki 2029 m. birželio 30 d;

168.2. kai keičiamos paramos sumos tarp paramos dalių (mokėjimo prašymų);

168.3. kai keičiamos tinkamos finansuoti išlaidos, nedidinant patvirtintoje paramos paraiškoje numatytos skirti paramos sumos pagal atitinkamą tinkamų finansuoti išlaidų kategoriją, arba kai išlaidos keičiamos pagal intervencinę priemonę, kai mokama išmoka verslo planui įgyvendinti (tinkamos finansuoti išlaidos yra tos, kurios būtinos verslo planui įgyvendinti). Tinkamų finansuoti išlaidų keitimas gali būti leidžiamas po paramos sutarties sudarymo arba po sprendimo skirti paramą priėmimo, jeigu paramos sutartys nesudaromos, kai:

168.3.1. tinkamos finansuoti išlaidos kinta dėl prekės techninių parametrų;

168.3.2. tinkamos finansuoti išlaidos kinta dėl prekės komplektacijos;

168.3.3. viena tinkama finansuoti išlaida keičiama į kitą tos pačios kategorijos tinkamą finansuoti išlaidą, kuri skirta tai pačiai ekonominei veiklai vykdyti ir tam pačiam produktui gaminti ir (arba) paslaugai teikti;

168.3.4. kelios tos pačios kategorijos tinkamos finansuoti išlaidos keičiamos į vieną tos pačios kategorijos tinkamą finansuoti išlaidą, skirtą numatytoms funkcijoms, kurios yra tarp anksčiau patvirtintų tinkamų finansuoti išlaidų, atlikti;

168.3.5. viena tinkama finansuoti išlaida keičiama į kitas tos pačios kategorijos tinkamas finansuoti išlaidas, kurios skirtos tai pačiai ekonominei veiklai vykdyti ir tam pačiam produktui gaminti ir (arba) paslaugai teikti;

168.4. kai paramos gavėjui leidžiama perleisti trečiajam asmeniui savo įsipareigojimus ir teises, susijusias su parama. Mokėjimo agentūra gali leisti paramos gavėjui perleisti įsipareigojimus ir teises trečiajam asmeniui, jeigu išpildomos šios sąlygos:

168.4.1. įsipareigojimus ir teises perleidžiantis paramos gavėjas pagrindžia, kad toks įsipareigojimų ir teisių perleidimas yra būtinas ir sąlygotas nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba išimtinių aplinkybių, nurodytų Sankcijų taikymo metodikoje;

168.4.2. įsipareigojimus ir teises perimantis tretysis asmuo nuo prašymo perimti įsipareigojimus ir teises Mokėjimo agentūrai pateikimo datos atitinka tinkamumo sąlygas ir reikalavimus, jam skiriama ne mažiau atrankos balų, negu buvo skirta teises perleidžiančiam paramos gavėjui paramos paraiškos vertinimo metu, taip pat prisiima visus įsipareigojimus (pateikiami atitiktį tinkamumo sąlygoms ir reikalavimams, atrankos balams pagrindžiantys dokumentai);

168.4.3. įsipareigojimus ir teises perimantis tretysis asmuo ir įsipareigojimus ir teises perleidžiantis asmuo pagal tą pačią Strateginio plano intervencinę priemonę to paties kvietimo teikti paraiškas metu nėra pateikęs paraiškos paramai gauti ir (arba) pagal tą pačią Strateginio plano intervencinę priemonę neįgyvendina projekto. Perėmimas negalimas nuo paraiškos pateikimo dienos iki kontrolės laikotarpio pabaigos. Šis apribojimas netaikomas paramos gavėjo mirties atveju, kai paramos gavėjo įsipareigojimus ir teises perima mirusio paramos gavėjo turto paveldėtojas, arba dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*);

168.4.4. bendra paramos suma, skiriama projektą perimančiam trečiajam asmeniui, neviršija didžiausios galimos paramos sumos vienam subjektui, nustatytos intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse (taikoma, jei nustatyta didžiausia galima paramos suma vienam subjektui);

168.4.5. Mokėjimo agentūrai informavus VI apie trečiojo asmens įsipareigojimų ir teisių perėmimą, yra pakeičiamas sprendimas skirti paramą – vietoj įsipareigojimus ir teises perleidžiančio paramos gavėjo duomenų įrašomi įsipareigojimus ir teises bei pareigas perimančio asmens duomenys;

168.5. kai dėl atsakingų institucijų ar organizacijų funkcijų netinkamo vykdymo reikia pakeisti finansavimo šaltinį ir (arba) būdą. Keičiant sąskaitų apmokėjimo finansavimo būdą į išlaidų kompensavimo būdą arba atvirkščiai, netaikomas reikalavimas, kad reikia pateikti įrodymus dėl atsakingų institucijų ar organizacijų netinkamo funkcijų vykdymo;

- 168.6. kitais intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse numatytais atvejais.
- 169. Paramos sutartis gali būti nutraukiama:
  - 169.1. abipusiu Mokėjimo agentūros ir paramos gavėjo susitarimu;
  - 169.2. paramos gavėjui paprašius ir sutikus su Mokėjimo agentūros nustatytomis paramos sutarties nutraukimo sąlygomis;
  - 169.3. intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse numatytais atvejais ir tvarka;
  - 169.4. sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencines priemones taikymo metodikoje numatytais atvejais;
  - 169.5. neatliekant pažeidimo tyrimo, jeigu yra įsiteisėjusi teismo nutartis dėl bankroto bylos projekto vykdytojui iškelimo, jeigu iki sutarties nutraukimo nebuvo pradėto pažeidimo tyrimo dėl kitų aplinkybių ir (arba) bankrotas nebuvo tyčinis;
  - 169.6. kitais teisės aktuose numatytais atvejais.

TREČIASIS SKIRSNIS BENDRIEJI PROJEKTŲ VYKDYTOJŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

170. Šiame Taisyklių skirsnyje nustatomi bendrieji įsipareigojimai (reikalavimai) Pareiškėjui ir (arba) Paramos gavėjui, susiję su parama projektui pagal intervencines priemones įgyvendinti (taikoma jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip):

170.1. įgyvendindamas veiklas, apimančias investicijas į infrastruktūrą arba gamybą, pareiškėjas ir (arba) partneris, jei pagal intervencinę priemonę leidžiama jungtinė veikla, įsipareigoja mažiausiai 5 metus arba kitą intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatytą laikotarpį nuo galutinio paramos lėšų išmokėjimo:

170.1.1. nenutraukti ar neperkelti gamybinės veiklos už Strateginio plano įgyvendinimo teritorijos ribų;

170.1.2. nepakeisti infrastruktūros objekto ar jo dalies nuosavybės teisių, neparduoti ir kitaip neperleisti kitam asmeniui, neperduoti (nuoma, panauda ir kt.), be Mokėjimo agentūros sutikimo neįkeisti už paramos lėšas įgyto turto nuo paramos sutarties sudarymo, kai sutartis nesudaroma – nuo sprendimo skirti paramą datos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Leidimą įkeisti turtą finansų įmonėms arba kredito įstaigoms arba sutelktinio finansavimo platformos operatoriams Mokėjimo agentūra gali suteikti tik tiems paramos gavėjams, kurie paramos paraiškoje finansų įmonės arba kredito įstaigos arba sutelktinio finansavimo platformos operatoriaus paskolą įvardijo kaip vieną iš projekto finansavimo šaltinių. Mokėjimo agentūros sprendimu pareiškėjui gali būti leista įkeisti paramos lėšomis įsigytą ar sukurtą turtą tik tai finansų įmonei arba kredito įstaigai, arba sutelktinio finansavimo platformos operatoriumi, kuri suteikė paskolą projektui įgyvendinti. Įkeičiamas turtas turi būti skirtas paskolos, kuria finansuojamas projekto įgyvendinimas, gražinimui užtikrinti;

170.1.3. nepakeisti veiklos pobūdžio, tikslų ar įgyvendinimo sąlygų nuo paramos sutarties sudarymo, kai sutartis nesudaroma – nuo sprendimo skirti paramą datos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos, kai tokie veiksmai pakenkia pradiniam projekto tikslams;

170.2. tvarkyti buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus visą projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį (kai taikoma);

170.3. apdrausti turtą, kuriam pagal teisės aktus nustatyta privaloma teisinė registracija ir kuriam įsigyti ar sukurti bus panaudota parama, nuo mokėjimo prašymo, kuriame prašoma paramos kompensuoti įsigytą ar sukurtą turtą, pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos (didžiausiu turto atkuriamosios vertės draudimu nuo visų galimų rizikos atvejų projekto įgyvendinimo laikotarpiu, o įgyvendinus projektą – likutine verte, atsižvelgiant į atitinkamos rūšies turto naudojimo laiką ir taikomas turto nusidėvėjimo normas). Įvykus įvykiui, kurio metu buvo sugadintas ar sunaikintas paramos lėšomis įsigytas ar sukurtas turtas,

paramos gavėjas įsipareigoja atkurti apdraustą ir neapdraustą turtą ne mažesne negu atkuriamąja verte ir ne blogesnių techninių parametru;

170.4. pareiškėjas ir paramos gavėjas įsipareigoja sudaryti sąlygas asmenims, turintiems teisę audituoti ir (arba) kontroliuoti, tikrinti, kaip yra vykdoma veikla, laikomasi sąlygų, už ką buvo skirta kompensacinė išmoka, kaip yra vykdomas projektas ir (arba), kaip vykdoma veikla po lėšų projektui įgyvendinti skyrimo ir (arba) iki projekto įgyvendinimo pabaigos. Mokėjimo agentūrai nustačius, kad projektas yra rizikingas, pareiškėjui ir (arba) paramos gavėjui gali būti nustatyti šie papildomi įsipareigojimai: turėti atskirą sąskaitą finansų įstaigoje, per kurią vykdomos visos su projektu susijusios buhalterinės operacijos (teikiant metines ataskaitas Mokėjimo agentūrai turi būti pateikiami visi metiniai šios finansų įstaigos sąskaitos išrašai. Mokėjimo agentūrai paprašius, turi būti pateikiami ir kitų pareiškėjo ar paramos gavėjo bei susijusių asmenų finansų įstaigos sąskaitų išrašai); grynaisiais pinigais atliekamos ūkinės operacijos turi būti užregistruojamos apskaitos registruose ne vėliau kaip kitą darbo dieną po jų atlikimo (gryni pinigai gauti už parduotą produkciją ir atliktas paslaugas taip pat įnešami į sąskaitą vėliausiai kitą darbo dieną). Mokėjimo agentūra, nustačiusi, kad projektas yra rizikingas, per 10 darbo dienų informuoja pareiškėją ar paramos gavėją, nurodydama papildomai nustatomus įsipareigojimus;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

170.5. išperkamąją (finansinę) nuoma įsigytas turtas turi tapti paramos gavėjo nuosavybe iki projekto įgyvendinimo pabaigos. Įsigyjamojo turto dalis, pagal finansinės išperkamosios nuomos sutartį, neapmokėta iki projekto įgyvendinimo pabaigos, paramos lėšomis nefinansuojama;

170.6. nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos užtikrinti, kad su projektu susijusių buhalterinių operacijų įrašai būtų atskiriami nuo kitų, įprastinių paramos gavėjo operacijų;

170.7. užtikrinti, kad projekte numatytos išlaidos, kai parama mokama išmokos forma – verslo planas, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų;

170.8. įsigyti (visiškai apmokėti, pristatyti į projekto įgyvendinimo vietą, įregistruoti viešuosiuose registruose (jei registracija privaloma)) bei naudoti projekte numatytai veiklai vykdyti visas projekte numatytas investicijas ir saugoti patirtų išlaidų ir jų apmokėjimo įrodymo dokumentus (kai parama mokama išmokos forma, paramos gavėjas neteikia patirtų išlaidų ir jų apmokėjimo įrodymo dokumentų, jeigu to nepaprašo Mokėjimo agentūra). Investicijas įsigyti ne iš susijusių asmenų;

170.9. užbaigus statybos darbus, ne vėliau kaip iki galutinio mokėjimo prašymo pateikimo dienos statybos užbaigimo dokumentai teisės aktų nustatyta tvarka turi būti registruoti informacinėje sistemoje „Infostatyba“. Jei statybos užbaigimo dokumentų informacinėje sistemoje „Infostatyba“ pateikti neprivaloma, statybos užbaigimo dokumentai turi būti pateikti Mokėjimo agentūrai ne vėliau kaip su galutiniu mokėjimo prašymu;

170.10. iki galutinio mokėjimo prašymo pateikimo dienos parengti naudoti įrangą ir (arba) techniką ir vėliausiai su galutiniu mokėjimo prašymu pateikti įrangos ir (arba) technikos įrengimo ir (arba) sumontavimo darbų užbaigimo aktus ar kitus lygiaverčius dokumentus, kuriuose patvirtinama, kad už paramos lėšas įsigyta įranga ir (arba) technika tinkamai sumontuota ir veikia;

170.11. laiku pateikti mokėjimo prašymus ir reikiamus jų priedus;

170.12. projektą, įgyvendinti per paramos sutartyje, kai sutartis nesudaroma – paramos paraiškoje nurodytą laikotarpį;

170.13. viešinti paramą, vadovaujantis Suteiktos paramos iš EŽŪFKP lėšų pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginį planą viešinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 3D-201 „Dėl Suteiktos paramos iš EŽŪFKP lėšų pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginį planą viešinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Viešinimo taisyklės);

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

170.14. teikti visą informaciją ir duomenis, reikalingus statistikos tikslams ir Strateginio plano įgyvendinimo stebėsenai, viešinimui bei reikalingiems vertinimams atlikti;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

170.15. projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu dirbtinai nekurti sąlygų paramai gauti;

170.16. pasiekti ir iki kontrolės laikotarpio pabaigos išlaikyti paramos paraiškoje numatytus projekto priežiūros rodiklius;

KETVIRTASIS SKIRSNIS

ATSKIRŲ SEKTORINIŲ INTERVENCIŲ PRIEMONIŲ PARAMOS PARAIŠKŲ ADMINISTRAVIMAS

171. Sektorinių intervencinių priemonių, išvardytų Taisyklių 60.2 papunktyje, detali paramos paraiškų priėmimo, registravimo, vertinimo bei sprendimo dėl paramos skyrimo ir paramos lėšų išmokėjimo, pažeidimų nustatymo, tyrimo bei sankcijų taikymo tvarka yra nustatoma intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse. Šios Taisyklės nurodytai veiklai taikomos tiek, kiek jų nereglamentuoja priemonės įgyvendinimo taisyklės.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

PENKTASIS SKIRSNIS

PARAMOS LĖŠŲ IŠMOKĖJIMO TVARKA

Mokėjimo prašymų teikimo, tikrinimo ir paramos lėšų išmokėjimo tvarka

172. Paramos gavėjas rengia ir Mokėjimo agentūrai teikia mokėjimo prašymus pagal paramos sutartyje arba paramos paraiškoje, jeigu paramos sutartis nesudaroma, nustatytą mokėjimo prašymų teikimo tvarkaraštį. Mokėjimo prašymų teikimo tvarkaraštis gali būti keičiamas šių Taisyklių III skyriaus septintojo skirsnio poskyryje „Projektų ir paramos sutarties pakeitimai“ nustatyta tvarka. Paramos gavėjas pateikęs mokėjimo prašymą turi teisę raštu pranešti Mokėjimo agentūrai apie mokėjimo prašymo ar jos dalies atšaukimą. Atsiėmęs mokėjimo prašymą ar jo dalį, paramos gavėjas atsiduria tokioje padėtyje, kurioje jis buvo prieš teikdamas dokumentus, todėl paramos gavėjas turi įvertinti, ar atsiėmus dokumentus ar jų dalį, dar liks laiko naujiems dokumentams pateikti (nelikus laiko dokumentams pateikti, dokumentai nebus priimti arba bus taikomos sankcijos). Paramos gavėjas mokėjimo prašymo ar jo dalies atsiimti negali tuo atveju, jei Mokėjimo agentūra informuoja apie pateikto mokėjimo prašymo trūkumus, dėl kurių pradedamas pažeidimo tyrimas, planuojamą patikrą vietoje arba per patikrą vietoje Mokėjimo agentūra nustato neatitikimus, dėl kurių pradedamas pažeidimo tyrimas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

173. Mokėjimo prašymo dokumento forma skelbiama Mokėjimo agentūros interneto svetainėje (www.nma.lt).

174. Mokėjimo prašymas, tame tarpe ir avansinis mokėjimo prašymas ir (arba) papildomi dokumentai turi būti pateikti iki paramos sutartyje ar paramos paraiškoje numatyto mokėjimo prašymo pateikimo termino Mokėjimo agentūrai užpildžius elektroninę formą, naudojantis ŽŪMIS portalo interneto prieiga, adresu <https://zumis.lt>. Mokėjimo prašymas ŽŪMIS portale turi būti pateiktas ne vėliau kaip iki paramos sutartyje ar paramos paraiškoje

numatyto mokėjimo prašymo pateikimo termino 24 valandos. Kai mokėjimo prašymą teikia įgaliotas asmuo, pareiškėjo suteiktas įgaliojimas Mokėjimo agentūrai turi būti pateiktas Taisyklių 78.1 papunktyje nustatyto būdu, likus ne mažiau nei 3 (trims) darbo dienoms iki paramos sutartyje ar paramos paraiškoje numatyto mokėjimo prašymo pateikimo termino. Prie elektroninės mokėjimo prašymo užpildytos formos pridedami dokumentai turi būti elektroninės formos (DOC, DOCX, XLS, XLSX, PDF, SHAPE formatu). Elektroninio mokėjimo prašymo formos laukų išdėstymas gali skirtis nuo spausdintinės dokumento versijos, tačiau turinys turi atitikti patvirtintą formą. Neužpildžius elektroninės formos ŽŪMIS portale, o mokėjimo prašymą pateikus nuskenuotą, naudojantis ŽŪMIS portalu, mokėjimo prašymas nepriimamas.

175. Prie mokėjimo prašymų pridedami dokumentai gali būti teikiami šiais formatais: DOC, DOCX, XLS, XLSX, PDF, SHAPE. Į ŽŪMIS per vieną kartą gali būti keliami ne didesni nei 50 MB apimties dokumentai. Didesnės apimties dokumentai (statybos, rekonstrukcijos, remonto darbų techniniai dokumentai) gali būti išskaidyti ir teikiami naudojantis ŽŪMIS pranešimų siuntimo funkcionalumu per kelis kartus tą pačią kalendorinę dieną, bendra per vieną kartą siunčiamų dokumentų apimtis negali būti didesnė negu 25 MB. Dėl kenkėjiškų programų tikimybės dokumentai negali būti pateikiami nuorodose.

176. Už paramos gavėjo pateiktų mokėjimo prašymų, kartu su mokėjimo prašymais pateikiamų išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų tikrinimą bei tinkamų finansuoti išlaidų nustatymą atsakinga Mokėjimo agentūra, jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip.

177. Paramos gavėjų atsiskaitymai su tiekėjais turi vykti tik per finansų įstaigas, įskaitant mokėjimus finansinių įstaigų kortelėmis.

178. Mokėjimo prašymus kartu su reikiamais priedais, pateiktus per ŽŪMIS portalą, priima ir registruoja Mokėjimo agentūra.

179. Sankcijos dėl pavėluoto mokėjimo prašymo pateikimo nustatomos šių Taisyklių III skyriaus tryliktajame skirsnyje ir (arba) paramos sutartyje, ir (arba) sprendime skirti paramą. Pavėluotai teikiami mokėjimo prašymai priimami 60 darbo dienų po paramos sutartyje nustatytos datos. Vėliau pateikti mokėjimo prašymai nepriimami.

180. Užregistravus mokėjimo prašymą Mokėjimo agentūroje, atliekamas mokėjimo prašyme nurodytų išlaidų tinkamumo vertinimas.

181. Užregistravus mokėjimo prašymą Mokėjimo agentūroje, gali būti atliekama mokėjimo prašyme nurodytų išlaidų tinkamumo patikra vietoje. Mokėjimo prašyme nurodytų išlaidų tinkamumo patikra vietoje atliekama Mokėjimo agentūros darbo tvarkos aprašuose nustatyta tvarka.

182. Mokymų, konsultavimų, informacinių renginių, viešinio renginių ir panašios veiklos, remiamos pagal Strateginio plano intervencines priemones: „Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje“, „Parodomieji projektai ir informavimo veikla“, „Mokymai ir įgūdžių įgijimas“, „Konsultavimo paslaugos“, „Bendruomenių iniciuota vietos plėtra (LEADER)“, „Sumanieji kaimai“, „Techninė parama“ mokėjimo prašymo patikra gali būti atliekama ir nevykstant į projekto įgyvendinimo ir (ar) administravimo vietą, jei paramos gavėjas, naudodamasis *NMA Agro* bei papildomai pateikiama informacija, pateikia dokumentus, kurie leidžia patikrinti visą reikalingą informaciją, susijusią su projekto įgyvendinimu, bei jei tokia patikros vietoje galimybė yra numatyta konkrečios intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse. Mokymų, renginių atveju Mokėjimo agentūra gali jungtis nuotoliniu būdu prie projekto vykdytojų pateiktų prisijungimo platformų.

183. Mokėjimo agentūra tikrina mokėjimo prašyme nurodytų išlaidų tinkamumą finansuoti, atlieka administracinius patikrinimus ir nustato tinkamų finansuoti išlaidų sumą. Tinkamų finansuoti išlaidų suma ir paramos intensyvumas pagal atskiras investicijas negali viršyti paramos paraiškos vertinimo metu nustatyto didžiausios tinkamų finansuoti išlaidų sumos ir paramos intensyvumo pagal atskiras investicijas. Jeigu paramos gavėjo pateiktame mokėjimo prašyme trūksta duomenų, reikalingų įvertinti padarytų išlaidų tinkamumą, Mokėjimo agentūra paprašo pateikti trūkstamą informaciją ir (arba) atlieka patikrą vietoje. Gali

būti prašoma pateikti tik tuos dokumentus ir informaciją, kuri yra būtina išlaidų tinkamumui įvertinti ir kurių nėra Registruose. Mokėjimo agentūra prašymą pareiškėjui pateikti papildomus dokumentus paskelbia Taisyklių 86 punkte nurodytu būdu. Prašyme pateikti papildomus dokumentus turi būti nurodytas 3–5 darbo dienų terminas, priklausomai nuo prašomos pateikti informacijos apimties. Prašyme pateikti papildomus dokumentus ir (arba) informaciją nurodytas terminas gali būti pratęstas vieną kartą, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų terminui, jeigu pareiškėjas dėl prašomų dokumentų ir (arba) informacijos turi kreiptis į trečiuosius asmenis. Jeigu paramos gavėjas nepateikia reikiamų dokumentų ar nepatiksina duomenų, mokėjimo prašymas yra vertinamas pagal turimus duomenis. Jei per nustatytą terminą paramos gavėjas nepateikia prašomos informacijos dėl išlaidų tinkamumo arba jo pateikta informacija ir (arba) Mokėjimo agentūros atliktos patikros vietoje išvados nepagrindžia išlaidų tinkamumo, tokios išlaidos laikomos netinkamomis finansuoti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

184. Jeigu vertinant mokėjimo prašymą kyla įtarimų, kad dokumentuose pateikta netiksli, neišsami ar neteisinga informacija, turi būti atlikta patikra vietoje. Jeigu nustatoma, kad paramos gavėjas sąmoningai pateikė neteisingą informaciją, paramos gavėjui taikomos šių Taisyklių III skyriaus tryliktajame skirsnyje numatytos sankcijos.

185. Įvertinusi mokėjimo prašymus, Mokėjimo agentūra Žemės ūkio ministerijos Lėšų Europos Sąjungos žemės ūkio fondų ir Europos Sąjungos žuvininkystės fondų priemonėms įgyvendinti išmokėjimo ir gavimo iš Europos Komisijos taisyklėse nustatyta tvarka perveda paramos lėšas paramos gavėjams. Mokėjimo agentūra turi įvertinti mokėjimo prašymą ir paramos lėšas užsakyti per 30 darbo dienų nuo mokėjimo prašymo pateikimo Mokėjimo agentūrai dienos, jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip. Avansinį mokėjimo prašymą Mokėjimo agentūra turi įvertinti ir paramos lėšas užsakyti per 15 darbo dienų nuo mokėjimo prašymo užregistravimo Mokėjimo agentūroje dienos. Jei ministerija, kaip asignavimų valdytojas, iš valstybės biudžeto negauna finansavimo paramai išmokėti arba turi atlikti asignavimų persikirstymą, paramos lėšų užsakymo terminas atidedamas.

186. Mokėjimo prašymo vertinimo ir lėšų užsakymo laikas pratęsiamas:

186.1. tais atvejais, kai vertindama mokėjimo prašymą Mokėjimo agentūra atlieka patikrą vietoje, kreipiasi į kitas institucijas dėl papildomos informacijos pateikimo, vykdo tyrimą dėl įtariamo pažeidimo, pagal Taisyklių 187 punktą sustabdo paramos mokėjimą, mokėjimo prašymo vertinimas atitinkamai pratęsiamas patikros vietoje atlikimo, prašymo dėl papildomos informacijos kitoms institucijoms pateikimo ir atsakymo gavimo, pažeidimo tyrimo, paramos mokėjimo sustabdymo laikotarpiui;

186.2. tuo atveju, kai prekių, paslaugų, darbų pirkimų dokumentai Mokėjimo agentūrai vertinti nepateikti, mokėjimo prašymo vertinimo laikas pratęsiamas tiek kalendorinių dienų, kiek buvo vėluota pateikti Mokėjimo agentūrai prekių, paslaugų, darbų pirkimo dokumentus.

187. Jeigu Mokėjimo agentūra nustato reikalavimų nesilaikymo faktus, kuriuos galima ištaisyti, juos užfiksuoja, paramos mokėjimas gali būti sustabdomas. Paramos gavėjui yra nustatomas reikalavimų nesilaikymo faktų ištaisymo terminas, kuris negali būti ilgesnis negu 3 mėnesiai. Paramos mokėjimas gali būti atnaujinamas tik po to, kai paramos gavėjas Mokėjimo agentūrai pateikia dokumentus, kurie įrodo, kad nustatyti reikalavimų nesilaikymo faktai buvo ištaisyti. Neįrodžius, kad nustatyti reikalavimų nesilaikymo faktai ištaisyti, Mokėjimo agentūra priima sprendimą dėl pažeidimo tyrimo ir sankcijų skyrimo.

188. Išlaidos turi būti pagrįstos, t. y. įsigytos laikantis teisės aktuose nustatytų pirkimų procedūrų ir (arba) pagal fiksuotuosius įkainius, fiksuotąsias sumas, fiksuotąsias normas. Pareiškėjas turi imtis visų priemonių įsigyti investicijas už kainas, ne didesnes už atitinkamų prekių, paslaugų, darbų vidutines rinkos kainas, laikydamasis racionalaus lėšų

panaudojimo principo (netaikoma, kai konkrečioms tinkamoms finansuoti išlaidoms nustatytas fiksuotasis įkainis, fiksuotoji suma ar fiksuotoji norma).

189. Jeigu priimamas sprendimas dėl mokėjimo prašymo atmetimo ar nustatomos netinkamos finansuoti išlaidos, Mokėjimo agentūra per 10 darbo dienų nuo tokio sprendimo priėmimo 86 punkte nurodytu būdu informuoja paramos gavėją apie priimtą sprendimą, nurodydama tokio sprendimo motyvus ir sprendimo apskundimo tvarką.

Supaprastintas išlaidų apmokėjimas

190. Fiksuotieji įkainiai, fiksuotosios normos ir fiksuotosios sumos gali būti nustatyti pagal (nurodomos alternatyvos):

190.1. reprezentatyvaus tyrimo rezultatus, kai sąžiningas, teisingas ir patikrinamas skaičiavimo metodas pagrindžiamas statistiniais duomenimis, kita objektyvia informacija, arba patikrintais ankstesniais konkrečių paramos gavėjų duomenimis;

190.2. kitų Europos struktūrinių ir investavimo fondų nustatytą ir (arba) Lietuvos Respublikoje taikomą supaprastinto išlaidų apmokėjimo schemą, taikomą panašioms projektams ir panašioms paramos gavėjams;

190.3. taikant biudžeto projekto metodą, t. y. kiekvienu atveju atskirai parengtas išlaidų poreikio biudžeto projektas su pagrindimo dokumentais yra įvertinamas ir fiksuotoji norma nustatoma individualiai.

191. Konkrečios tinkamos finansuoti išlaidos, fiksuotasis įkainis ir (arba) fiksuotoji norma ir (arba) fiksuotoji suma nurodomi intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse arba atskiru žemės ūkio ministro įsakymu tvirtinamame fiksuotųjų įkainių ir (arba) fiksuotųjų normų ir (arba) fiksuotųjų sumų sąrašė ir taikomi konkrečiam kvietimui teikti paramos paraiškas. Fiksuotieji įkainiai, fiksuotosios normos ir fiksuotosios sumos negali būti taikomi, jeigu pareiškėjas (paramos gavėjas) yra perkančioji organizacija pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą ir projektas įgyvendinamas išimtinai rengiant darbus, prekių arba paslaugų viešuosius pirkimus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

192. Pareiškėjas turi teisę paramos paraiškoje, mokėjimo prašyme prašyti mažesnės paramos, negu nustatytas fiksuotojo įkainio, fiksuotosios normos ir fiksuotosios sumos dydis.

193. Išlaidos pagal fiksuotuosius įkainius pripažįstamos tinkamomis finansuoti proporcingai pasiektiems kiekybiniais rezultatams. Proporcingumas apskaičiuojamas fiksuotąjį vieneto įkainį padauginus iš faktiškai įsigytų ir mokėjimo prašyme deklaruotų vienetų skaičiaus. Kiekybinius projekto rezultatus pagrindžiantys dokumentai turi būti pateikti kartu su mokėjimo prašymu. Išlaidų pagrindimo bei išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentai kartu su mokėjimo prašymu neteikiami.

194. Išlaidos pagal fiksuotąsias normas apmokamos proporcingai, jeigu paramos gavėjas projekto dalį, nuo kurios apskaičiuojama fiksuotoji norma, įgyvendina visa apimtimi. Jeigu paramos gavėjas projekto dalį, nuo kurios apskaičiuojama fiksuotoji norma, įgyvendina iš dalies, išlaidos pagal fiksuotąją normą pripažįstamos tinkamomis proporcingai įgyvendintai projekto daliai (tinkamoms finansuoti išlaidoms). Dokumentai, kuriais pagrindžiamos supaprastintai apmokamos išlaidos, nurodomi intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse ir paramos sutartyje (kai tokia sutartis sudaroma).

195. Išlaidos pagal fiksuotąsias sumas pripažįstamos tinkamomis finansuoti išlaidomis, jeigu paramos gavėjas projekto dalį, kuriai taikoma fiksuotoji suma, įgyvendina visa apimti. Jeigu paramos gavėjas projekto dalį, kuriai taikoma fiksuotoji suma, įgyvendina iš dalies, visos išlaidos pagal fiksuotąją sumą pripažįstamos netinkamomis finansuoti išlaidomis. Projekto rezultatus pagrindžiantys dokumentai turi būti pateikti kartu su mokėjimo prašymu. Išlaidų pagrindimo bei išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentai kartu su mokėjimo prašymu neteikiami.

Paramos lėšų išmokėjimo būdai

196. Paramos lėšos paramos gavėjams pagal intervencines priemones gali būti išmokėtos šiais būdais:

196.1. išlaidų kompensavimo;

196.2. išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu, kai avansas nėra EK tinkamos deklaruoti išlaidos;

196.3. išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu, kai avansas yra EK tinkamos deklaruoti išlaidos;

196.4. sąskaitų apmokėjimo;

196.5. kitais intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse numatytais būdais.

197. Paramos lėšas paramos gavėjams išmokant išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu būdu (kai avansas yra EK tinkamos arba netinkamos deklaruoti išlaidos), galutinio mokėjimo prašymo suma negali būti mažesnė kaip prašomo avanso suma.

198. Intervencinei priemonei taikomas išlaidų apmokėjimo būdas bei tvarka nustatomi intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse. Tuo atveju, jei intervencinei priemonei gali būti taikomi keli paramos lėšų išmokėjimo būdai, konkrečiam paramos gavėjui taikomas paramos lėšų išmokėjimo būdas nustatomas paramos sutartyje. Nustatant paramos gavėjui taikomą paramos lėšų išmokėjimo būdą, pirmenybė turi būti teikiama išlaidų kompensavimo būdui.

Patirtų išlaidų kompensavimo būdas

199. Taikant išlaidų kompensavimo būdą, paramos gavėjas pradeda įgyvendinti projektą iš nuosavų arba skolintų lėšų ir paramos sutartyje arba paramos paraiškoje, jeigu paramos sutartis nesudaroma, nustatytu periodiškumu Mokėjimo agentūrai teikia mokėjimo prašymus šiose Taisyklėse nustatytu būdu.

Išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu būdas, kai avansas nėra EK tinkamos deklaruoti išlaidos

200. Išlaidų kompensavimo su avansu mokėjimo būdas, kai avansas nėra EK tinkamos deklaruoti išlaidos, gali būti taikomas biudžetinių įstaigų ir viešųjų juridinių asmenų, kurių veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas arba Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas, įgyvendinamiems projektams arba jų daliai.

201. Didžiausias intervencinei priemonei taikomas avanso dydis ir avanso dydžio paramos gavėjui nustatymo tvarka nustatomi intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse. Avansas negali būti didesnis nei 40 procentų paramos sumos, jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip.

202. Avansas mokamas remiantis intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse ir (arba) paramos sutartyje nustatytais nuostatomis dėl avanso mokėjimo, paramos gavėjui pateikus avansinio mokėjimo prašymą Mokėjimo agentūrai. Kartu su avansinio mokėjimo prašymu paramos gavėjas turi pateikti intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse ir (arba) paramos sutartyje nustatytus dokumentus.

203. Paramos gavėjui pervestos avanso lėšos nėra EK tinkamos deklaruoti išlaidos. Išmokėtos avanso lėšos ar jų dalis EK tinkamomis deklaruoti išlaidomis pripažįstamos tik Mokėjimo agentūrai patikrinus paramos gavėjo deklaruojamas patirtas ir apmokėtas išlaidas bei šias išlaidas pripažinus tinkamomis finansuoti.

204. Gavęs avansą, paramos gavėjas pradeda įgyvendinti projektą ir pirmąjį mokėjimo prašymą teikia vienu iš šiose Taisyklėse nustatytu būdu Mokėjimo agentūrai ne vėliau kaip po 3 mėnesių nuo avanso gavimo dienos, jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip. Jeigu per 3 mėnesius nuo avanso gavimo dienos paramos gavėjas nepradeda įgyvendinti projekto ir nepatiria išlaidų, jis, praėjus 3 mėnesiams, per 5 darbo dienas, jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip, privalo gražinti avansą Mokėjimo agentūrai.

205. Kitų tarpinių ir galutinio mokėjimo prašymų pateikimo periodiškumas ir terminai nustatomi paramos sutartyje, intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse ir (arba) paramos paraiškoje.

206. Mokėjimo agentūra nustatyta tvarka priima ir tikrina mokėjimo prašymą, nustato, kokia paramos suma bus mokama paramos gavėjui, užsako ir perveda paramos lėšas paramos gavėjui.

207. Kai bendra pagal paramos gavėjo pateiktus mokėjimo prašymus kompensuota ir avansu išmokėta suma pasiekia projektui įgyvendinti skirtą paramos lėšų sumą, projekto įgyvendinimo išlaidos nebekompensuojamos. Baigęs įgyvendinti projektą, paramos gavėjas Mokėjimo agentūrai pateikia galutinį mokėjimo prašymą, kuriame deklaruoja patirtas ir apmokėtas tinkamas finansuoti išlaidas. Jeigu Mokėjimo agentūra, išanalizavusi galutinį mokėjimo prašymą, nustato, kad paramos gavėjui buvo išmokėta didesnė paramos suma nei pripažinta tinkama finansuoti paramos lėšomis, ji pareikalauja paramos gavėjo gražinti perviršinę sumą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu būdas, kai avansas yra EK tinkamos deklaruoti išlaidos

208. Pagal šį paramos lėšų išmokėjimo būdą išmokėtos avanso lėšos ar jų dalis pripažįstamos EK tinkamomis deklaruoti išlaidomis. Šie avansai gali būti mokami tik priemonėms, nustatytoms Reglamento (ES) 2021/2116 44 straipsnio 3 ir 3a dalyse.

209. Didžiausias intervencinei priemonei taikomas avanso dydis ir avanso dydžio paramos gavėjui nustatymo tvarka nustatomi intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse. Avansas negali būti didesnis už nustatytą Reglamento (ES) 2021/2116 44 straipsnio 3 dalyje, o Reglamento (ES) 2021/2116 44 straipsnio 3a dalyje nurodytų priemonių atveju avansas negali būti didesnis už Deleguotojo reglamento (ES) 2022/127 15a straipsnyje nustatytą dydį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

210. Avansas mokamas remiantis intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse ir (arba) paramos sutartyje nustatyta tvarka dėl avanso mokėjimo, paramos gavėjui pateikus Mokėjimo agentūrai avansinio mokėjimo prašymą ir finansų įstaigos arba lygiavertės institucijos išduotą garantinį raštą dėl avanso draudimo, atitinkančio 100 proc. avanso sumos. Garantinis raštas turi galioti nuo avansinio mokėjimo prašymo pateikimo dienos iki 6 mėnesio pabaigos po projekto įgyvendinimo. Kartu su avansinio mokėjimo prašymu paramos gavėjas turi pateikti intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse ir (arba) paramos sutartyje nustatytus dokumentus.

211. Valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos kaip garantija pateikta priemonė laikomas įsipareigojimas sumokėti garantuojamą sumą, tuo atveju, jei teisė į išmokėtą avansą nėra patvirtinta.

212. Garantą išduotu garantiniu raštu teikia garantiją Mokėjimo agentūrai už paramos gavėjo (skolininko) Taisyklėse, intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse, paramos sutartyje ir (arba) kituose ES teisės aktuose numatytus įsipareigojimus, susijusius su intervencinės priemonės įgyvendinimu.

213. Mokėjimo agentūra grąžina garantinį raštą, kai:

213.1. paramos gavėjas pateikia įrodymus, kad įvykdė visus garantiniame rašte nurodytus reikalavimus, o Mokėjimo agentūra atliko visus būtinus patikrinimus, susijusius su pateiktos informacijos teisingumo patvirtinimu, ir nustatė, jog tinkamų finansuoti išlaidų suma viršijo avanso sumą. Garantinis raštas grąžinamas per 30 kalendorinių dienų nuo atitinkamų dokumentų ir prašymo grąžinti garantinį raštą gavimo dienos;

213.2. paramos gavėjas grąžina suteiktą avansą, kaip tai numatyta Taisyklių 217 punkte. Garantinis raštas grąžinamas per 30 kalendorinių dienų nuo avanso sumos ir prašymo grąžinti garantinį raštą gavimo dienos.

214. Gavęs avansą, paramos gavėjas pradeda įgyvendinti projektą ir pirmąjį mokėjimo prašymą teikia šiose Taisyklėse nustatytu būdu Mokėjimo agentūrai ne vėliau kaip po 3 mėnesių nuo avanso gavimo dienos, jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip. Kitų tarpinių ir galutinio mokėjimo prašymų pateikimo periodiškumas ir terminai nustatomi paramos sutartyje arba paramos paraiškoje, kai sutartis nesudaroma.

215. Jeigu per 3 mėnesius nuo avanso gavimo dienos paramos gavėjas nepradeda įgyvendinti projekto ir (arba) nepateikia pirmojo mokėjimo prašymo, paramos gavėjas, praėjus minėtiems 3 mėnesiams, per 5 darbo dienas, jeigu intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip, privalo grąžinti avansą Mokėjimo agentūrai. Paramos gavėjui nesugrąžinus avanso, Mokėjimo agentūra skaičiuoja palūkanas nuo laiku negrąžintos sumos, o avanso ir priskaičiuotų palūkanų sumos grąžinimo reikalavimas pereina finansinei ar kitai lygiavertei institucijai, išdavusiai garantinį raštą.

216. Mokėjimo agentūra nustatyta tvarka priima ir tikrina mokėjimo prašymą, nustato, kokia paramos suma bus mokama paramos gavėjui, užsako ir perveda paramos lėšas paramos gavėjui.

217. Kai bendra pagal paramos gavėjo pateiktus mokėjimo prašymus kompensuota ir avansu išmokėta suma pasiekia projektui įgyvendinti skirtą paramos lėšų sumą, projekto įgyvendinimo išlaidos nebekompensuojamos. Baigęs įgyvendinti projektą, paramos gavėjas Mokėjimo agentūrai pateikia galutinį mokėjimo prašymą, kuriame deklaruoja visas per laikotarpį nuo ankstesnio mokėjimo prašymo patirtas ir apmokėtas tinkamas finansuoti išlaidas. Jeigu Mokėjimo agentūra, išanalizavusi galutinį mokėjimo prašymą, nustato, kad paramos gavėjui buvo išmokėta didesnė paramos suma nei pripažinta tinkama finansuoti paramos lėšomis, ji paprašo paramos gavėjo grąžinti perviršinę sumą.

Sąskaitų apmokėjimo būdas

218. Sąskaitų apmokėjimo būdas – paramos lėšų išmokėjimo būdas, kai paramos lėšos išmokamos paramos gavėjui pagal mokėjimo prašyme deklaruotas patirtas, bet dar neapmokėtas išlaidas.

219. Sąskaitų apmokėjimo būdo taikymo procesas:

219.1. paramos gavėjas įgyvendina visą arba dalį projekto, patiria išlaidas, apmoka nuosavo ar skolinto piniginių indėlių dalį ir iki likusios patirtų išlaidų sumos apmokėjimo prekių tiekėjams ir paslaugų teikėjams jas deklaruoja mokėjimo prašyme. Taikant sąskaitų apmokėjimo būdą, kartu su mokėjimo prašymu išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentai neteikiami, išskyrus nuosavo ar skolinto piniginių indėlių apmokėjimo įrodymo dokumentus;

219.2. po paramos gavėjo mokėjimo prašymo vertinimo, tinkamos finansuoti išlaidos apmokamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų – pervedamos į paramos gavėjo atsiskaitomąją finansinės įstaigos sąskaitą;

219.3. paramos gavėjas per 3 (tris) darbo dienas nuo lėšų gavimo privalo visiškai atsiskaityti su prekių tiekėjais ir paslaugų teikėjais už prekes ir paslaugas, kurių išlaidos buvo deklaruotos mokėjimo prašyme, pripažintos tinkamomis ir išmokėtos paramos gavėjui, taip pat informuoti Mokėjimo agentūrą apie atsiskaitymo faktą bei pateikti jai išlaidų apmokėjimo

įrodymo dokumentus. Jeigu paramos gavėjas neinformuoja Mokėjimo agentūros apie atsiskaitymo faktą, Mokėjimo agentūra neapmoka kito mokėjimo prašymo tol, kol Mokėjimo agentūrai pateikiami dokumentai, įrodantys ankstesniajame mokėjimo prašyme nurodytų tinkamų finansuoti išlaidų apmokėjimą, arba Mokėjimo agentūra pradeda galimo pažeidimo tyrimą ir jam pasitvirtinus taiko sankcijas. Jeigu buvo pateiktas galutinis mokėjimo prašymas ir paramos gavėjas per nustatytą 3 (trijų) darbo dienų terminą neinformavo Mokėjimo agentūros apie atsiskaitymo faktą ir (arba) nepridėjo dokumentų, įrodančių mokėjimo prašyme nurodytų tinkamų finansuoti išlaidų apmokėjimą, Mokėjimo agentūra raštu primena paramos gavėjui apie jo pareigą atsiskaityti su prekių tiekėjais ir (arba) paslaugų teikėjais už prekes ir (arba) paslaugas ir apie atsiskaitymo faktą informuoti Mokėjimo agentūrą. Jeigu paramos gavėjas po Mokėjimo agentūros priminimo neatsiskaito su prekių tiekėjais ir (arba) paslaugų teikėjais už prekes ir (arba) paslaugas, neinformuoja Mokėjimo agentūros apie atsiskaitymo faktą ir (arba) neprideda pagrindžiančių dokumentų, Mokėjimo agentūra pradeda galimo pažeidimo tyrimą ir jam pasitvirtinus taiko sankcijas.

219.4. pagal sąskaitų apmokėjimo būdą patirtos išlaidos gali būti deklaruojamos EK po to, kai nustatomas ne tik tinkamų finansuoti išlaidų patyrimo, bet ir jų apmokėjimo faktas.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS KONTROLĖ IR PATIKRINIMAI

Pirkimų kontrolė

220. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, siekdami, kad patirtos išlaidos būtų tinkamos finansuoti, laikantis žaliųjų pirkimų reikalavimų:

220.1. jeigu yra perkančiosios organizacijos, prekes, paslaugas arba darbus turi įsigyti vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis bei vykdant pirkimus laikytis žaliųjų pirkimų reikalavimų vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 478 „Dėl žaliųjų pirkimų tikslų nustatymo ir įgyvendinimo“;

220.2. jeigu nėra perkančiosios organizacijos pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą, prekes, paslaugas arba darbus turi įsigyti pagal Pirkimo taisykles. Neperkančiųjų organizacijų pirkimams organizuoti numatyta el. sistema Mokėjimo agentūros tinklalapyje <https://pirkimai.nma.lt/skelbimai/>;

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

221. Siekiant užtikrinti tinkamą pirkimų kontrolę, pareiškėjui ir (arba) paramos gavėjui Pirkimų taisyklėse nustatytais atvejais gali būti nustatytas reikalavimas pasirinktą pirkimo procedūrą bei visus ar dalį pirkimo dokumentų suderinti su Mokėjimo agentūra ar kita VI įgaliota įstaiga iki pirkimo procedūrų pradžios. Toks reikalavimas taikomas atsižvelgiant į intervencinės priemonės bei projekto specifiką, pareiškėjo ar paramos gavėjo patirtį vykdant pirkimus ir yra nustatomas intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse ir (arba) paramos sutartyje. Gavusi informacijos apie galimus pareiškėjo ir (arba) paramos gavėjo pirkimų tvarkos pažeidimus vykdant pirkimus, Mokėjimo agentūra turi teisę kreiptis į pareiškėją ir (arba) paramos gavėją prašydama pateikti pirkimo dokumentus vertinti.

222. Kai paramos gavėjas pirkimus vykdo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau – CVP IS), Mokėjimo agentūrai pateikia prisijungimo duomenis stebėtojo teisėmis prie šios sistemos, o popierines kopijas pateikia tik tų dokumentų, kurių nėra CVP IS. Paramos gavėjas privalo užtikrinti, kad Mokėjimo agentūrai pateikti prisijungimo prie CVP IS duomenys būtų galiojantys visą projekto administravimo bei kontrolės laikotarpį.

223. Mokėjimo agentūra turi įvertinti pirkimo dokumentus per 15 darbo dienų nuo jų gavimo užregistravimo Mokėjimo agentūroje dienos ar prieigos prie CVP IS suteikimo dienos. Tais atvejais, kai vertindama pirkimo dokumentus Mokėjimo agentūra atlieka patikrą vietoje,

vykdo tyrimą dėl įtariamo pažeidimo, pagal Taisyklių 187 punktą sustabdo paramos mokėjimą, pirkimo dokumentų vertinimas atitinkamai pratęsiamas patikros vietoje atlikimo, pažeidimo tyrimo, paramos mokėjimo sustabdymo laikotarpiui. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas pateikęs pirkimo dokumentus turi teisę raštu pranešti Mokėjimo agentūrai apie pirkimo dokumentų ar jų dalies atšaukimą. Atsiėmęs pirkimo dokumentus ar jų dalį, pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas atsiduria tokioje padėtyje, kurioje jis buvo prieš teikdamas dokumentus, todėl paramos gavėjas turi įvertinti, ar atsiėmus dokumentus ar jų dalį, dar liks laiko naujiems dokumentams pateikti (nelikus laiko dokumentams pateikti, dokumentai nebus priimti arba bus taikomos sankcijos). Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas pirkimo dokumentų ar jų dalies atsiimti negali tuo atveju, jei Mokėjimo agentūra informuoja apie pirkimo dokumentų trūkumus, dėl kurių pradedamas pažeidimo tyrimas, planuojamą patikrą vietoje arba per patikrą vietoje Mokėjimo agentūra nustato neatitikimus, dėl kurių pradedamas pažeidimo tyrimas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

SEPTINTASIS SKIRSNIS PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

Projektų įgyvendinimo ataskaitų teikimas

224. Mokėjimo agentūra yra atsakinga už projektų įgyvendinimo priežiūrą.

225. Projektų priežiūrai atlikti Mokėjimo agentūra naudojami paramos gavėjo teikiama informacija bei savo atliktų patikrinimų duomenimis: nagrinėjami paramos gavėjų pateikti mokėjimo prašymai, užbaigto projekto metinės ataskaitos, projektų patikrų vietoje rezultatai ir kita Mokėjimo agentūros gaunama informacija. Užbaigto projekto metinė ataskaita turi būti įvertinta Mokėjimo agentūros nustatyta tvarka iki einamųjų metų spalio 31 d. Tuo atveju, jei užbaigto projekto metinė ataskaita vertinama neigiamai, sprendimai dėl sankcijų taikymo / netaikymo turi būti priimti iki einamųjų metų gruodžio 31 d. Mokėjimo agentūra per 10 darbo dienų nuo užbaigto projekto metinės ataskaitos vertinimo pabaigos vertinimo rezultatus paskelbia Informaciniame portale. Paramos gavėjas pateikęs galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą, užbaigto projekto metinę ataskaitą turi teisę raštu pranešti Mokėjimo agentūrai apie pateiktos ataskaitos ar jos dalies atšaukimą. Atsiėmęs dokumentus ar jų dalį, paramos gavėjas atsiduria tokioje padėtyje, kurioje jis buvo prieš teikdamas dokumentus, todėl paramos gavėjas turi įvertinti, ar atsiėmus dokumentus ar jų dalį, dar liks laiko naujiems dokumentams pateikti (nelikus laiko dokumentams pateikti, dokumentai nebus priimti arba bus taikomos sankcijos). Paramos gavėjas projekto ataskaitos ar jos dalies atsiimti negali tuo atveju, jei Mokėjimo agentūra informuoja apie pateiktos ataskaitos trūkumus, dėl kurių pradedamas pažeidimo tyrimas, planuojamą patikrą vietoje arba per patikrą vietoje Mokėjimo agentūra nustato neatitikimus, dėl kurių pradedamas pažeidimo tyrimas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

226. Kiekvienais kontrolės laikotarpio metais iki gegužės 1 d. paramos gavėjas teikia Mokėjimo agentūrai užbaigto projekto metinę ataskaitą, jeigu ataskaitos teikimas numatytas intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse. Ši nuostata taikoma su investicijomis susijusių intervencinių priemonių atveju, kai paramos gavėjas intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nurodytu laikotarpiu nuo galutinio lėšų išmokėjimo įsipareigoja nekeisti remiamos veiklos pobūdžio, tikslų, projekto įgyvendinimo sąlygų ir nuosavybės formos, neparduoti ir kitaip neperduoti kitam asmeniui už paramos lėšas įgytos nuosavybės, nenutraukti projekto veiklos, nekeisti projekto įgyvendinimo vietos. Tam tikrų intervencinių priemonių atveju, kai tai yra numatyta intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse, užbaigto projekto metinės ataskaitos yra neteikiamos, tačiau Mokėjimo agentūra

projektų kontrolės laikotarpiu kasmet tikrina duomenis apie paramos gavėjų atitiktį intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse nustatytiems išpareigojimams, prioritetiniams kriterijams, projekto priežiūros rodikliams. Mokėjimo agentūra užtikrina šių patikrinimų atsekamumą;

227. Užbaigto projekto metinės ataskaita Mokėjimo agentūrai turi būti pateiktos naudojantis ŽŪMIS portalo interneto prieiga, kurios adresas <https://zumis.lt>. Prie elektroninės ataskaitos užpildytos formos pridedami dokumentai turi būti elektroninės formos (DOC, DOCX, XLS, XLSX, PDF, SHAPE). Neužpildžius elektroninės formos ŽŪMIS portale, o projekto ataskaitą pateikus nuskenuotą, naudojantis ŽŪMIS portalu, projekto ataskaita nepriimama. Projekto ataskaita ŽŪMIS portale turi būti pateikta ne vėliau kaip iki paramos sutartyje numatyto projekto ataskaitos pateikimo termino 24 val. Kai projekto ataskaitą teikia įgaliotas asmuo, pareiškėjo suteiktas įgaliojimas Mokėjimo agentūrai turi būti pateiktas 78.1 papunktyje nustatytu būdu, likus ne mažiau nei 3 (trims) darbo dienoms iki paramos sutartyje numatyto projekto ataskaitos pateikimo termino.

228. Prie projekto ataskaitų pridedami dokumentai gali būti teikiami šiais formatais: DOC, DOCX, XLS, XLSX, PDF, SHAPE. Į ŽŪMIS per vieną kartą gali būti keliami ne didesni nei 50 MB apimties dokumentai. Didesnės apimties dokumentai gali būti išskaidyti ir teikiami naudojantis ŽŪMIS pranešimų siuntimo funkcionalumu per kelis kartus tą pačią kalendorinę dieną, bendra per vieną kartą siunčiamų dokumentų apimtis negali būti didesnė negu 25 MB. Dėl kenkėjiškų programų tikimybės dokumentai negali būti pateikiami nuorodose.

229. Projektų įgyvendinimo laikotarpiu ir projekto kontrolės laikotarpiu yra:

229.1. vykdoma projekto įgyvendinimo eigos stebėseną, t. y., ar projektas vykdomas pagal paramos paraišką, paramos sutartį, verslo planą (projekto aprašą);

229.2. vertinama paramos gavėjų atitiktis atrankos vertinimo kriterijams, už kuriuos paramos paraiškų vertinimo metu buvo skirtas pirmumas, ekonominį gyvybingumą apibūdinantiems rodikliams, projekto priežiūros rodikliams;

229.3. kai paramos gavėjas projektą įgyvendina ne taip, kaip numatyta paramos paraiškoje, paramos sutartyje, verslo plane (projekto apraše), nepasiekia numatytų projekto priežiūros rodiklių reikšmių, neįvykdo kitų reikalavimų, Mokėjimo agentūros nustatyta tvarka gali būti taikomos sankcijos, kitos priemonės, skirtos projekto įgyvendinimo eigai gerinti, bei atliekama šių priemonių įgyvendinimo nuolatinė stebėseną ir kontrolė, paramos gavėjui teikiami pasiūlymai ir rekomendacijos dėl šių priemonių įgyvendinimo.

230. Kai nustatoma, kad iki paramos skyrimo, projekto įgyvendinimo ar kontrolės laikotarpiu buvo dirbtinai sukurtos sąlygos paramai gauti, taikomos atitinkamos sankcijos, kaip numatyta Taisyklių III skyriaus tryliktajame skirsnyje. Mokėjimo agentūra, priėmus galutinį sprendimą dėl sankcijos taikymo, apie tokius paramos gavėjus per 5 darbo dienas informuoja teisės saugos institucijas ir VI.

231. Projekto priežiūra apima projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpius.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS

LEADER

232. Intervencinės priemonės „Bendruomenių inicijuota vietos plėtra (LEADER)“ administravimo ir įgyvendinimo tvarka nustatoma intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse. Šios Taisyklės intervencinei priemonei taikomos tiek, kiek jų nereglamentuoja intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklės.

233. Vietos veiklos grupė (toliau – VVG) intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių nustatyta tvarka įtraukiama į pagal vietos plėtros strategijas finansuojamų paramos paraiškų atrankos bei projektų priežiūros ir stebėsenos procesus.

234. Tuo atveju, jei VVG yra deleguojamos administravimo funkcijos, Mokėjimo agentūra turi įsitikinti, kad VVG turi pakankamų gebėjimų tokiam darbui atlikti bei tinkamai atlieka šias funkcijas.

DEVINTASIS SKIRSNIS FINANSINĖS PRIEMONĖS

235. Reglamento (ES) 2021/2115 80 straipsnyje numatytų finansinių priemonių administravimo tvarka nustatoma Finansinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

236. Finansinių priemonių įgyvendinimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2020 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 3D-821 „Dėl Kaimo plėtros finansinių priemonių fondo, skirto Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano lėšomis įgyvendinamoms finansinėms priemonėms administruoti, valdytojo skyrimo ir finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“ tvirtinamos finansinių priemonių schemas ir Intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklės, jei tokios rengiamos. Finansinių priemonių „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas“, „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ projektų įgyvendinimo tvarka nustatoma šių intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

237. Investavimo strategija, kaip nustatyta Finansinių priemonių įgyvendinimo taisyklių 32 punkte, rengiama finansinėms priemonėms įgyvendinti pagal Reglamento (ES) 2021/1060 59 straipsnio 1 dalį, turi atitikti bendruosius atrankos kriterijus, nustatytus Taisyklių 2 priede ir projektų finansavimo sąlygų aprašo, rengiamo pagal Finansinių priemonių įgyvendinimo taisyklių 31.2 papunktį, nuostatas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

DEŠIMTASIS SKIRSNIS RIZIKOS VALDYMAS

238. Strateginio plano rizikos valdymo priemonės „Pasėlių, augalų ir gyvūnų draudimas“ bei priemonės „Savitarpio pagalbos fondai“ administravimo ir įgyvendinimo tvarka nustatoma intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse. Šios Taisyklės intervencinėms priemonėms taikomos tiek, kiek jų nereglamentuoja intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklės.

VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS TĖSTINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ PRIEMONĖS

239. Intervencinės priemonės „Žemės ir maisto produktų kokybės sistemos (tėstiniai įsipareigojimai)“, priemonės „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tėstiniai įsipareigojimai“, priemonės „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas (tėstiniai įsipareigojimai)“, priemonės „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos (tėstiniai įsipareigojimai)“, priemonės „Miško priežiūra ir apsauga“ (tėstiniai įsipareigojimai) prisiimti pagal Kaimo plėtros 2004–2006 metų plano priemonę „Žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“, Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonę „Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ ir Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritį „Miško veisimas“) tėstiniai įsipareigojimai įgyvendinami intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse nustatyta tvarka.

DVYLIKTAJIS SKIRSNIS

PAŽEIDIMAI IR NETINKAMAI IŠMOKĖTŲ LĖŠŲ SUSIGRAŽINIMAS

240. Pažeidimų tyrimas vykdomas vadovaujantis žemės ūkio ministro tvirtinamomis teisės aktų nuostatų pažeidimų administravimo taisyklėmis.

241. Pažeidimą Mokėjimo agentūra gali nustatyti tada, kai pareiškėjas arba paramos gavėjas pažeidžia Strateginio plano paramos gavimo ir naudojimo sąlygas:

241.1. teikdamas paramos paraišką, mokėjimo prašymą, kasmetinį prašymą, projekto ataskaitą ar kitus dokumentus, pateikia melagingą informaciją, dėl aplaidumo nepateikia būtinos informacijos arba sąmoningai nuslepia informaciją, turinčią reikšmės sprendimo suteikti paramą ir (arba) išmokėti paramos lėšas priėmimui arba tinkamai paramos paraiškos ir projekto kontrolei vykdyti;

241.2. nesilaiko su skirta parama susijusių įsipareigojimų, nepasiekia priežiūros rodiklių, nepasiekia arba neišlaiko atitikties atrankos kriterijams ir (arba) tinkamumo sąlygoms;

241.3. vykdydamas projektą, pažeidė Lietuvos Respublikos ir (arba) ES teisės aktų reikalavimus, kiek jie yra susiję su projekto įgyvendinimu;

241.4. nustojo vykdyti projektą, pažeisdamas paramos skyrimo ir naudojimo sąlygas nukrypo nuo patvirtinto projekto biudžeto, negali pasiekti nustatytų projekto uždavinių, tikslų ir apie tai neinformavo Mokėjimo agentūros;

241.5. nepateikia mokėjimo prašymų, projekto ataskaitų ir (arba) kitų dokumentų paramos sutartyje, intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse ir (arba) paramos paraiškoje nustatyta tvarka;

241.6. kontrolės laikotarpiu pažeisdamas paramos skyrimo ir naudojimo sąlygas, pakeičia remiamos veiklos pobūdį, perduoda ar kitaip perleidžia ar perduoda (nuoma, panauda ir kt.) turtą, įsigytą iš paramos lėšų;

241.7. nesuderinęs su Mokėjimo agentūra, perleidžia tretiesiems asmenims savo įsipareigojimus arba teises, susijusias su parama;

241.8. nesudaro sąlygų ar neleidžia asmenims, turintiems teisę audituoti ir kontroliuoti, kaip yra vykdomas projektas, apžiūrėti vietoje ir (arba) patikrinti, kaip įgyvendinamas projektas ir (arba) kaip vykdoma veikla po paramos skyrimo ir (arba) projekto pabaigos;

241.9. nevykdo paramos skyrimo ir naudojimo sąlygų, nustatančių paramos gavėjui pareigą tvarkyti projekto apskaitą taip, kad apskaitos informacija būtų tinkama, objektyvi ir palyginama, pateikiama laiku, išsami ir naudinga vidaus ir išorės vartotojams;

241.10. pažeidžia norminiuose teisės aktuose ir paramos skyrimo bei naudojimo sąlygose nustatytą dokumentų saugojimo tvarką;

241.11. nepradeda vykdyti projekto per paramos skyrimo ir naudojimo sąlygose nustatytą terminą arba nesilaiko nustatyto projekto įgyvendinimo grafiko;

241.12. pažeidžia kitas paramos skyrimo ir naudojimo sąlygas.

242. Mokėjimo agentūra, nustačiusi pažeidimų, atitinkamam paramos gavėjui taiko šių Taisyklių III skyriaus tryliktajame skirsnyje nustatytas sankcijas. Tuo atveju, jei yra įtariama nusikalstama veika, Mokėjimo agentūra nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo tokio įtarimo nustatymo, informuoja teisėsaugos institucijas ir VI, kartu pateikdama joms visą su pažeidimu susijusią informaciją.

243. Mokėjimo agentūra, įtarusi konkurenciją ribojančius susitarimus ar kitus Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, apie tai praneša Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai.

244. Jeigu nustatytas pažeidimas yra susijęs su paramos gavėjui išmokėtomis paramos lėšomis ir priimamas sprendimas susigrąžinti išmokėtas paramos lėšas, grąžintinos lėšos, susidariusios įgyvendinant intervencines priemones, administruojamos vadovaujantis Gražintinų lėšų, susidariusių įgyvendinant Europos Sąjungos žemės ūkio ir žuvininkystės fondų priemones, administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008

m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 137 „Dėl Gražintinų lėšų, susidariusių įgyvendinant Europos Sąjungos žemės ūkio ir žuvininkystės fondų priemones, administravimo taisyklių patvirtinimo“, ir kitais nacionaliniais teisės aktais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

245. Mokėjimo agentūra, projekto administravimo metu nustačiusi neatitiktį, turi teisę kreiptis į paramos gavėją dėl neatitikties ištaisymo, o neatitiktį ištaisius ir gavus tai patvirtinančius duomenis, projektą administruoti toliau, t. y. įtariamo pažeidimo procedūrų nepradėti.

TRYLIKTAJIS SKIRSNIS SANKCIJOS

246. Netinkamai įgyvendinančiam (įgyvendinusiame) projektą paramos gavėjui, pareiškėjui, jų partneriui (-iams) (kai partneriai galimi pagal intervencinės priemonės įgyvendinimo taisykles) gali būti taikomos sankcijos, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2021/2116 59 straipsnyje.

247. Pagal intervencines priemones taikomos proporcingos, veiksmingos ir atgrasomąjį poveikį turinčios sankcijos: paramos dydžio sumažinimas, paramos neskyrimas, reikalavimas gražinti visą ar dalį išmokėtos paramos, kitos poveikio priemonės dėl su gauta arba prašoma parama susijusių įsipareigojimų nevykdymo ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymo.

248. Sankcijų apskaičiavimo ir taikymo tvarka nustatoma Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencines priemones taikymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. 3D-80 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencines priemones taikymo metodikos patvirtinimo“, ir atskirų intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėmis.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

KETURIOLIKTAJIS SKIRSNIS SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS

249. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, nesutinkantys su Mokėjimo agentūros, Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros ir (arba) VI priimtais sprendimais, veikimu arba neveikimu, susijusiais su paramos paraiškų, pateiktų pagal intervencinę priemonę, administravimu, vertinimu, atranka ir mokėjimo prašymų administravimu, turi teisę juos apskusti.

250. Mokėjimo agentūros sprendimus, veikimą arba neveikimą pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas gali savo pasirinkimu apskusti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka Mokėjimo agentūros vadovui arba VI, Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. VI sprendimus, veikimą ar neveikimą pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas gali apskusti savo pasirinkimu žemės ūkio ministrui, ikiteisminei ginčų nagrinėjimo institucijai arba teismui šiame punkte nurodytų teisės aktų nustatyta tvarka.

251. Skundams nagrinėti Mokėjimo agentūra ir (arba) VI gali sudaryti specialią komisiją. Tokia komisija veikia pagal savo patvirtintą darbo reglamentą.

IV SKYRIUS TECHNINĖ PARAMA

252. Strateginio plano Techninės paramos administravimo ir įgyvendinimo tvarka nustatoma Strateginio plano Techninės paramos įgyvendinimo taisyklėse. Šios Taisyklės Strateginio plano Techninei paramai taikomos tiek, kiek jos nereglementuoja atskiros Strateginio plano Techninės paramos įgyvendinimo taisyklės.

253. Sprendimą dėl kiekvienais metais Strateginio plano administruojančioms institucijoms bei Lietuvos kaimo tinklo sekretoriato veikloms vykdyti skiriamų Strateginio plano Techninės paramos lėšų priima VI, atsižvelgdama į kiekvienai institucijai priskirtas funkcijas bei šioms funkcijoms atlikti būtinus išteklius, institucijų pateiktus Strateginio plano Techninės paramos metinius išlaidų planus, Strateginio plano nuostatas bei į jau skirtų Strateginio plano Techninės paramos lėšų naudojimo efektyvumą.

V SKYRIUS INFORMAVIMAS, VIEŠINIMAS

254. VI užtikrina Reglamento (ES) 2021/2115 123 straipsnio 2 dalyje nustatytų Strateginio plano informavimo ir viešinimo reikalavimų laikymąsi – galimų paramos gavėjų, ūkininkų, socialinių, ekonominių partnerių, vyrų ir moterų lygybę ginančių įstaigų ir nevyriausybinų organizacijų, įskaitant aplinkos apsaugos organizacijas bei plačiosios visuomenės informavimą apie Strateginio plano teikiamas galimybes, paramos teikimo tvarką, reikalavimus paramai gauti, paramos projekto įgyvendinimo procesus, taip pat ūkininkų, kitų paramos gavėjų bei plačiosios visuomenės informavimą apie Strateginio plano vaidmenį ir pasiekimus žemės ūkyje, miškų ūkyje ir kaimo plėtroje, užtikrinti paramos administravimo veiklos ir jos panaudojimo skaidrumą ir viešumą, Strateginio plano įgyvendinimo rezultatus, ES finansinį įnašą bei vaidmenį įgyvendinant Strateginį planą.

255. Už Strateginio plano informavimą ir viešinimą, plano matomumo didinimą atsakinga VI, kuri tam pasitelkia Mokėjimo agentūrą ir Lietuvos kaimo tinklą. Strateginio plano informavimui ir viešinimui koordinuoti VI sudaroma Strateginio plano viešinimo veiklų koordinavimo darbo grupė iš VI, Mokėjimo agentūros, Lietuvos kaimo tinklo, ŽŪŽIS koordinatoriaus ir prireikus kitų institucijų atstovų.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

256. Strateginio plano informavimo, viešinimo bei matomumo didinimo veiksmai įgyvendinami vadovaujantis Strateginio plano 2023–2027 m. viešinimo veiksmų planu, Lietuvos kaimo tinklo 2023–2027 m. veiksmų programa ir metiniais Strateginio plano viešinimo ir matomumo didinimo veiksmų planais (toliau – metinis komunikacijos planas).

257. VI yra atsakinga už metinio komunikacijos plano parengimą ir jo įgyvendinimo koordinavimą:

257.1. metiniuose komunikacijos planuose nurodomi VI, Mokėjimo agentūros ir Lietuvos kaimo tinklo planuojami informavimo ir viešinimo veiksmai, priemonės, jų aprašymas bei už jų įgyvendinimą atsakingos institucijos, įgyvendinimo terminai, planuojamos lėšos, viešinimo ir informavimo uždaviniai, tikslinės grupės, stebėsenos ir vertinimo rodikliai;

257.2. atsižvelgiant į Strateginio plano 2023–2027 m. viešinimo veiksmų planą, Lietuvos kaimo tinklo 2023–2027 m. veiksmų programos nuostatas bei viešinimo, informavimo, matomumo ir skaidrumo didinimo poreikius, metiniam komunikacijos planui parengti reikalingą informaciją ir pasiūlymus pagal VI nustatytą formą Mokėjimo agentūra ir Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatas pateikia iki kiekvienų metų lapkričio 1 d.;

257.3. metinis komunikacijos planas ir jo pakeitimai pristatomi Strateginio plano viešinimo veiklų koordinavimo darbo grupei, kuri priima sprendimą dėl planuojamų Strateginio plano informavimo, viešinimo bei matomumo didinimo veiksmų tikslingumo. Atsižvelgiant į Strateginio plano viešinimo veiklų koordinavimo darbo grupės sprendimą, kiekvienais metais iki gruodžio 1 d. žemės ūkio ministro įsakymu tvirtinamas ateinančių metų komunikacijos planas;

257.4. VI, Mokėjimo agentūra ir Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatas per 5 darbo dienas nuo metinio komunikacijos plano patvirtinimo dienos paskelbia jį savo interneto svetainėse;

257.5. ne rečiau nei kas šešis mėnesius Strateginio plano viešinimo veiklų koordinavimo darbo grupė peržiūri ir aptaria su Mokėjimo agentūra bei Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatu metinį komunikacijos planą ir esant poreikiui bei šiai darbo grupei pritarus jį gali keisti;

257.6. Mokėjimo agentūra, Lietuvos kaimo tinklas iki einamųjų metų kovo 31 d. teikia informaciją apie praėjusių metų komunikacijos plane nurodytų veiklų įgyvendinimo rezultatus (įgyvendintus veiksmus, panaudotas lėšas) VI, kuri juos apibendrina ir naudoja teikiant informaciją Strateginio plano stebėsenos komitetui, esant poreikiui pristato Strateginio plano viešinimo veiklų koordinavimo darbo grupei ir (arba) VI kartu su EK organizuojamuose metiniuose peržiūros posėdžiuose.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

258. Vykdamt Strateginio plano informavimo, viešinimo, matomumo ir skaidrumo didinimo veiklą turi būti naudojama Sąjungos emblema ir teiginys „Finansuoja Europos Sąjunga“ arba „Bendrai finansuoja Europos Sąjunga“ pagal Reglamento (ES) 2022/129 II priede ir EK leidinyje Europos Komisijos parengtose veiklos gairėse ES lėšų gavėjams dėl ES emblemos naudojimo vykdamt 2021–2027 m. ES programas (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eu-emblem-rules_lt.pdf), nustatytus reikalavimus. Teiginys „Finansuoja Europos Sąjunga“ naudojamas, kai projektas 100 procentų finansuojamas ES fondų lėšomis, teiginys „Bendrai finansuoja Europos Sąjunga“ naudojamas, kai projektas ne 100 procentų finansuojamas ES fondų lėšomis. Kai vykdomas viešinimas susijęs su intervencine priemone „Bendruomenių inicijuota vietos plėtra (LEADER)“ arba viešinimo veiksmus vykdo Lietuvos kaimo tinklas, atitinkamai gali būti naudojami Lietuvos LEADER ir (arba) Lietuvos kaimo tinklo logotipai;

259. *Neteko galios nuo 2023-12-20*

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

260. Informacija apie Strateginį planą skelbiama Mokėjimo agentūros, ŽŪM ir Lietuvos kaimo tinklo svetainėse.

261. Mokėjimo agentūra, vykdydama su Strateginio plano viešinimo, matomumo ir skaidrumo didinimu susijusias funkcijas:

261.1. užtikrina, kad per 6 mėnesius nuo sprendimo, kuriuo patvirtinamas Strateginis planas, svetainėje www.nma.lt būtų pateikiama informacija apie Strateginį planą, skirta plačiajai visuomenei ir galimiems paramos gavėjams, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2021/2115 123 straipsnio 2 dalies k punkte;

261.2. Mokėjimo agentūros interneto svetainėje www.nma.lt skelbia planuojamų kvietimų teikti paraiškas tvarkaraštį ir paraiškų teikimo terminus, kurie atnaujinami bent tris kartus per metus pagal Reglamento (ES) 2022/129 III priedo 1.4 papunktyje nustatytus reikalavimus;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

261.3. svetainėje www.nma.lt skelbia informaciją apie paramos gavėjus kaip numatyta Reglamento (ES) 2021/2116 98 straipsnyje;

261.4. užtikrina, kad prieš paskelbiant Taisyklių 261.3 papunktyje nurodytus duomenis, projektų vykdytojai apie jų duomenų skelbimą viešai būtų informuojami pildydami paraišką;

261.5. užtikrina, kad Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ar agentūroms paprašius, būtų suteikta galimybė susipažinti su komunikacijos ir matomumo didinimo medžiaga, įskaitant informaciją paramos gavėjų lygmeniu, ir kad Sąjungai būtų suteikta nemokama, neišimtinė ir neatšaukiama licencija naudoti tokią medžiagą ir visas su ja susijusias ankstesnes teises pagal Reglamento (ES) 2022/129 III priedo 1.7 punkto antrąją pastraipą.

262. VI Stebėsenos komitetui teikia informaciją, būtiną tam, kad šis komitetas galėtų išnagrinėti komunikacijos ir matomumo didinimo veiksmų įgyvendinimą.

VI SKYRIUS PARAMOS LĖŠŲ PANAUDOJIMO SKAIDRUMAS

263. Paramos gavėjams pagal EŽŪFKP finansuojamų intervencinių priemonių atveju, išskyrus su plotu ir gyvūnais susijusias intervencines priemones, taikomi suteiktos paramos viešinimo reikalavimai nustatomi Viešinimo taisyklėse. Mokėjimo agentūra prižiūri, ar paramos gavėjai laikosi Viešinimo taisyklių.

264. VI ir Mokėjimo agentūra, rengdamos intervencinių priemonių įgyvendinimo teisės aktus, juose nurodo, kad paramos gavėjų asmens duomenys tvarkomi bei, kai taikoma – skelbiami, siekiant ES teisės aktuose nustatytų Strateginio plano valdymo, kontrolės, audito, stebėsenos ir vertinimo tikslų ir vykdant su tuo susijusias pareigas.

264¹. Į paraiškos formą ir mokėjimo prašymo formą turi būti įtraukiama informacija dėl pareiškėjo arba paramos gavėjo priklausymo grupėms nuo 2022 m. lapkričio 21 d., kaip nurodyta Reglamento (ES) 2021/2116 59 straipsnio 4 d. ir Reglamento (ES) 2022/128 44 straipsnyje, bei informacija paramos gavėjams, kad šie duomenys kartu su kita informacija bus viešai skelbiami pagal Reglamento (ES) 2021/2116 98 straipsnį.

Papildyta punktu:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

VII SKYRIUS DOKUMENTŲ SAUGOJIMAS IR PRIEINAMUMAS

265. VI, Mokėjimo agentūra, Kompetentinga institucija, kitos Strateginio plano administravimo funkcijas atliekančios institucijos, nurodytos Taisyklių II skyriuje, ir paramos gavėjai visų su Strateginio plano įgyvendinimu susijusių dokumentų saugojimą organizuoja vadovaudamiesi Bendrųjų dokumentų saugojimo terminų rodykle, patvirtinta Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. V-100 „Dėl bendrųjų dokumentų saugojimo terminų rodyklės patvirtinimo“. Visi su Strateginio plano įgyvendinimu ir atliktais patikrinimais susiję dokumentai turi būti saugomi ne trumpiau nei Reglamento (ES) 2022/128 34 straipsnyje nurodyti dokumentų saugojimo terminai.

266. VI, Mokėjimo agentūra, Kompetentinga institucija, kitos Strateginio plano administravimo funkcijas atliekančios institucijos ir paramos gavėjai privalo užtikrinti su Strateginio plano įgyvendinimu susijusių dokumentų saugumą ir prieinamumą VI, Mokėjimo agentūros, Kompetentingos institucijos, EK ir Europos audito rūmų įgaliotiems atstovams.

267. Paramos gavėjas privalo saugoti:

267.1. paramos paraiškos ir jos priedų kopijas;

267.2. paramos sutarties, kai tokia sutartis sudaroma, ir visų paramos sutarties pakeitimų originalus;

267.3. išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų originalus bei mokėjimo prašymų kopijas;

267.4. susirašinėjimo su Mokėjimo agentūra dokumentus;

- 267.5. viešųjų pirkimų arba pirkimų vykdymo dokumentų originalus arba kopijas;
- 267.6. įgyvendintų viešumo priemonių įrodymų dokumentus;
- 267.7. kitus su paramos paraiška ir projekto įgyvendinimu susijusius dokumentus;
- 267.8. jei intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nurodyta, kad parama pagal intervencinę priemonę mokama nepažeidžiant nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos reikalavimų, Paramos gavėjas privalo ne trumpiau kaip 10 metų nuo paramos suteikimo dienos saugoti visą su paramos paraiška ir suteikta parama susijusią informaciją ir dokumentus.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

268. Paramos gavėjas privalo sudaryti paramos paraiškos bylą, kurioje saugomi visi šių Taisyklių 267 punkte nurodyti dokumentai arba jų kopijos.

269. Mokėjimo agentūra privalo saugoti:

269.1. dokumentus, susijusius su paramos paraiškų registravimu, vertinimu bei atranka (paramos paraiškų registravimo dokumentus, paramos paraiškų ir jų priedų originalus, įskaitant vertinimo metu atmestas paramos paraiškas, paramos paraiškų keitimo dokumentus, susirašinėjimo su pareiškėjais ir paramos gavėjais dokumentus, atliktų administracinių patikrinimų bei patikrų vietoje dokumentus, sprendimo dėl paramos skyrimo dokumentus, informacinių raštų apie paramos paraiškų atmetimą arba paramos skyrimą kopijas, paramos sutarčių originalus bei kitus dokumentus);

TAR pastaba. 269.1 papunktis taikomas administruojant paramos paraiškas, dėl kurių kvietimai bus skelbiami nuo 2024 m. gegužės 31 d.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

269.2. dokumentus, susijusius su projektų įgyvendinimo priežiūra, atliktais patikrinimais bei paramos lėšų išmokėjimu (mokėjimo prašymus, jų priedus ir jų tikrinimo bei tvirtinimo dokumentus, atliktų administracinių patikrinimų bei patikrų vietoje ataskaitas ir kitus dokumentus, dokumentus, gautus iš kitų Strateginio plano administravimo funkcijas atliekančių institucijų, susirašinėjimo su paramos gavėjais dokumentus, dokumentus, susijusius su projekto ir (arba) paramos sutarties pakeitimu, paramos sutarčių pakeitimo originalus, projektų įgyvendinimo ataskaitų bei jų tikrinimo dokumentus, mokėjimo paraiškas, paramos lėšų paramos gavėjams išmokėjimo įrodymo dokumentus bei kitus dokumentus);

269.3. *ex post* patikrinimų dokumentus;

269.4. ataskaitų ir dokumentų, teikiamų EK, kopijas;

269.5. susirašinėjimo su valstybės institucijomis bei EK dėl Strateginio plano įgyvendinimo dokumentus;

269.6. kitus su atliekamomis Strateginio plano administravimo funkcijomis susijusius dokumentus;

269.7. jei intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nurodyta, kad parama pagal intervencinę priemonę mokama nepažeidžiant nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos reikalavimų, Mokėjimo agentūra privalo ne trumpiau kaip 10 metų nuo paskutinės paramos pagal intervencinę priemonę suteikimo dienos saugoti visą su paramos teikimu susijusią informaciją ir dokumentus.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

270. Visus su konkrečių paramos paraiškų administravimu ir projektų įgyvendinimu susijusius dokumentus (paramos paraiškas, susirašinėjimo su pareiškėjais ir paramos gavėjais dokumentus, paramos sutartis bei jų pakeitimus, mokėjimo prašymus, jų priedus ir jų tikrinimo bei tvirtinimo dokumentus, projektų įgyvendinimo ataskaitas ir kitus dokumentus) Mokėjimo agentūra saugo atitinkamų paramos paraiškų ir projektų bylose.

271. Strateginio plano administravimo funkcijas atliekančios institucijos privalo saugoti:

- 271.1. atliktų patikrinimų ataskaitas ir kitus dokumentus;
- 271.2. Mokėjimo agentūrai teikiamų dokumentų kopijas bei kitus susirašinėjimo su Mokėjimo agentūra dokumentus;
- 271.3. kitus su atliekamomis Strateginio plano administravimo funkcijomis susijusius dokumentus.

272. VI privalo saugoti:

272.1. *Neteko galios nuo 2024-05-09*

Papunkčio naikinimas:

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

272.2. susirašinėjimo su valstybės institucijomis bei EK dėl Strateginio plano įgyvendinimo dokumentus;

272.3. dokumentų, teikiamų EK kopijas;

272.4. kitus su atliekamomis Strateginio plano administravimo funkcijomis susijusius dokumentus.

273. Kompetentinga institucija privalo saugoti:

273.1. Mokėjimo agentūros audito dokumentus;

273.2. ataskaitų ir dokumentų, teikiamų EK, kopijas;

273.3. susirašinėjimo su valstybės institucijomis bei EK dėl Strateginio plano įgyvendinimo dokumentus;

273.4. kitus su atliekamomis Strateginio plano administravimo funkcijomis susijusius dokumentus.

VIII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

274. Mokėjimo agentūros kontaktiniai duomenys nurodomi Mokėjimo agentūros interneto svetainėje www.nma.lt.

275. Šių Taisyklių nuostatos taikomos tiek, kiek jos neprieštaruoja ES teisės aktams.

276. Jei intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse nustatomas kitoks teisinis reguliavimas nei šiose Taisyklėse, vadovaujamosi intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėmis.

277. Pasikeitus šiose Taisyklėse nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos teisės aktų nuostatos.

(Pareiškėjo deklaracijos pavyzdinė forma)

PAREIŠKĖJO DEKLARACIJA

Aš, pretenduodamas (-a) gauti paramą pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinę priemonę

(nurodomas intervencinės priemonės, pagal kurios įgyvendinimo taisyklės teikiama paraiška, pavadinimas) pasirašydamas (-a) šioje paramos paraiškoje, patvirtinu, kad:

1. šioje paramos paraiškoje ir su ja pateikiamuose dokumentuose pateikta informacija, mano žiniomis ir įsitikinimu, yra teisinga;

2. prašoma parama yra mažiausia projektui įgyvendinti reikalinga suma;

3. nesu pažeidęs (-usi) ir (arba) juridinis asmuo, kuriam aš atstovauju, nėra pažeidęs jokios kitos sutarties dėl paramos skyrimo iš ES arba Lietuvos Respublikos biudžeto lėšų;

4. mano atstovaujama juridiniam asmeniui nėra iškelta byla dėl bankroto ar restruktūrizavimo ir jis nėra likviduojamas (taikoma, kai pareiškėjas – juridinis asmuo) / man nėra iškelta byla dėl bankroto (taikoma, kai pareiškėjas – fizinis asmuo);

5. dėl teikiamos projekto paraiškos nekyla jokio interesų konflikto, kaip tai apibrėžiama Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme bei 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. gruodžio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2022/2434 bei nurodyta Europos Komisijos paskelbtose Interesų konfliktų vengimo ir valdymo pagal Finansinį reglamentą gairėse (Komisijos pranešimas (2021/C 121/01);

6. esu susipažinęs (-usi) su projekto finansavimo sąlygomis, tvarka ir reikalavimais, nustatytais Administravimo taisyklėse ir intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse, ir juos vykdysiu;

7. projekte numatytos išlaidos, finansuojamos iš Strateginio plano lėšų, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų;

8. Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Mokėjimo agentūra) pateikta atsiskaitomoji sąskaita priklauso man (mano atstovaujama juridiniam asmeniui) ir prisiimu visą atsakomybę dėl nuostolių, kurie gali atsirasti klaidingai nurodžius banko sąskaitos numerį.

9. man nežinomos kitos šioje paramos paraiškoje nenurodytos priežastys, dėl kurių projektas negalėtų būti įgyvendintas ar jo įgyvendinimas būtų atidedamas, arba dėl kurių projektas nebūtų įgyvendintas nustatytu laikotarpiu;

10. žinau, kad paramos paraiška gali būti atmesta, jeigu joje pateikti ne visi prašomi duomenys ir jie nepateikiami Mokėjimo agentūrai paprašius (įskaitant šią deklaraciją);

11. žinau, kad paramos paraiškoje ir kituose Mokėjimo agentūrai teikiamuose dokumentuose esantys mano asmens ir (arba) juridinio asmens, kuriam aš atstovauju, duomenys ir kiti duomenys bus apdorojami ir saugomi paramos priemonių administravimo informacinėse sistemose ir kad Mokėjimo agentūra paramos administravimo klausimais gautų su manimi ir (arba) mano atstovajamu juridiniu asmeniu susijusius duomenis bei kitą informaciją iš valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centro bei kitų Lietuvos Respublikos valstybės ir ES institucijų viešųjų registru, informacinių sistemų ir duomenų bazių (toliau – Registrai);

12. esu informuotas (-a), kad Mokėjimo agentūra tikrins pateiktus duomenis Registruose. Esu informuotas (-a), kad esu atsakingas (-a) už reikiamų dokumentų ir (arba) informacijos pateikimą Mokėjimo agentūrai laiku;

13. žinau, kad mano paramos paraiškos tinkamumas gauti paramą bus vertinamas pagal mano pateiktus ir atitinkamais dokumentais pagrįstus duomenis bei Registruose esančius duomenis. Jei paraiškoje pateikti duomenys skirsis nuo Registruose esančių duomenų, bus vadovaujama Registruose esančiais duomenimis;

14. esu informuotas (-a), kad duomenys apie gaunamą (gautą) paramą bus viešinami visuomenės informavimo tikslais, taip pat gali būti perduoti audito ir tyrimų institucijoms siekiant apsaugoti Lietuvos Respublikos ir (arba) ES finansinius interesus ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

15. žinau, kad informacija apie mano pateiktą paramos paraišką, nurodant paramos paraiškos kodą ir prašomą paramos sumą, bus skelbiama Mokėjimo agentūros interneto svetainėje ir visa su šiuo projektu susijusi informacija gali būti naudojama statistikos, stebėsenos ir vertinimo tikslais;

16. įsipareigoju teikti visą informaciją ir duomenis, reikalingus statistikos tikslams ir Strateginio plano įgyvendinimo stebėsenai bei reikalingiems vertinimams atlikti;

17. įsipareigoju sudaryti sąlygas institucijų, atliekančių paramos paraiškų vertinimą, atranką ir projektų įgyvendinimo priežiūrą, Strateginio plano įgyvendinimo priežiūrą, atstovams ar jų įgaliotiems asmenims patikrinti pateiktus duomenis ir atlikti patikrą vietoje, gauti papildomos informacijos apie projektą ir su juo susijusią veiklą, nuo paramos paraiškos pateikimo dienos, taip pat audituoti, kontroliuoti, tikrinti, kaip yra laikomasi paramos gavimo sąlygų, kaip yra vykdomas projektas ir veikla, kuriai buvo skirta parama, po sprendimo skirti paramą priėmimo dienos iki projekto įgyvendinimo arba kontrolės laikotarpio (kai jis taikomas) pabaigos;

18. įsipareigoju, gavęs (-usi) Mokėjimo agentūros sprendimą dėl paramos neskyrimo, paramos išmokėjimo sustabdymo, paramos sumažinimo, dėl paramos mokėjimo nutraukimo ir (arba) reikalavimo grąžinti paramos lėšas ar jų dalį, per sprendime nustatytą terminą įvykdyti sprendime išvardytus reikalavimus ir (arba) grąžinti paramos lėšas į sprendime nurodytą sąskaitą, o apie reikalavimų įvykdymą raštu informuoti Mokėjimo agentūrą. Esu informuotas (-a), kad per Mokėjimo agentūros sprendime nustatytą terminą negrąžinus paramos lėšų ar jų dalies, bus skaičiuojamos palūkanos. Palūkanos už pavėluotas grąžinti lėšas apskaičiuojamos Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

19. patvirtinu, kad klaidingai apskaičiuotą ir pervestą į mano atsiskaitomąją sąskaitą paramos sumą grąžinsiu Mokėjimo agentūrai;

20. patvirtinu, kad šis projektas bus įgyvendinamas taip, kaip nurodyta šioje paraiškoje ir jos prieduose, o apie bet kokius pasikeitimus ir nukrypimus, susijusius su projekto įgyvendinimu, taip pat apie savo rekvizitų ir (arba) atsiskaitomosios sąskaitos pasikeitimus projekto įgyvendinimo metu tinkamai informuosiu Mokėjimo agentūrą;

21. įsipareigoju tinkamai saugoti visus dokumentus, susijusius su projekto įgyvendinimu;

22. žinau, kad mano pateiktus duomenis kontrolės tikslams gali panaudoti Mokėjimo agentūra ir kitos Lietuvos Respublikos ir ES institucijos;

23. esu informuotas (-a), kad jei netinkamai vykdysiu projektą pagal šią paramos paraišką ar kitaip pažeisiu teisės aktų, reglamentuojančių paramos teikimą ir administravimą, reikalavimus, man ir (arba) juridiniam asmeniui, kuriam aš atstovauju, gali būti taikomos teisės aktų nustatytos sankcijos;

24. esu informuotas (-a), kad duomenų valdytoja yra Mokėjimo agentūra;

25. esu informuotas (-a), kad turiu teisę žinoti apie savo asmens duomenų tvarkymą, susipažinti su tvarkomais savo asmens duomenimis ir kaip jie yra tvarkomi, reikalauti ištaisyti, ištrinti savo asmens („teisė būti pamirštam“) duomenis, apriboti savo asmens duomenų tvarkymą, taip pat nesutikti, kad būtų tvarkomi mano asmens duomenys;

26. esu informuotas (-a), kad mano asmens duomenys bus apdorojami ir saugomi iki projekto įgyvendinimo arba kontrolės laikotarpio (kai jis taikomas) pabaigos, vėliau šie duomenys bus archyvuojami ir perduodami valstybės archyvams;

27. esu informuotas (-a), kad mano asmens duomenys tvarkomi šiais asmens duomenų tvarkymo tikslais: asmens, teikiančio paramos paraišką, tapatybės nustatymo tikslais, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto paramos administravimo, mokėjimo ir kontrolės tikslais, paramos stebėsenos ir vertinimo tikslais (įskaitant kvietimą dalyvauti apklausoje ar interviu paramos vertinimo tikslais), paramos viešinimo tikslais (teisinis pagrindas – 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2023 m. vasario 8 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2023/813, 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2116 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1306/2013 su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. birželio 16 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/1408);

28. esu informuotas (-a), kad Mokėjimo agentūros tvarkomi mano asmens duomenys (kategorijos) bei detalesnė informacija apie asmens duomenų tvarkymą bus skelbiama Mokėjimo agentūros interneto svetainės www.nma.lt skiltyje „Asmens duomenų apsauga“;

29. esu informuotas (-a) apie įsipareigojimą laikytis Žemės ūkio veiklos valdymo reikalavimų ir Geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų.

Kiti specifiniai įsipareigojimai (jei tokių yra) nurodomi atsižvelgiant į intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklių nuostatas.

_____
(pareiškėjo arba jo įgalioto asmens pareigos)

_____
(parašas)

_____
(vardas, pavardė)

Pastaba. Parašu patvirtinama, kad pateikti teisingi duomenys ir prisiimami išvardyti įsipareigojimai, taip pat įrašomi pareiškėjo arba jo vadovo (kai pareiškėjas – juridinis asmuo) vardas ir pavardė.

Papildyta priedu:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

**INVESTAVIMO STRATEGIJOS, SKIRTOS FINANSINĖMS PRIEMONĖMS ĮGYVENDINTI, BENDRŲJŲ ATRANKOS KRITERIJŲ
SĄRAŠAS IR JŲ VERTINIMO METODIKA**

Bendrasis reikalavimas	Vertinimo aspektai ir paaiškinimai	Bendrojo reikalavimo vertinimas	
		Taip / Ne / Netaikoma / Taip su išlyga („Netaikoma“ gali būti žymima tik tais atvejais, kai kriterijus gali būti netaikomas)	Komentarai
1. Kontroliuojančiojo fondo arba specialiojo fondo, jei kontroliuojantysis fondas nesteigiamas valdytojo (toliau – Fondo valdytojo) parengta investavimo strategija, verslo planu ar lygiaverčiais dokumentais (toliau – Investavimo strategija) prisidedama prie 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano uždavinių ir	1.1. Investavimo strategija prisidedama prie 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano uždavinio (-ių) įgyvendinimo;		
	1.2. Investavimo strategija atitinka 2022–2030 metų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros bei žuvininkystės plėtros programos pažangos priemonės apraše nurodytą (-as) veiklą (-as) (poveiklę (-es)) ir ja prisidedama prie pažangos priemonės rodiklio (-ių) reikšmės (-ių) pasiekimo.		

<p>2022–2030 metų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros bei žuvininkystės plėtros programos pažangos priemonės siekiamų rezultatų įgyvendinimo</p>			
<p>2. Investavimo strategija prisidedama prie bent vieno Bendrosios žemės ūkio politikos tikslo įgyvendinimo, Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plane (toliau – Strateginis planas) nurodyto (-ų) poreikio (-ių) finansavimo ir konkrečios intervencinės priemonės stebėsenos rodiklių pasiekimo</p>	<p>2.1. Investavimo strategijoje nurodyta, kad Fondo valdytojas, įgyvendindamas finansinę (-es) priemonę (-es), prisidės prie bent vieno Bendrosios žemės ūkio politikos tikslo įgyvendinimo;</p> <p>2.2. Investavimo strategijoje nurodyta, kad Fondo valdytojas, įgyvendindamas finansinę (-es) priemonę (-es), prisidės prie bent vieno Strateginiame plane nurodyto poreikio finansavimo;</p> <p>2.3. Investavimo strategijoje nurodyta, kad Fondo valdytojas, įgyvendindamas finansinę (-es) priemonę (-es), prisidės prie konkrečios Strateginio plano intervencinės priemonės stebėsenos rodiklių pasiekimo.</p>		
<p>3. Investavimo strategija atitinka išankstinio vertinimo, atlikto remiantis Reglamento (ES) 2021/1060 58 straipsnio reikalavimais, rezultatus</p>	<p>3.1. Investavimo strategijoje nurodyta, kad Fondo valdytojo planuojama (-os) įgyvendinti finansinė (-ės) priemonė (-ės) atitinka išankstinio vertinimo rezultatus, remiantis Reglamento (ES) 2021/1060 58 straipsnio 3 dalyje nurodytais požymiais, pavyzdžiui:</p> <p>3.1.1. finansinė (-ės) priemonė (-ės) bus įgyvendinama (-os) pagal atlikus išankstinį vertinimą nustatytą rinkos trūkumą ar investavimo poreikį;</p> <p>3.1.2. finansinei (-ėms) priemonei (-ėms) skiriamos finansavimo lėšos neviršija išankstinio vertinimo metu nustatytų apimčių;</p> <p>3.1.3. finansinis (-iai) produktas (-ai) (paskolos, garantijos ar kt.) atitinka išankstinio vertinimo metu nustatytą produktą (-us);</p> <p>3.1.4. numatoma finansuoti išankstinio vertinimo metu įvardytus galutinius gavėjus.</p>		

4. Įgyvendinant Investavimo strategiją siekiama aiškių ir realių kiekybinių uždavinių	<p>4.1. Investavimo strategijoje nurodyta, kaip įgyvendindamas finansinę (-es) priemonę (-es) Fondo valdytojas pasieks projektų finansavimo sąlygų apraše, kuris parengtas pagal Finansinių priemonių įgyvendinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 1K-237 „Dėl 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ įgyvendinimo“ (toliau – Taisyklės), 31.2 papunktį, ir išankstiniame vertinime nustatytus rezultatus, kuriais bus prisidėta siekiant konkrečių Strateginio plano intervencinės priemonės stebėsenos rodiklių.</p>		
5. Investavimo strategija įgyvendinama Strateginio plano įgyvendinimo teritorijoje	<p>5.1. Investavimo strategijoje suplanuota (-os) finansinė (-ės) priemonė (-ės) vykdoma (-os) tinkamoje teritorijoje, kaip nustatyta projektų finansavimo sąlygų apraše (kai veikiama pagal Taisyklių 28.2 papunktį), arba vadovaujančios institucijos rašte, kuriuo prašoma Fondo valdytojo atnaujinti Investavimo strategiją (kai veikiama pagal Taisyklių 28.1 papunktį);</p> <p>5.2. Investavimo strategijoje nurodyta, kuriam Strateginio plano įgyvendinimo regionui bus priskirtos projekto ar jo dalies išlaidos.</p>		
6. Fondo valdytojas organizaciniu požiūriu pajėgs tinkamai ir laiku įgyvendinti Investavimo strategijoje suplanuotą (-as) finansinę (-es) priemonę (-es)	<p>6.1. Fondo valdytojas yra juridinis asmuo, kuris atitinka Reglamento (ES) 2021/1060 59 straipsnio 3 dalies c punkte nurodytas sąlygas;</p> <p>6.2. Fondo valdytojas turi teisę administruoti kontroliuojantįjį fondą, arba jei kontroliuojantysis fondas nėra steigiamas, specialųjį fondą;</p> <p>6.3. <i>Neteko galios nuo 2023-12-20</i></p> <p>6.4. Fondo valdytojas:</p> <p>6.4.1. yra ekonomiškai ir finansiškai pajėgus;</p> <p>6.4.2. turi pakankamus gebėjimus įgyvendinti Investavimo strategiją, įskaitant organizacinę ir valdymo struktūrą (vertinama ankstesnė panašių projektų įgyvendinimo patirtis ir (ar) organizaciniai gebėjimai);</p> <p>6.4.3. turi veikiančią efektyvią ir veiksmingą vidaus kontrolės sistemą;</p> <p>6.4.4. turi apskaitos sistemą, pagal kurią galėtų būti laiku teikiama tiksli, išsami ir patikima informacija;</p> <p>6.4.5. turi išsamią ir patikimą metodiką, pagal kurią atrenkami ir įvertinami atitinkamai finansų tarpininkai arba galutiniai gavėjai;</p>		

	6.4.6. kai įgyvendinant Investavimo strategiją skiriamos ir nuosavos Fondo valdytojo arba finansų tarpininko lėšos arba dalijamasi rizika, yra įvardytos priemonės, kaip bus suderinti interesai ir išvengiama galimų interesų konfliktų; 6.4.7. jei to reikalaujama, bus pritraukta nustatytos apimties privataus finansavimo lėšų, kurios papildys Strateginio plano lėšas.		
7. Fondo valdytojas užtikrins efektyvų Investavimo strategijoje suplanuotos (-ų) finansinei (-ėms) priemonei (-ėms) įgyvendinti reikalingų lėšų panaudojimą	7.1. Investavimo strategijoje nurodytos valdymo išlaidos ir (arba) mokesčiai efektyviai suplanuoti ir jų skaičiavimo metodika atitinka reikalavimus, nustatytus Reglamento (ES) 2021/1060 68 straipsnio 1 dalies d punkte;		
	7.2. Investavimo strategijoje pasiūlytos galutinių gavėjų finansavimo sąlygos, įskaitant kainodarą, atitinka finansinės (-ių) priemonės (-ių) schemos nuostatas;		
	7.3. Investavimo strategijoje nurodytos priemonės, kurios padės išvengti dvigubo finansavimo;		
	7.4. Investavimo strategijoje pasiūlyta laikinai laisvų lėšų investavimo strategija atitinka patikimo finansų valdymo principus;		
	7.5. Investavimo strategijoje numatomos patirti išlaidos: 7.5.1. atitinka Taisyklėse nustatytus reikalavimus; 7.5.2. yra būtinos finansinei (-ėms) priemonei (-ėms) įgyvendinti; 7.5.3. suplanuotos efektyviai ir pagrįstai, įvertinus, jei taikoma, pradėtas ar įvykdytas viešųjų pirkimų procedūras.		
	7.6. Investavimo strategijoje įvertintos pagrindinės finansinės (-ių) priemonės (-ių) įgyvendinimo ir suplanuotų rodiklių pasiekimo rizikos, suplanuotos rizikų valdymo priemonės bei joms įgyvendinti reikalingi išteklių;		
	7.7. Investavimo strategijoje pagrįsta, kad: 7.7.1. veiklos suplanuotos efektyviai ir bus įgyvendintos per nustatytą laikotarpį; 7.7.2. veiklų įgyvendinimo trukmė atitinka nustatytus reikalavimus.		

Galutinė atitiktis bendriesiems atrankos kriterijams vertinimo išvada:

- Investavimo strategija ir kiti dokumentai įvertinti teigiamai pagal visus bendruosius reikalavimus:

Taip

Ne

Komentarai: _____

- Fondo valdytojas atrankos proceso metu nebandė gauti konfidencialios informacijos arba daryti poveikio vertinimą atliekančiai institucijai:

Taip

Ne

Komentarai: _____

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-278](#), 2023-04-25, paskelbta TAR 2023-04-25, i. k. 2023-07921

Dėl žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymo Nr. 3D-102 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-476](#), 2023-07-24, paskelbta TAR 2023-07-24, i. k. 2023-15045

Dėl žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymo Nr. 3D-102 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-871](#), 2023-12-19, paskelbta TAR 2023-12-19, i. k. 2023-24472

Dėl žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymo Nr. 3D-102 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-72](#), 2024-01-30, paskelbta TAR 2024-01-30, i. k. 2024-01723

Dėl žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymo Nr. 3D-102 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo

5.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-264](#), 2024-03-29, paskelbta TAR 2024-03-29, i. k. 2024-05779

Dėl žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymo Nr. 3D-102 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo

6.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-382](#), 2024-05-08, paskelbta TAR 2024-05-08, i. k. 2024-08535

Dėl žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymo Nr. 3D-102 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo

7.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-690](#), 2024-09-30, paskelbta TAR 2024-09-30, i. k. 2024-17148

Dėl žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymo Nr. 3D-102 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo